

ହୁଲ ବେଦାବସ୍ଥା କଥା

ସମ୍ପାଦକ

ରାୟସାହେବ ଶ୍ରୀ ଫଣୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ଗୁପ୍ତ,
ଅସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଅଫିସର, ଇନ୍‌ଚାର୍ଜ,
ଓଡ଼ିଶା-ସେକ୍ରେଟେରୀ

ପ୍ରଣେତା ଓ ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ସତୀଶଚନ୍ଦ୍ର ବେନାର୍ଯ୍ୟ,
ଅସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଅଫିସର,
ଓଡ଼ିଶା-ସେକ୍ରେଟେରୀ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ ୧୯୨୫

— ୦ —

Dedicated

TO

P. T. Mansfield, Esquire, J. C. S.,

SETTLEMENT OFFICER,

Orissa Settlement.

ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଥା

ସମ୍ପାଦକ

ବାୟସାହେବ ଶ୍ରୀ ଫଣୀକୃନାଥ ଗୁପ୍ତ,
ଅସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର, ଇନ୍‌ଚାର୍ଜ,
ଓଡ଼ିଶା-ସେଟଲମେଣ୍ଟ

ପ୍ରଣେତା ଓ ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ସତୀଶଚନ୍ଦ୍ର ବେନାର୍ଯ୍ୟ,
ଅସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର,
ଓଡ଼ିଶା-ସେଟଲମେଣ୍ଟ

ପ୍ରଥମସଂସ୍କରଣ ୧୯୨୫

— ୦ —

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦ । ୮୮ ସାତଅଣା ମାତ୍ର

ସୁଗୀପତ୍ର

୧ ମ ଭାଗ

ଅଭିନ

ପ୍ରଜା ବେଦେ ପ୍ରକାର; ରପଦ ବେଦେ ପ୍ରକାର; କଳିମାହାଲରେ ଚରଣାୟୀ ଜମା ରପଦ
ସବୁ; ଶିବବାନ ଉପଦ: ଦତ୍ତଲକ୍ଷ୍ମୀ ବଶିଷ୍ଠ ଓ ଦତ୍ତଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶୂନ୍ୟ ରପଦ; ସିଦ୍ଧିମା ରପଦ;
ମଧ୍ୟସବୁ'ଧବାସ; ବାୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସବୁ'ଧବାସ ଓ ବାୟାପ୍ତି ରପଦ; ଗଦ ବଦୋବସ୍ତରେ ବେଦେପ୍ରକାର
ମଧ୍ୟସବୁ'ଧବାସ ଅଲେ ଓ ଦ୍ଵାଲ ବଦୋବସ୍ତରେ ସେମାନଙ୍କୁ କରୁପେ ରେବତ କରୁହେଉଅଛି; ଗଦ
ବଦୋବସ୍ତରେ ବେଦେ ପ୍ରକାର ଉପଦା ସବୁଥିଲ ଓ ଦ୍ଵାଲ ବଦୋବସ୍ତରେ ସେମାନଙ୍କୁ କରୁପେ ରେବତ
କରୁହେଉଅଛି । ଗୁନନାପାର; ଘରବାଞ୍ଚା ସବୁ; ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର; ବେଉଁ ମଧ୍ୟସବୁ'ଧବାସମାନେ ଜିପିପାରର
ବନାନୁମତରେ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର କର ପାରନ୍ତି; ଯୋଗ ବେଶ୍ଵର (ପ୍ରଜାସବୁ ଅଭିନର ୧୧ ଧାରା;)
ସେଉଁ ଯୋଗ ଜମିପାରର ବନାନୁମତରେ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର ହୋଇ ପାରେ ତାହାର ପୂର୍ବ ଓ ଶେଷ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର
ହେଲେ କି ରୂପେ ରେବତ ହେବ ତାହାର ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ; ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର ବେଶ୍ଵରେ ବାୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସବୁ'ଧବାସ
ସମ୍ବନ୍ଧେ ସେଉଁ ଅଭିନ ବାୟାପ୍ତି ରପଦକର ମଧ୍ୟସବୁ ଅଭିନ; ସେଉଁ ଯୋଗନାମକର ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତରରେ
ଜମିପାରର ବା ମାଲିକର ମନ୍ତ୍ରର ଅବଶ୍ୟକ; ପଦ୍ମମାହାଲମାବକରେ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତରର ନୟମ;
୧୨ ବର୍ଷର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ବାଲର ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର; ରେଗ ବନ୍ଧକ; ଉତ୍ତରରେ ନାମଜାପ ଆବଶ୍ୟକ କି ନା;
ଦେବାନାମା କଣ; ଗୁନିନା ସବୁ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତର; ରପଦା ସେପଦର କମା ମାଲିକ ହାରା ପ୍ରଜାର
ସମ୍ବନ୍ଧ ନମେ କି ରୂପେ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇପାରେ; ପାଉଁଶ; ଉଗ ବା ସନ୍ତା ସ୍ଥଳେ ନଗଦ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ
କରାଇବାର ନୟମ; ନିଜଗୁଣ ଜମି ଓ ତହିଁରେ ରପଦ ସବୁ, ନିଜଗୁଣ ଜମି ଗୁଣ କରୁଥିବା
ରପଦକତାରୁ ମିଥବ କରୁଥିବର ଲେଖା ଲେଖାର ପଦ; ନିଜ ସେ ତ; ପଦ୍ମମାହାଲର ନିଜ
ଯୋଗ, କଳିମାହାଲର ନିଜସେତ; ନିଜ ଗୁଣ ଓ ନିଜ ସେତ ଜିପି ପ୍ରଭେଦ; 'ଦତ୍ତଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଶୂନ୍ୟ ବାବଦ ନିଜ ସେତ' ରପଦ; 'ଶିବବାନ ବାବଦ ନିଜ ସେତ' ରପଦ; ବେଉଁ ମାନଙ୍କର
ନିଜ ଗୋଦ ଜମି ରହୁପାରେ, ଶୋଳପଣେ ମାଲିକ ଅପଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ରପଦ ସେତ ଦୁଷ୍ଟଗଦ
କରୁଥିଲେ ତାହା କି ରୂପେ ରେବତ ହେବ; ଅଶିବ ମାଲିକ ଅପଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ରପଦ ସେତ
ଦୁଷ୍ଟଗଦ କଲେ ତାହା କରୁପେ ରେବତ ହେବ । ଜମିପଦମାନଙ୍କର ବେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ର ପଦସବୁ
ରହୁପାରେ; ମାଲିକ କର୍ତ୍ତୃକ ବାୟାପ୍ତି ସବୁ ପ୍ରାପ୍ତିର ପଦ; ମାଲିକର ଅବାବାସ; ସର୍ବସାଧ ଉଗ

ଓ ରହିବ ଜମି ଓ ଘର ସମ୍ବନ୍ଧେ ମାଲିକ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଏକେଶମାନଙ୍କ ଭୁଲ ଧାରଣା;
ଅନାବାଦୀ ଜମି ଆବାଦ କରୁଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ସବୁ; ବେବଦୋଷୀ ନୟାବାଦୀ ଯୋଗ;
ଜମିଦାର ଯଥାକ୍ରମେ ସୁଗିରି; ଦେଶ ଦେବା ଜାମିନି; କେଉଁ ସ୍ଥଳେ ଦେଶ ଦେବା ଜାମିନିରେ
ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ; ସାବକ ରେକର୍ଡରେ ଦରଜ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥିତିବାନ ବାବଦ ଜାମିନିର
ସବୁର ଅର୍ଥ; ସରକାର ଜମି ଓ ଘରରେ ଦଖଲଦାରମାନଙ୍କର ସବୁ ।

—ପୃ ୧ ରୁ ୨୭ ଷ୍ଟା

୨ ଯୁ ଭାଗ

ଖାନାପୁରୀ

ପଦ୍ମନାଥଲର ଡ୍ରାଉର୍ସ ସର୍ବେ; କାଢ଼େଶ୍ୱାର ସର୍ବେ ଓ ବାଉଁଶରୀ ଡ୍ରାଉର୍ସ ଓ ହେଁର
ଅପିଲ; ବାଉଁଶରୀ ପିଲ; ସର୍ବେ ବା ନୟା ପ୍ରସ୍ତୁତ; ନୂତନ ରେକର୍ଡ ଓ ମାଲିକ ଓ ପ୍ରଜାକ
ହାଜିର ହେବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ନୟମ; ଖେତ୍ୟାଟ; ଖାନାପୁରୀ; ଖାନାପୁରୀ ପରେ ଖାନାପୁରୀ କାଉଁରୀର
ନକଲ ପାଇବାର ନୟମ ।

—ପୃ ୨୮ ରୁ ୩୨ ଷ୍ଟା

୩ ଯୁ ଭାଗ

ଅଟେକ୍ଟେସନ, ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପବ୍ଲିକେସନ ଓ ୧୧୭ ଧାରା ଆଦି ଆପତ୍ତି

ଏକାଥା ସ୍ଥିତି; ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ଏକାଥା ସ୍ଥିତି; ବୁଝାଇବା; ମିଶ୍ରେକ; ଖାନାପୁରୀ
ରେକର୍ଡରେ ସାଧାରଣେ କି ପ୍ରକାର ମିଶ୍ରେକ ପାସ୍ତା ଯାଏ; ଦଲେଣ୍ଡାରି ଶ୍ରୀତା; ଯେ ସମସ୍ତ
ହସ୍ତାନ୍ତରେ ମାଲିକର ମଞ୍ଜୁର ଆବଶ୍ୟକ ମଞ୍ଜୁର ନ ଥିଲେ ତାହା କି ରୂପେ ରେକର୍ଡ ହୁଏ;
ଡ୍ରାଫ୍ଟ ଅର୍ଥାତ୍ ବଦାଦ; ଅଟେକ୍ଟେସନ ସମୟେ ଜମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଚାର; ଉତ୍ପାଦନ; ଅଟେକ୍ଟେସନ
କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସାଧାରଣ କଥା; ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପବ୍ଲିକେସନ (ଅର୍ଥାତ୍ କାନଗେର ଶୁଣାଣି) ଓ ୧୧୭
ଧାରା ଆପତ୍ତି; ୧୧୭ ଧାରା ଆପତ୍ତିରେ କୋଟପିସ ଦେବାର ନୟମ; ୧୧୭ ଧାରା ଆପତ୍ତି
ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

— ପୃ ୩୩ ରୁ ୪୦ ଷ୍ଟା

୪ ଥି ଭାଗ

କଢି ମାହାଲମାନଙ୍କର ନ୍ୟାୟ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଓ ୧୨୩ ଧାରା ଆପତ୍ତି

ନ୍ୟାୟ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ; ରେକର୍ଡରେ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପବ୍ଲିକେସନ ଓ ୧୨୩ ଧାରା ଆପତ୍ତି;
ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସାଧାରଣ କଥା ଓ ଜମା ବୁଝାଇବା; ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟର ସାଧାରଣ ରେକ୍ଡ
କେଉଁ ସ୍ଥଳେ ବ୍ୟବହାର ହେବ; ବାୟାପ୍ରିଦାର ରବଦାନଙ୍କର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଓ ତାହା କମ

ଦେବାର ବାରଣ; ବାସାପ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାରୀ ଓ ରୈଦା ଜମାବନ୍ଦ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାରୀଙ୍କର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ନୟନ; ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାରୀମାନଙ୍କର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସାଧାରଣ ନୟନର ବ୍ୟବହାର; ମୌଜାର ଭିଲେଜ ରେଜ ଓ ନୂଆ ଭିଲେଜ ରେଜ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଣାଳୀ ।

— ପୃ ୪୨ ରୁ ୪୭ ପୃ।

୫ ମ ଭାଗ

୧୨୮ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ ଓ ୧୩୦ ଧାରା ମୋକଦ୍ଦମା

ପହୁମାନ୍ଦାଲରେ ଓ ବାହେଲଦାର ଏବଂ ଛାନ୍ଦ ବାହେଲଦାରଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜା-ମାନଙ୍କର ଜମା ବୃଦ୍ଧି ସକାଶ ୧୨୮ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ ଦରଖାସ୍ତ; ୧୨୮ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ ଦାବର ବଢ଼ିବାର ପିଆଉ ଓ ନୟନ; କୋଟପିସ; କୋଟସଞ୍ଚାର୍ଜ; ଦଲଲ ପିରସ୍ତ; ଧା.୧୨୮ରା ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ 'ଇସୁ'; ଧା ୧୩୦ ରା ମକଦ୍ଦମା ଦାବର ନୟନ; ଜବଲ ଘାଉବାର ନୟନ ।

— ପୃ ୪୮ ରୁ ୫୩ ପୃ।

୬ଷ୍ଠ ଭାଗ

ଧା ୪୭ ରୁ ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ ଓ ତାହାର ବିଚାର

ମିଆଦ, କୋଟପିସ; କୋଟପିସ ସକାଶେ ପ୍ରାର୍ଥନା ନାମସ୍ତୁତ; କୋଟସ ଓ କୋଟସ ଶର୍ଜା; ପ୍ରାପ୍ୟଲ; ଅପିଲ; କଳିମାନ୍ଦାଲ ମୌଜା ସମ୍ବନ୍ଧେ ନୟନ ।

— ପୃ ୫୩ ରୁ ୫୭ ପୃ।

୭ମ ଭାଗ

ବନୋବସ୍ତର ଶର୍ଜା ଅଦାୟ

ବେଉଁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବନୋବସ୍ତ ଶର୍ଜା ଅଦାୟ ଦେବ; ଶର୍ଜା ବ୍ୟବହାର ସାଧାରଣ ନୟନ; ଜମିଦାର ମାନଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରଭୃତି ଜମିର ଶର୍ଜା; ଜମିଦାର ଅଧୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାରୀ ଥିଲେ ମାନଙ୍କ ଶର୍ଜାରୁ କାହାକୁ କେତେ ଦେବାକୁ ଦେବ; ଅଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଶେଷ କଥା; ସାହାଠାରୁ ଶର୍ଜା ପ୍ରାପ୍ୟ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ମରିଯିଲାଣି କିମ୍ବା ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥିଲେ ସେ ହଲେ କରୁଥିବା ଶର୍ଜା ଅଦାୟ ଦେବ; ହୋଟ ବାହେଲଦାର ଓ ଛାନ୍ଦ ବାହେଲଦାରଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଶର୍ଜା ବ୍ୟବହାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନୟନ କରିବା ସେଲ୍‌ମେଣ୍ଟ ବ୍ୟବହାର ଲକ୍ଷ୍ୟାଧିନ, ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶର୍ଜାଅଦାୟ ବଦେବାର ଫଳ ।

— ପୃ ୫୭ ରୁ ୬୦ ପୃ।

୮ମ ଭାଗ

ଅପିଲ

ପ୍ରଜାସକ ଆଇନର ୪୭, ୧୭୩, ୧୭୮, ୧୭୯, ୧୩୦, ୧୩୨, ୧୩୩, ଓ ୧୩୪
 ଧାରା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅପିଲ ନିକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ବେଳେପରି ଓ କାହାଠାରୁ
 ଓ କି ମିଆଦରେ ଅପିଲ କରିବାକୁ ହେବ ତାହାର ନିୟମ । —ପୃ ୭୧ ଷ୍ଟା

୯ମ ଭାଗ

ଶେଷ

ବନ୍ଦୋକ୍ତ ରେକର୍ଡମାନ ବେଳେବେଳେ ଯମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଅପାଲ୍‌ରେ ପାଖଲହୋଇ
 ପାରିବ; ଥା ୧୩୩ ର ଅନୁସାରେ ପ୍ରକୃତ (Bonafide) ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ; ୧୭୮ ଓ
 ୧୩୦ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସବର ରିଭିଜନ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ବିଭାଗ ବର୍ତ୍ତୁକ ନିର୍ବାଚିତ
 ଜମା ବେଉଁ ସମୟଠାରୁ ଅଦସ୍ତ ହେବ । —ପୃ ୭୨ ରୁ ୭୩ ଷ୍ଟା

ପରିଶିଷ୍ଟ—କ (୧୭୮ ଓ ୧୩୦ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ ସହ ଦାଖଲ

କରିବାରେ ଜୋରସଖାଇର ଦିସାବ)

ପୃ ୭୪ ଷ୍ଟା

ପରିଶିଷ୍ଟ—ଖ (୧୧୭ ଓ ୧୭୩ (୧) ଧାରା ଅପରାଧ ପାରମ)

ପୃ ୭୫ ଷ୍ଟା

ପରିଶିଷ୍ଟ—ଗ (୪୭ ଦ୍ୱାରା ଦରଖାସ୍ତ ପାରମ)

ପୃ ୭୬ ଷ୍ଟା

ପରିଶିଷ୍ଟ—ଘ (୧୭୫ ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ପାରମ)

ପୃ ୭୭ ଷ୍ଟା

ପରିଶିଷ୍ଟ—ଙ (୧୭୮ ଧାରା ମୁଦାବକ ଦରଖାସ୍ତ ପାରମ)

ପୃ ୭୮ ଷ୍ଟା

ବିଶେଷ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ପୃ ୭୯ ଷ୍ଟା

ହୀରା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଥା

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଆରମ୍ଭ

୧—ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶା ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସଭା ଆରମ୍ଭ ମୁଦ୍ରାବଦ୍ଧ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନ ଦେଉଥିବାରୁ ଉକ୍ତ ଆରମ୍ଭର ସେଟଲମେଣ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅବଶ୍ୟକୀୟତା ବ୍ୟତୀତ ନିମ୍ନରେ ଲେଖାଗଲା—

୨—ପ୍ରଜାସଭା ଆରମ୍ଭର ୪ ଧାରା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭାଜନ କରା ଯାଇଅଛି । ଯଥା—

୧ । ମଧ୍ୟସହାୟକାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ନିମ୍ନମଧ୍ୟସହାୟକାଣ୍ଡ

୨ । ରାସ୍ତା

୩ । ସିବିଲ ରାସ୍ତା

୪ । ଶ୍ରେଣୀଦାର

ରାସ୍ତାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭାଜନ କରା ଯାଇଅଛି । ଯଥା —

କ । ଚରସ୍ଥାୟୀଜମା ରମ୍ଭତ

ଖ । ଦଖଲପଦ୍ମବିଶ୍ଳେଷ ରମ୍ଭତ

ଗ । ଦଖଲପଦ୍ମଶୂନ୍ୟ ରମ୍ଭତ

୩ । (କ) କିଛି ମାହାଲମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଯେଉଁ ମାହାଲମାନଙ୍କର ଗୁଜସ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ବୁଦ୍ଧି ହେବ ତହିଁରେ ଚରସ୍ଥାୟୀ ଜମା ରମ୍ଭତ ନାହାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏପରି ସବୁ ଏ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଦରଜ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କେବଳ ଲଞ୍ଜଗୁଜଦାରମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ କିନ୍ତୁ ପକ୍ଷ ମାହାଲରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ମାହାଲର ଗୁଜସ୍ତ ଚରକାଳ ନିମନ୍ତେ ଧର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଅଛି ତହିଁରେ ଓ ଟଙ୍କୀବାହେଲ ମଧ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଧିକାଂଶମାନଙ୍କର (ଯାହାଙ୍କର ଖଜଣା କମ୍ ବେଶି ହୋଇ ନ ପାରେ) ଅଧୀନେ ଏହି ଚରସ୍ଥାୟୀ ଜମା ସବୁର ରମ୍ଭତ ରହି ପାରନ୍ତି ।

(ଖ) କୌଣସି ମୌଜାରେ ଯଦି ବାରବର୍ଷ ଯାବତ କୌଣସି ରମ୍ଭତର ରମ୍ଭତ ଯୋଗ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସେହି ରମ୍ଭତ ସେହି ମୌଜାରେ ସ୍ଥିତିବାନ ରମ୍ଭତ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ । ସ୍ଥିତିବାନ ରମ୍ଭତ ଦଖଲରେ ଯେଉଁ କମି ଯେତେବେଳେ ରହିବ ତହିଁରେ ତାହାର ଦଖଲପଦ୍ମ ଜାତ ହେବ । ଏହି ସ୍ଥିତିବାନ ସବୁ ଉପରଲିଖିତ ବାରବର୍ଷ ନିୟମ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିୟମରେ ଲାଭ କରିପାରି ନ ପାରେ ; ଅର୍ଥାତ୍ ଯଦି କୌଣସି ଲୋକ ଯେଉଁ ମୌଜାରେ ତାହାର ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଯୋଗ ନାହିଁ ତହିଁରେ ସ୍ଥିତିବାନ ବା ଦଖଲ ସବୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଯୋଗ ଖରଦ କରେ, ତାହାହେଲେ ସେହି ଯୋଗ ପକ୍ଷେ ସେ କେବଳ ଦଖଲପଦ୍ମ ବିଶିଷ୍ଟ ରମ୍ଭତ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ । ବାରବର୍ଷ ସେହି ଯୋଗ ଦଖଲ କଲା ଉତ୍ତରୁ ସେହି ମୌଜାରେ ସ୍ଥିତିବାନ ରମ୍ଭତ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହୋଇ ପାରିବ । ମୌଜାରେ ସ୍ଥିତିବାନ ରମ୍ଭତର ଯେତେଗୋଟି ସାଧାରଣ ରମ୍ଭତ ଯୋଗ ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଚଉକ ଅଧୀନରେ କିନ୍ତୁ ଲଞ୍ଜଗୁଜ ଅଧୀନରେ

ହେଲେହେଁ କନ୍ୟା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଯୋଗ ବାରବର୍ଷରୁ କମ୍ କାଳରୁ ତାହା ଦଖଲରେ ଆସିଥିଲେହେଁ ସେ ସମସ୍ତ ଯୋଗର ସବୁ ପ୍ରିତିବାନ ବୋଲି ଲେଖାଯିବ । ଏଣୁକରି ଦେଖାଯାଉ ଅଛି ଯେ, କୌଣସି ରମ୍ଭତର ପ୍ରିତିବାନ ସବୁରେ ଖାତା ଥିଲେ ତାହା ନାମର ଦଖଲସବୁବିଷୟ କନ୍ୟା ଦଖଲସହଶୂନ୍ୟ ଖାତା ହୋଇ ନ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦିଅର ବା ଉଚ୍ଚବନ୍ଧ ଏକ ନିଜସଂଯୋଗ ଜମି ହେଲେ ଏହି ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୋଇପାରେ ।

(ଗ) ଯେଉଁ ରମ୍ଭତ ମୌଜାରେ ପ୍ରିତିବାନ ରମ୍ଭତ ନୁହେଁ, କନ୍ୟା କୌଣସି ପ୍ରିତିବାନ ରମ୍ଭତର ବା ଦଖଲସବୁବିଷୟ ଯୋଗ ପାଇ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ବାରବର୍ଷ କମ୍ କାଳରୁ ଜମି ଦଖଲକାର ଅଛି, ସେ ସେହି ମୌଜାରେ ଦଖଲସହଶୂନ୍ୟ ରମ୍ଭତ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ । ଏକ ରମ୍ଭତର ଏକ ମୌଜାରେ ଦଖଲସବୁବିଷୟ ଓ ଦଖଲସହଶୂନ୍ୟ ସବୁରେ ଖାତା ହୋଇପାରେ । ସବୁ ସରେ ଦଖଲସବୁ ଶୂନ୍ୟ ଲେଖାଗଲେ କେଉଁ ଯାଲଠାରୁ ଦଖଲକାର ଅଛି ତାହା ଲେଖାଯିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେହି ରମ୍ଭତର ପ୍ରିତିବାନସହ ଲାଭର ସମସ୍ତ ନିରୂପିତ ହୋଇ ପାରିବ ।

(ଘ) ଯେଉଁମାନେ ଜମିଦାରଙ୍କୁ କନ୍ୟା ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଜମା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ତାହାଙ୍କର ଯୋଗର ଜମା କୌଣସି ଜମିଦାର ଅଧୀନସ୍ଥ ରମ୍ଭତକୁ କନ୍ୟା ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ ଅଧୀନସ୍ଥ ରମ୍ଭତକୁ ଆଦାୟ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ସହ “ସିଦ୍ଧିମ ରମ୍ଭତ” ।

(ଙ) ଉପର ଲିଖିତ କୌଣସି ପ୍ରକାର ରମ୍ଭତକୁ ମାଲିକ ବନା ଅବାଲିକର ପାହାନ୍ତିରେ ଅଇନ ଅନୁସାରେ ଉଦ୍ଧେଦ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

୪-ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ—ଯେଉଁମାନେ ନିଜେ ଗୃହ ନକର ରମ୍ଭତ ବସାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜମିଦାରଙ୍କଠାରୁ ଜମି ବନୋବସ୍ତ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ । ଏମାନଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ରମ୍ଭତ ଓ ଜମିଦାରଙ୍କ

ଅଧୀନସ୍ଥ ରୟତମାନଙ୍କ ସହ ପ୍ରଭୃତିରେ କୌଣସି ବନ୍ଧୁରେ କୌଣସି
ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସହ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତ ସବ୍-
ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟରମାନେ ମଧ୍ୟସ୍ୱାଧୀନ ଅଟନ୍ତି । ସବ୍‌ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର ଓ ମଧ୍ୟ-
ସ୍ୱାଧୀନ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏହି ଯେ, ସବ୍‌ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟରମାନେ ରାଜସ୍ୱ
ସକାଶେ ଗରୁଣ୍ଡମେନ୍ଦୁକୁ କରୁଲିୟତ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ଓ ଆଇନ ଅନୁସାରେ
ସେମାନଙ୍କର ନିଜସୌତ ସହ ହୋଇପାରେ ।

ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ରୟତ—

ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ବେ ଲୋକେ ଜମି ନିଷ୍ଠର ଭୋଗ ଦେଇ କରୁଥିଲେ ।
ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର ନିଷ୍ଠର ସନନ୍ଦ ନ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ସୌତ
ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରାଗଲା ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କର ସୌତର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ
କରାଗଲା ଓ ଯେଉଁମାନେ ସନନ୍ଦ ଦେଖାଇ ପାରିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ଠର
ଲିଖାଗ୍ରନ୍ଥ ସବୁ ବାହେଲ ରହିଲା । ଓଡ଼ିଶାର କିଛି ପ୍ରଦେଶରେ ଏହିପରି
ବାହେଲଦାରମାନଙ୍କୁ ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀରୂପେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଇ ତାଙ୍କ
ନାମରେ ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତମାନଙ୍କରେ ଖେଡ଼ିଆଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଅଛି
ଓ ଏହି ବାହେଲଦାରମାନେ ଜେନେରାଲ ନମ୍ବର ବା ଇସ୍ତିସେଲ ନମ୍ବର
ଭୁକ୍ତ ହୋଇ କଲେକ୍ଟର ସ୍ୱିଜ୍‌ସ୍‌ଭରଗ ‘ଭି’ କେକ୍‌ଟୁରରେ ଦରଜ
ଅଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଟଲମେନ୍ଟରେ ଏହି ବାହେଲଦାରମାନଙ୍କ ନାମରେ
ସ୍ୱିଜ୍‌ସ୍‌ଭରଗ ଖେଡ଼ିଆଟ କରାଯାଇଅଛି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଲିଖାଗ୍ରନ୍ଥ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି
କରାଯାଇଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ
ମଧ୍ୟସ୍ୱାଧୀନତା ବୋଲି ଦରଜ ହୋଇଅଛନ୍ତି ଓ କେହି କେହି ରୟତରୂପେ
ଦରଜ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଜାସହ ଆଇନର ୨ ଧାରା ଅନୁସାରେ ଜଣେ
ବାଜ୍ୟାପ୍ତିଦାର ରୟତ ବନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟସ୍ୱାଧୀନତା ଅଟେ, ତାହା କେବଳ ଗତ
ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ରେକର୍ଡ ଅନୁସାରେ ହିଁର କରାଯିବ ।

୫-ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ସତ୍ତ୍ୱ — ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ
ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ସତ୍ତ୍ୱମାନ ଦରଜ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

୧ । ଦେବୋତ୍ତର ବାହେଲ ଟଙ୍କୀ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୨ । ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ତର ବାହେଲ ଟଙ୍କୀ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୩ । ବାହେଲ ଟଙ୍କୀ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

(ଏହି ସମସ୍ତ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀଙ୍କ ସତ୍ତ୍ୱ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଟେଲମେଣ୍ଟରେ
ଟଙ୍କି ବାହେଲ ସବ୍ ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର ବୋଲି ଦରଜ କରାଯାଉଅଛି)

୪ । ମଳଦମ ।

୫ । ପଥାନ ।

୬ । ପିକମ୍ ଜମିଦାର ।

୭ । ପୁରୁଷେଠି ।

୮ । ସରବରକାର ।

୯ । ଖରିଦଦାର ।

୧୦ । କୋଠ ଖରିଦଦାର ।

(ଏହି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସବ୍‌ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର ଅଟନ୍ତି
ଓ ଏହି ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱ ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ମୁକାବଳ ଦରଜ କରାଯାଇ
“ସବ୍‌ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର” ଶବ୍ଦ ଯୋଗ କରାଯିବ ।)

୧୧ । ଦେବୋତ୍ତର ଲଘରଜ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୧୨ । ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ତର ଲଘରଜ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୧୩ । କମିଲି ଲଘରଜ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୧୪ । ଅଧାଜମା ଲଘରଜ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୧୫ । ଟଙ୍କୀ ଅଧାଜମା ଲଘରଜ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

(ଏହି ଘାଟି ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ସବୁ କେବଳ ବାଜ୍ୟାସ୍ତି ମଧ୍ୟ-
ସହାୟକାରୀ ବୋଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଟଲମେଣ୍ଟରେ ଦରଜ ହେଉଅଛି
ଦେବୋତ୍ତର ଲଖରଜ, ଜାମିଲ ଲଖରଜ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ଲେଖାଯିବାର
ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।)

୧୭ । ଫୁଟକର ବାଜ୍ୟାସ୍ତି ଅଧାକମା ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

(ଏହି ସବୁଟି କେବଳ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ଦେଖାଯାଏ ଓ ଏହା
ଉପରେକ୍ତ ପ୍ରକାରର ବାଜ୍ୟାସ୍ତି ସହ ବି ନା, ତାହା ଏହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ
ବିବେଚିତ ହେବ ।)

୧୭ । ଖରଦା ଜମାବଲି ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୧୮ । ପିକମି ଖରଦାଦାର ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୧୯ । ପୁରୀସେଠୀ ଖରଦାଦାର ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୨୦ । ନିଷ୍ପର ଖରଦାଦାର ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୨୧ । ଅପର ଖରଦାଦାର ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୨୨ । ପାଧାରଣ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀ ।

୨୩ । ସରବଜ୍ଞକାର ।

(ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ରେକର୍ଡ ମୁତାବକ ଏହି ସମସ୍ତ ଭଲ ଭଲ
କାମ ବ୍ୟବହାର ହେବ ।)

୨-ରୟତି ସବୁ — ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଜାଗଜାତମାନଙ୍କରେ କମ୍ପ-
ଲିଶିତ ସ୍ୱତ୍ୱମାନ ଦେଖାଯାଏ ।

୧ । ଦେବୋତ୍ତର ବାହେଲ ଟଙ୍କା ସ୍ଥିତିବାନ ।

୨ । ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ତର ବାହେଲ ଟଙ୍କା ସ୍ଥିତିବାନ ।

୩ । ବାହେଲ ଟଙ୍କା ସ୍ଥିତିବାନ ।

(ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଦରଜ ହୁଏ ଉପରେକ୍ତ ସ୍ୱତ୍ୱମାନ ମଧ୍ୟରୁ
କେଉଁ ସ୍ୱତ୍ୱକ ପ୍ରକୃତରେ ଟଙ୍କା ବାହେଲ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ମିଳିବ ସେବୁଦିକୁ

ଟଙ୍କୀ ବାହେଲେ ସବୁପ୍ରାଣୀର ଚର ବୋଲି ଦରଜ କରି ଅପର ସମସ୍ତକୁ
ପାଆରଣ ପ୍ରିତିବାନ ବୋଲି ଦରଜ କରିଥିବ । ପକ୍ତି ମାହାଲ କନ୍ୟା
ସତାଇଣ ହଜାଣ ମାହାଲ କନ୍ୟା ବାହେଲେଦାର ଅଧୀନରେ ଏହି ପ୍ରକାର
ସବୁ ପାଇଲେ ତାହା ପ୍ରମାଣ ଅନୁସାରେ ଚରସ୍ଥାୟୀ ଜମା କନ୍ୟା ପାଆରଣ
ପ୍ରିତିବାନ ବୋଲି ଦରଜ କରିଥିବ । ଚରସ୍ଥାୟୀ ଜମା ପ୍ରମାଣ କରିବାର
ଭର ରଏତ ଉପରେ ।)

୪ । ଟଙ୍କୀ ଅଧା ଜମା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ ।

୫ । ଅଧାଜମା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ ।

୬ । ନିଷ୍ଠି ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ ।

୭ । କାମିଲ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ ।

୮ । ପୁରା ଜମା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ ।

(ଏହି ସମସ୍ତ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ
ନାମ ବ୍ୟବହାର ହେବ ।)

୯ । ଜାଗିର ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରିତିବାନ ।

(ଗତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ବାଗଜାତରେ ସେଉଁଠାରେ ଏହି ସବୁ
ମିଳିବ , ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ସେ ସ୍ଥଳେ ସବୁ ଘରେ କେବଳ ପ୍ରିତିବାନ
ଦରଜ ହୋଇ ବିଶେଷ ଅନୁସଙ୍ଗ ଘରେ ସାବକ ଜାଗିର ବୋଲି ଦରଜ
ହେବ ।)

୧୦ । ଥାନ ପାହୁ ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୧ । ପାହୁ ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୨ । ସାବକ ଚନ୍ଦନା ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୩ । ବରଦାସ ପଟ୍ଟାଦାର ପାହୁ ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୪ । ସହା ପଟ୍ଟାଦାର ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୫ । ବିସ୍ମାଲ ବାଜ୍ୟାସ୍ତି ସ୍ବର ଜମା ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୬ । ବିସ୍ମାଲ ଖରଦାଦାର ଥାନ ପ୍ରିତିବାନ ।

୧୭ । ଶୂନ୍ୟ ପାତ୍ର ପ୍ରିତିବାନ ।

(ଏହି ସମସ୍ତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ପରବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ପ୍ରିତିବାନ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ।)

୧୮ । ଥାନ ଦଖଲ ସହ ବିଶିଷ୍ଟ ।

୧୯ । ପାତ୍ର ଦଖଲ ସହ ବିଶିଷ୍ଟ ।

(ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଥାନ ଓ ପାତ୍ର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ହେବ ନାହିଁ । କେଉଁ ରାଜ ଶକ୍ତିଆଳାର ସହ ଘରେ ଦଖଲ ସହ ବିଶିଷ୍ଟ ଲେଖାଯିବ ତାହା ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।)

୨୦ । ଦଖଲ ସହ ଶୂନ୍ୟ ।

(ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉପରେ କଥିତ ହୋଇଅଛି ।)

୭-ଶୂନ୍ୟନାଦାର — ଶକ୍ତି ବନ୍ଦୋବସ୍ତମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟର ଓ ବ୍ୟବସାୟମାନଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍ ମୌଜାରେ ଅବାଦି ଶୁଷ୍ଟ ଜମି ନ ଥାଇ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର କେବଳ ବାସ ଉପଯୋଗୀ ଘର ବାଡ଼ି ଥିଲା ସେହି ଘର ବାଡ଼ି ସକାଶେ ତାଙ୍କ ନାମରେ ଶୂନ୍ୟନା ସହରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଜାସହ ଅନ୍ତର ୩ (୩) ଧାରାରୁ ଦେଖାଯାଏ ଯେ କେବଳ ରାଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସମୟରେ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କୁ ଶୂନ୍ୟନା ସହ ଦିଆ ଯାଇଅଛି ସେହି ମାନେଇ ପ୍ରକୃତରେ ଶୂନ୍ୟନାଦାର । ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ଯେ ଶୂନ୍ୟନାଦାରଙ୍କର ଦେୟ ଶକ୍ତି ଏକ ରାଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତଠାରୁ ସାନ ରାଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଏଣୁ ଏହାଦ୍ବାରା ରୁଣ୍ଡାଯାଏ ଯେ, ଯେ କୌଣସି ରାଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସମୟରେ ନୂଆ ଶୂନ୍ୟନା ସହ କରି ପାରାଯାଏ କିମ୍ବା ସାବକ ଶୂନ୍ୟନା ସହ ଲେପ କରି ପାରାଯାଏ ।

ଅହର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉ ଅଛି ଯେ ଗତ ରତ୍ନଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ନୂଆ ଚୂନନା ସହ କରା ଯାଇଥିଲା । ତାହା ବେଆଇନ ଅଟେ । କାରଣ ରତ୍ନଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ରଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନ ଥିଲା । ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ରଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଥିବାରୁ ଏଥିରେ ସାବଜର ଚୂନନା ସହ ଲେପ କରି ଓ ନୂଆ ଚୂନନା ସହ ଦେଇ ପାରିଯିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଚୂନନା ସହ ଦିଆଯିବ ସେମାନଙ୍କର ଜମା ସାଜ ରଜସ୍ବ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ବେଶୀ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

କେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଚୂନନାଦାର ?

ଅନେକ ବଡ଼ ମୌଜାରେ ବିଶେଷତଃ ସହର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ମୌଜା-ମାନଙ୍କରେ କିନ୍ତୁ ଯହିଁରେ ବଜାର ଅଛି ଏପରି ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ଦୋକାନ କାରବାର କରିବା ସକାଶେ ଜମି ନେଇଥାନ୍ତି । ସେ ଜମି ସେମାନଙ୍କ ଚାଷ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ତହିଁରେ ପ୍ରଜା ବସାଇ ଖଜଣା ଅଦାୟ କରିବା ବି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୁହେଁ, ଏହିପରି ର ଏତମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଚୂନନାଦାର । ଏହା ଅନେକ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଏକ ମୌଜାରେ କାହାର ଚାଷ ଜମି ଥାଇ ସେହି ମୌଜାରେ ତାହାର ଘର ନଥାଇ ପାଖ୍‌ବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି ମୌଜାରେ ଘର ଅଛି ଓ ଯେଉଁ ମୌଜାରେ ଘର ଅଛି ସେଠାରେ ଚାଷ ଜମି ନାହିଁ, ତାହାର ଘରବାଡ଼ି ସକାଶେ ଚୂନନା ସହ ଦେବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । କୌଣସି ର ଏବର ହୁଏତ ମୌଜାରେ ପୂର୍ବରେ ଚାଷ ଜମି ଓ ଘର ଥିଲା, କାଳକ୍ରମେ ସମସ୍ତ ଚାଷଜମି ବିକି ହୋଇଯାଇ ଅଛି; କେବଳ ଘର ଖଣ୍ଡିତ ଅଛି । ଏପରି ସ୍ଥଳେ ତାହାର ଘର ସକାଶେ ତାହାକୁ ଚୂନନା ସହ ଦେବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଏପରି ଲୋକଙ୍କୁ ର ଏଇ ସହ ଦିଆଯିବ ।

ଏହା ବିଶେଷରୂପେ ଦେଖିବାର କଥା ଯେ ଚୂନନା ସହ କେବଳ କିଛି ମହାଲମାନଙ୍କରେ ଅଛି ଓ ଦିଆଯିବ । ତହିଁ ମହାଲମାନଙ୍କରେ ଏପରି

ସଦ୍‌ ଚନ୍ଦ୍ର ନଦୀରେ । ଏହିପରି କଳିମାହାଲରେ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କୁ ଉପରେକ୍ତ ମତେ ଗୁମନାଦାର ବୋଲି କୁହା ଯାଇପାରେ ପକ୍ତି ମାହାଲ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ “ଘରବାଡ଼ି” ସଦ୍‌ ଦିଆଯିବ ।

ସମର ବା ବଜାରମାନଙ୍କରେ (ଅର୍ଥାତ୍‌ ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଡିଏ ଜମି ମୂଲ୍ୟବାନ) ଅନେକ ଯାବତ୍‌ ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କ ପଟ୍ଟା, ବା ଇସ୍‌ମୁରୁର ମୁକରର ପଟ୍ଟା ପାୟୁଯାଏ । କଳି ମାହାଲମାନଙ୍କରେ ଏହିପରି ପଟ୍ଟା ଦ୍ଵାରା ସଦ୍‌ ଜନ୍ମିଥିଲେ ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ଗୁମନା ବୋଲି ଦରଜ କରାଯାଇ ପାରେ; କିନ୍ତୁ ରଜସ୍ଵ ବନୋବସ୍ତରେ ଏମାନଙ୍କ ଜମା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ପାରିବ କାରଣ ଏହି ପଟ୍ଟାଦାତା ଜମିଦାର ଏହାଦ୍ଵାରା ବାଧ୍ୟ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସରକାର ବାଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ।

୮-ହସ୍ତାନ୍ତର—(କ) ଫରବରୁଜାର ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଫରହୋସ୍ତ ଇଟର ଓ ଫିକମି ଖୁଦା କମ୍ପା ଖରିଦା ଜମାବନ୍ଦି ମଧ୍ୟସ୍ତରାଧିକାରୀ ଓ ବାୟାସ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ତରାଧିକାରୀ ଜମିଦାରର ବିନାମାନୁମତିରେ ଅପଣାର ଯୋଗ ଫର୍ମୁର୍ଣ୍ଣିରୂପେ ବା ଶ୍ରେକର ଦାନ ବକ୍ତସ୍ତ ବା ପ୍ରତିବଦଳ ଦ୍ଵାରା ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହିପରି ହସ୍ତାନ୍ତର ହେଲେ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ଟ ୫୦ କା ଫିସ (ବାୟାସ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଟ ୨୫) ଦେବାକୁ ହୁଏ । ଜମିଦାର ନେବାକୁ ଅପତ୍ତି କଲେ ଖରଦଦାର ବା ଦାନ ଗୁମ୍ଫାତା କଲେକ୍ଟରରେ ଉକ୍ତ ଫିସ ଦାଖଲ କରିପାରନ୍ତି । ହାଲବନୋବସ୍ତରେ ଏପରି ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇ- ଉଲେ ଗୁମ୍ଫାତା ନାମରେ ରେକର୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ, ଜମିଦାରର ନାମ ଜାରି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଏହା କେବଳ ଉପରେକ୍ତ ପ୍ରକାର ଫରଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗ ପ୍ରାପ୍ତି କରାଯାଏ ।

(ଖ) ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ଅଇନର ଧା ୧୧ ରା ଅନୁସାରେ ଯୋଗ ଶ୍ରେ ଉଲିବାକୁ ହେଲେ ଜମା ଶ୍ରେକ ସମ୍ମୁଖେ ଜମିଦାରଙ୍କ ଫର୍ମୁର ଅବଶ୍ୟକ

ସାଧାରଣ ସ୍ଥିତିବାନ ର ଏକ ଖଣ୍ଡଯୋତର ହସ୍ତାନ୍ତର ମଞ୍ଜୁର କଲେ ଜମା ଖଣ୍ଡନରେ ମଧ୍ୟ ମାଲିକର ମଞ୍ଜୁର ଅଛି ବୋଲି ବୁଝାଯିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାସକ୍ତ ଅଇନର ୧୮ ଦତ୍ତା ଅନୁସାରେ ବାଧ୍ୟାପ୍ତ ମଧ୍ୟସଭାସଦ୍ଭାଗ ପ୍ରଭୃତି ସହର ଖଣ୍ଡ ହସ୍ତାନ୍ତର ସ୍ଥଳେ ଜମିଦାରର ଜମା ଖଣ୍ଡନରେ ମଞ୍ଜୁର ନ ଥିଲେ କୁଲ୍ଲାତାକୁ ଜଣେ ଅଇଲ ମଧ୍ୟସଭାସଦ୍ଭାଗ ବୋଲି ଉପରେକ୍ତ ନିୟମାନୁସାରେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ନାମେ ପୃଥକ୍ ଖାତା କରାଯିବ ନାହିଁ । ବାୟା ବା ଦାନଦାତା ସହିତ ମୁଦ୍ରର ବା ଦାନଗ୍ରହୀତାର ନାମ ଏକସଙ୍ଗରେ ଏକଯୋତର ଅଂଶୀଦାରରୂପେ ଦରଜ କରି ମୁସ୍ତବ ଖରିଦ କରିଥିବା ଜମିମାନଙ୍କରେ ମୁସ୍ତବର ଦଖଲ ଓ ସେହି ଯୋତର ଅନ୍ୟ ଜମିମାନଙ୍କରେ ବାୟାର ଦଖଲ ଚିହ୍ନର ଦିଆଯିବ । ମାତ୍ର ଯୋତ ଓ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ଦେୟ ଜମା ଏକ ରହିବ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ—୧ । କ ଜଣେ ବାଧ୍ୟାପ୍ତ ମଧ୍ୟସଭାସଦ୍ଭାଗର ଟଙ୍କା ଜମାରେ ତାହା ନାମରେ ଚାରିଗୋଟି ପୁଟ ଅଛି । ଖ କୁ କ ସମସ୍ତପୁଟମାନ ବିକ୍ରୟ କରିଦେଲା । ଜମିଦାରର ମଞ୍ଜୁର ଥାଉ ବା ନ ଥାଉ ଖ ନାମେ ସେହି ଚାରିଗୋଟି ପୁଟ ସକାଶେ ଟଙ୍କା ଜମାରେ ରେକର୍ଡ ହେବ ।

୨ । ମାତ୍ର ଖ କୁ କ ଦୁଇଗୋଟି ପୁଟ ଟ ୧୫ ଜା ଜମାରେ ବିକ୍ରୟ କଲା । ଖ ଜମିଦାର ଠାରେ ଜମା ଖଣ୍ଡନର ମଞ୍ଜୁର ନେଲା । ଖ ତାହାର ଖରିଦ ପୁଟ ମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଟ ୧୫ ଜା ଜମାରେ ପୃଥକ୍ ଖାତା ଘାଇବ ଓ ବାକି ପୁଟ ଟ ୧୫ ଜମାରେ କ'ର ନାମେ ଖାତା ରହିବ ।

୩ । ଖ ଟ ୧୫ ଜମାରେ ଦୁଇଗୋଟି ପୁଟ ଖରିଦ କରି ଜମିଦାର ଡାରୁ ଜମାଖଣ୍ଡନର ମଞ୍ଜୁର ନେଲା ନାହିଁ; କ ଓ ଖ ଉଭୟଙ୍କ ନାମେ ଏକଗୋଟି ଖାତା ହୋଇ ଚାରିଗୋଟି ପୁଟ ତହିଁରେ ଦରଜ ହେବ; ଯେଉଁ ପୁଟ ଖ ଖରିଦ କରିଅଛି ତହିଁରେ କ'ର ଦଖଲ ଓ ଯେଉଁ ପୁଟ ବିକ୍ରୟ ହୋଇନାହିଁ ତହିଁରେ କ'ର ଦଖଲ ଡାରୁ ଦିଆଯିବ । ତତ୍ତ୍ୱ ଯୋଗ ହେଲେ କ ଓ ଖ ନାମେ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଖାତା ଘୋଷାରି

କ'ଉ ଖାତାରେ ଜମା ପୂରଣ କରି ଖ'ର ଖାତାରେ ବରାଦ ଜମା ପୂରଣ କରାଯିବ । (ଏପରି ସ୍ଥଳେ ଖ'ର ଏକକ ଲାଭ ଯେ ଜମିଦାର ବାଙ୍କୀ ଖଜଣା ସକାଶେ ନାଲିଶିକଲେ କ ଓ ଖ ଉଭୟଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ କରିବାକୁ ହେବ) ।

(ଗ) ବାସ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥାପନାପତ୍ର ପଦ୍ଧତିଦ୍ୱାରା ସମ୍ବଳେ ଉପରେ ଯାହା କୁହାଗଲା ତାହା ମଧ୍ୟ ବାସ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରତିବାନ ପଦ୍ଧତିଦ୍ୱାରାର ନିୟମ; ଅର୍ଥାତ୍ ବାସ୍ୟାପ୍ତି ପ୍ରତିବାନ ପଦ୍ଧତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବଳରେ ଜମିଦାରର ମଞ୍ଜୁର ଅବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜମିଦାରର ବିନାମୁକ୍ତିରେ ଜମା ଖଣ୍ଡନ ହୋଇ ନପାରେ । ଜମା ଖଣ୍ଡନ ସ୍ଥଳେ ଉପରେକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ-ମାନ ଅନୁସାରେ ରେକର୍ଡ କରାଯିବ ।

(ଘ) ଉପରେକ୍ତ ପ୍ରକାର ସଦ୍ୱିମାନ ଛତା ଅପର ଯେ କୌଣସି ପଦ୍ଧତିର ଖରଦ ବିଜୟରେ ଜମିଦାରର ମଞ୍ଜୁର ଅବଶ୍ୟକ । ଜମିଦାରର ମଞ୍ଜୁର ନ ଥିଲେ ବାୟା ନାମରେ ରେକର୍ଡ କରାଯାଇ ଖରଦ ଜମିରେ ସୁସ୍ଥର ଦଖଲ ନୋଟ କରାଯିବ । ଜମିଦାରଙ୍କୁ ଜରସମନ ବା ତାହାବ ଟଙ୍କା ଉପରେ ଏକଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ * । ଚୁରୁଅଣା ସଲ୍ଲମି ଦେଲେ ଜମିଦାର ନାମ ଜାରି କରିଦେବେ । ଯଦି ନ ଦିଅନ୍ତି ତାହାହେଲେ ଏକବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଦାଖରେ ସଲ୍ଲମି ଦାଖଲ କରି ନାମ ଜାରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇପାରେ । ଜମିଦାର ନାମ ଜାରି ନ କରିବା ପକ୍ଷରେ ଧୂନ୍ଦ୍ରାଗଜନକ କାରଣ ଦର୍ଶାଇ ନ ପରିଲେ କଲେକ୍ଟର ନାମ ଜାରି କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି ।

(ଙ) ଉପରେ ଦିଆ ଲିଖିତ ସମ୍ବଳେ ଯେ ସମସ୍ତ ନିୟମ କୁହାଗଲା ତାହା କେବଳ କିଛି ମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଚଳିତ; ପକ୍ତିମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଏ ସମ୍ବଳେ ସେଉଁ ଗ୍ରାମସ୍ଥ ପ୍ରଥା ପ୍ରଚଳିତ ଥିବ ତଦନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

(କ) ହାଇକୋର୍ଟ ରୁଲିଙ୍ଗ ଅନୁସାରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଯୋଗ୍ୟ ବାରବର୍ଷର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ କାଳରୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଅଛି ଓ ସେହି ହସ୍ତାନ୍ତର ବସୟ ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ଜମିଦାର ମୁସ୍ତର ବା ଦାନଗୁଲ୍ଲାତାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ସକାଶେ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି, ତହିଁରେ ମୁସ୍ତର ବା ଦାନଗୁଲ୍ଲାତାର ବାୟାର (ଅର୍ଥାତ୍ ଅସଲ ରଏତର) ସବୁ ଜମିଦାର ଏହିପରି ବାରବର୍ଷ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବକାଳର ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇଥିଲେ ଜମିଦାର ମଞ୍ଜୁର ନଥିଲେହେଁ ହାଇ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଦାତାର ନାମ ପରବର୍ତ୍ତେ ଗୁଲ୍ଲାତାର ନାମ ଦରଜ ହେବ । ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ବଳେ । ଖଣ୍ଡିଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ସେହି ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲେ ଓ ତହିଁରେ ଜମିଦାରର ମଞ୍ଜୁର ନଥିଲେ, ଉପରେ ଜମିଦାର ମଞ୍ଜୁର ନ ହୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡିବାୟାଦ୍ରି ଯୋଗ୍ୟ ହସ୍ତାନ୍ତର ଦରଜ କରିବାର ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଳୀ କୁହା ଯାଇଅଛି ସେହି ମୁତାବକ ରେକଡ କରିଯିବ ।

ଉପରେ ଯେଉଁ ହାଇକୋର୍ଟ ରୁଲିଙ୍ଗ କଥା କୁହାଗଲା, ତହିଁରୁ ଏପରି କିଛି ପ୍ରକାଶ ହୁଏନାହିଁ ଯେ ୧୨ ବର୍ଷର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବକାଳର ହସ୍ତାନ୍ତର ହେଲା ମାତ୍ରେ ମୁସ୍ତର ବା ଦାନଗୁଲ୍ଲାତାର ନାମରେ ରେକଡ ହେବ । ଏହା ବିଶେଷରୂପେ ଦେଖିବାର କଥା ଯେ ଜମିଦାର ମଧ୍ୟ ସେହି ହସ୍ତାନ୍ତର ବସୟ ୧୨ ବର୍ଷର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବକାଳରୁ ଅବଗତ ଅଛି ଏବଂ ଏବସୟ ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଭାବ ମୁସ୍ତର ବା ଦାନଗୁଲ୍ଲାତା ଉପରେ ।

(ଛ) ଯେଉଁ ମାନେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟ ଭୋଗବଳକ ବା ଦଖଲ-ବଳକ ନେଇଥିବେ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଦଖଲର ପ୍ରମାଣ ସହ ଉକ୍ତ ବଳକ ଦଲିଲ ଦେଖାଇଲେ ତାଙ୍କର ସେହି ଯୋଗ୍ୟରେ ବଳକ ସୂତ୍ରେ ଦଖଲ ନୋଟ କରାଯିବ ।

(ଜ) ଉଲ୍ଲିହ ଦ୍ଵାରା ଯୋଗ୍ୟ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏପରି ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇଥିଲେ ଅନେକ ସମୟେ ଜମିଦାର ନାମଜାର

ସକାଶେ ଅପତ୍ତି କରିବାର ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ଅପତ୍ତି ଅଭିନୟନ ନୁହେଁ । ପ୍ରଜାପତି ଅଭିନୟ ୩୧ (୪) ଧାରା ଅନୁସାରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରେ କୌଣସି ଯୋଗ ପାଇଲେ ତାହାକୁ ନିନ୍ଦାରର ମଞ୍ଜୁର ନେବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ୩ (୨୨) ଧାରା ଅନୁସାରେ ଉଭୟ ଦ୍ଵାରା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଲେ ତାହା ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରେ ପାପୁଗଲ୍ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବ ।

(୧) “ହେବାନାମା” ମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଉଭୟ ବୁଝା-ଯାଏ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଦାନପତ୍ର ବୋଲି ବୁଝାଯାଏ । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ କଣ ତାହା “ହେବାନାମା” ଦଲଲର ସର୍ତ୍ତରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ଯଦି “ହେବାଦାତା”ର ଜୀବଦଶାରେ ତାହାର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଗୃହୀତାକୁ ମାଲିକ କରାଇବାର ସର୍ତ୍ତ ଥାଏ ତାହାହେଲେ ତାହା ଦାନପତ୍ର ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବ ଓ ଯେହୁ ଦଲଲ ଦୃଷ୍ଟେ ଏକ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାନୁସାରେ ହେବା ଗୃହୀତାର ନାମ ଦରଜ କରା ଦଖଲନୋଟ କରାଯିବ । ଯଦି “ହେବାନାମା”ରେ ଏପରି ସର୍ତ୍ତ ଥାଏ ଯେ ହେବାଦାତାର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାହାର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଗୃହୀତା ମାଲିକ ହେବ ତେବେ ତାହା ଉଭୟ ଅଟେ ଏବଂ ହେବାଦାତା ଜୀବିତ ଥିଲେ ଏହି ହେବାନାମା ଦୃଷ୍ଟେ ରେକଡରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ ନାହିଁ । କାରଣ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରେ ଏକାଧିକ ଉଭୟ କରିବାର ବା ଭଦ୍ର କରିବାର ସମତା ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଛି । ମୁସଲମାନମାନେ ଦେନ୍ମୋହର ଦ୍ଵାରା ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀନାମେ ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର କରନ୍ତି । ତାହା ଦାନପତ୍ର ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

(୨) ତାନନାସହୁ ହସ୍ତାନ୍ତର ସମ୍ବନ୍ଧେ ଓ ତାହା ନାମକାରୀ ସମ୍ବନ୍ଧେ କୌଣସି ଅଭିନୟ ନାହିଁ । ପ୍ରଜାପତି ଅଭିନୟ ୩୨ (୨) ଅନୁସାରେ ଦେଶୀୟ ପ୍ରଥାନୁସାରେ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶ୍ଵର କରାଯିବ ।

୯ । ରୟାଳି ଯୋଗର ଜମା ବୃଦ୍ଧି—ପ୍ରଜାସଭା ଆଇନର
ଆ ୩୪ ର ଅନୁସାରେ ଜମିଦାର ପ୍ରଜାର ସମ୍ମତରେ ଜମିଦାରୀର ମତେ
ପ୍ରଜାର ଖଜଣା ବୃଦ୍ଧି କରିପାରନ୍ତି ।

(କ) ପ୍ରଜା ରେଜେଷ୍ଟ୍ରର କୃତ ଦଲିଲଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଜମା ବୃଦ୍ଧି
କରିବାକୁ ସମ୍ମତ ଦେଇଥିବା । ଯଦି ମାଲିକ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି ଯେ ତିନିବର୍ଷ
ଯଦି ସେ ବୃଦ୍ଧି ହାରରେ ପ୍ରଜା ଠାରୁ ଖଜଣା ଆଦାୟ କରୁଛନ୍ତି ତାହା-
ହେଲେ ଏଠାର ଦଲିଲ ନଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା କୌଣସି କ୍ଷତି ନାହିଁ ।

(ଖ) ପ୍ରଜାର ସମ୍ମତି ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହାର ଦେୟ ଖଜଣା
ଉପରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଦୁଇଅଞ୍ଚାରୁ ଉପର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରିବ
ନାହିଁ । ଯଦି ମାଲିକ ନିଜ ବ୍ୟୟରେ ପ୍ରଜାର ଜମିର ଉନ୍ନତି ସାଧନ
କରିଛନ୍ତି ତାହାହେଲେ ଟଙ୍କାପ୍ରତି ଦୁଇଅଞ୍ଚାରୁ ଉପର ବୃଦ୍ଧି ବେଅଇନ
ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଜା ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜମିଦାର କୃତ ଉନ୍ନତିର
ପଲଭେନୀ ରହିବ ତେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ହାରରେ ଖଜଣା ଦେବ ।

(ଉନ୍ନତି କାହାକୁ କୁହାଯାଇ ପାରେ ତାହା ସଜାଣି ଦେଖ
ପ୍ରଜାସଭା ଆଇନର ଆ ୮୬ ର)

(ଗ) ଉପର ଲିଖିତମତେ ରୟାଳିର ଖଜଣା ଥରେ ବୃଦ୍ଧିହେଲେ
ଅନ୍ତ ପନ୍ଦର ବର୍ଷମଧ୍ୟରେ ପୁନରାୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ
ରାଜସ୍ୱ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସମୟରେ ହୋଇ ପାରିବ । ଗତ ପ୍ରଭୁକୁଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ
ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ରୂପେ ପ୍ରଜାର ସମ୍ମତ ହାର କେବଳ ମାତ୍ର ଦୁଇଥର
ଜମା ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ସମୟ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ଅଛି । ଏଣୁ ଯଦି କୌଣସି
ପ୍ରଜାର ଜମା ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଚାରିଅଞ୍ଚାରୁ ବେଶୀ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା
ଟଙ୍କା ବା ଟଙ୍କାରୁ କମ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଯଦି ତାହା ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ଅନ୍ତର
ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟଙ୍କା ବା ତହିଁରୁ କମ ହିସାବରେ ନ ହୋଇ ଏକାଥରକେ ଟଙ୍କା
ପ୍ରତି ଦୁଇଅଞ୍ଚାରୁ ବେଶୀ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ତାହାହେଲେ

ତାହା ବେଆଇନ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବ । ବେଆଇନ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲେ ସେହି ବୃଦ୍ଧି ଜମା ଏକାବେଳେକେ କାଟିଦେଇ ସାବକ ଜମା ତସଦିକ କରାଯିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ୪୦% ବୃଦ୍ଧି ଯଦି ଆଇନ ସଙ୍ଗତ ହୁଏ ଏବଂ ଯଦି ୪୦% ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ ସେ ପୁଲେ ପଇସାଟ୍ଟିଏ କାଟିଦେଇ ଦୁଇଅଣା ତସଦିକ ହେବ ନାହିଁ । ନଅପଇସା ଯାକ ବାକୀ କଟାଯିବ ।

୧୦ । ପାଉତି—ଝଜଣା ଅଦାୟ କରି ଜମିଦାର ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଉତି ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏହି ପାଉତିରେ ଜମି ଜମା କେଉଁ ସନର ଝଜଣା ଲଭ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ ବିଷୟର ଉତ୍ତର ଥିବା ଅବଶ୍ୟକ । ଏହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଯଦି ଦେଖାଯାଏ ଯେ କୌଣସି ଜମିଦାର ବିଧିମତେ ପାଉତି ନ ଦେଇ ଝଜଣା ଅଦାୟ କରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ଧା ୨୭ ରୁ ଅନୁସାରେ ଜମିଦାର-ମାନେ ଦଣ୍ଡନାୟ ହେବେ । ଏହି ଦଣ୍ଡ ୪ ୫୦ ୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜରିମାନା । ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସେଟଲ୍ ମେଣ୍ଟ ଅଫିସରମାନେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ନାମରେ ଏହି ଦୋଷପାଇଁ ପ୍ରୋସିଡ଼ିଙ୍ଗ୍ କରି କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ କରିପାରିବେ ।

୧୧ । ଯଦି କୌଣସି ସ୍ଥିତିବାନ କିମ୍ବା ଦଖଲସବୁବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଜାର ଝଜିଆନର ଝଜଣା ଘରେ ଥିଲିଭାଗ ସଞ୍ଜା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଭାଗ ବା ସଞ୍ଜା ତସଦିକ ହେବ କିମ୍ବା ଭାଗ ବା ସଞ୍ଜା ଏବଂ ନଗଦ ଝଜଣା ଉତ୍ତର ପ୍ରକାର ତସଦିକ ହେବ, ତାହାହେଲେ ସେହି ପ୍ରଜା ଭାଗ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଯୋତର ନଗଦ ଜମା ପାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଜାପତି ଅଇନର ଧା ୪୭ ରୁ ଅନୁସାରେ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ପାଖରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିବାରେ ଓ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଚଳୁଥିବା ସମୟରେ ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସେଟଲ୍ ମେଣ୍ଟ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ ଏପରି ଦରଖାସ୍ତ ଦାଖଲ କରିପାରେ । ଏ ଦରଖାସ୍ତ ଦେବାର ସମୟର କୌଣସି ମିଆଦ ନାହିଁ । ଏହି ଦରଖାସ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକବର୍ଷରେ ବାରଅଣାର କୋଟିଫିସ ଲାଗେ । ଏପରି ଦରଖାସ୍ତ ଦେଲେ ସେଥିରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନା ବିଚାର କରାଯିବ ।

୧୨ । ନିଜିଗୁଣ—(କ) ଜମିଦାର ଶାସ ଦଖଲ ଆବାଦ ଜମିକୁ ନିଜିଗୁଣ କୁହାଯାଏ । ସ୍ଥିତିବାନ ରସୁଦର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୁହାଯାଇ ଅଛି ଯେ ସ୍ଥିତିବାନ ରସୁଦ ମୌଜାରେ ଥିବା ଯେ କୌଣସି ଜମି ଦଖଲ କଲେ ସେଥିରେ ତାହାର ରସୁଦଫର ଜାତ ହେବ । ରସୁଦ ନିଜିଗୁଣ ଜମି ଗୁଣ କରି ଜମିଦାରକୁ ଭୁଗ ଦେଉ କିମ୍ବା ନଗଦ ଖଜଣା ଦେଉ ତାହାହାରୀ ଏ ଆଇନର କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସୃଷ୍ଟିକରୀ । ଧୂଳିଭାଗରେ ନିଜିଗୁଣ ଜମି ଗୁଣ କରୁଥିଲେ ରସୁଦ ନାମରେ ସ୍ଥିତିବାନ ସହରେ ଧୂଳିଭାଗ ଜମାରେ ଖଜାଅନ ବା ପଟା କରାଯିବ । ଅନେକଙ୍କର ଏପରି ଧାରଣା ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଧୂଳିଭାଗରେ ଗୁଣକରୁଥିବା ଜମିରେ ପ୍ରକାର କୌଣସି ସବୁ ନାହିଁ । ଧୂଳିଭାଗ ସବୁ କୌଣସି ଜମିର ନୁହେଁ, ଏପରି ଧାରଣା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଭୁଲ ଓ ବେଅଇନ; ଧୂଳିଭାଗ ବୋଲି ସବୁ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ତାହା କେବଳ ଏକ ପ୍ରକାର ଖଜଣା । ଖଜଣା ଅର୍ଥେ ଯେ କେବଳ ନଗଦ ଖଜଣା ରୁହେଁ ତାହା ନୁହେଁ । ଜମିଦାରକୁ ଜମି ଭୋଗଦଖଲ ସଜାଣେ ପ୍ରଜା ଯାହା ଦିଏ ତାହାହିଁ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଖଜଣା ତାହା ନଗଦ ହୋଇପାରେ, ଧୂଳିଭାଗ ହୋଇପାରେ, ଦୁଇସେର ତେଲ ହୋଇ-
 ଙାରେ ବା ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଭୁଗ ବା ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ହୋଇପାରେ । କୌଣସି ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜା ଜମିଦାରର ନିଜିଗୁଣ ଜମି ଗୁଣ କରୁଥିବାର ଦାବିକଲେ କେବଳ ଏହିମାତ୍ର ଦେଖାଯିବ ଯେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୁଣ କରେ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଗୁଣକର ମାଲିକକୁ ନଗଦ ଖଜଣା କିମ୍ବା ଭୁଗ ଖଜଣା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ଦିଏ କି ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଜମିଦାର ଏବଂ ସେହି ଦାବି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଗୁଜା ପ୍ରଜା ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି କି ନାହିଁ ।

(ଖ) ଅନେକ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଜମିଦାର କିମ୍ବା ମଧ୍ୟସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀମାନେ ନିଜିଗୁଣ ବା ନିଜ ଦଖଲ ଜମି ଗୁଣକରୁଥିବା

ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜାଙ୍କଠାରୁ ସନକରୀ ବା ମିଥ୍ୟା କରୁଲିପୁତ ଲେଖାଲେଖି
ଥାଆନ୍ତି ଓ ସେହି କରୁଲିପୁତ ଦେଖାଇ ପ୍ରଜାର ସତ୍ତ୍ୱନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଶୁଥିବା ପ୍ରମାଣ
କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଏହି ଚେଷ୍ଟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୃଥା । ପ୍ରଜାସଭା ଆଇନର
ଧା ୨୩୨ (୧) (ଏ) ର ଅନୁସାରେ ଏହିପରି କରୁଲିପୁତର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ
ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜାର ଦଖଲସଭା ଲଭରେ କୌଣସି ବାଧା ପଡ଼ିବନାହିଁ ।

୧୩ । ନିଜିଯୋଗ—କେଉଁ ଜମିକୁ ନିଜିଯୋଗ କୁହାଯାଏ ।
ଅଧିକାଂଶ ଜମିଦାର ଓ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମଚାରୀ ଏହି ନିଜିଯୋଗ ଶବ୍ଦର
ଅର୍ଥ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ; ନିଜର ଯୋଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଖାସ ଦଖଲରେ ଅଛି ବୋଲି
ଯେ ଜମି ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଆଇନତଃ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ତାହାକୁହେଁ ।

(କ) ପକ୍ତି ମାହାଲର ନିଜିଯୋଗ—ଯେଉଁ ଜମି ଜମିକରର
ଖାସ ଦଖଲରେ ନିଜିଯୋଗ, ଖମାର, କମ୍ପା ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତ ନାମରେ ଥାଇ
ଜମିଦାର ତାହା ୧୯୦୦ ସାଲଠାରୁ ୧୨ ବର୍ଷ ଯାବତ୍ ନିଜର ହଲ
ବଳଦରେ ନିଜର ଚାକର କମ୍ପା ମଜୁରୀଦିଆ ମୂଲିଆ ଦ୍ୱାରା ଚାଷ କରିବାର
ପ୍ରମାଣ ଦେବେ ତାହା ଜମିଦାରର ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ରେକର୍ଡ୍ ହୋଇ
ପାରିବ । କମ୍ପା ଯେଉଁ ଜମି ସାଧାରଣତଃ ଛାମର ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ନିଜି-
ଯୋଗ, ଖମାର, କମ୍ପା ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତ ନାମରେ ଚିହ୍ନିତ ଥାଇ ଚାଷ ହେଉଥିବ
ଓ ୧୯୨୬ ସାଲର ତା ୨୧ ରଖି ଅଗଷ୍ଟ ମାସର ପୂର୍ବରେ ଜମିଦାରର
ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତ ନିଜିଯୋଗ ଜମି ବୋଲି ବିଶେଷରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇ ପ୍ରଜା
ବଲ୍ଲି କରଯାଇଥିବ ତାହାହିଁ ଜମିଦାରର ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଚିହ୍ନିତ
ହୋଇପାରିବ ।

ଏହି ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ନପାଳରେ କୌଣସି ଜମି ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି
ଦରଜା କରାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଯେଉଁ ଜମିଦାର କୌଣସି ଜମିକୁ ନିଜି-

ଯୋଗ ବୋଲି ଦରଜ କରିବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଉପରେକ୍ତ ପ୍ରମାଣମାନ ସନ୍ତୋଷଜନକରୂପେ ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ ।

(ଖ) କର୍ତ୍ତୃ ମାହାଲର ନିଜିଯୋଗ—

(୧) ଯେଉଁ ଜମି ଗତ ରିଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଦରଜ ଅଛି ତାହା ନିଜିଯୋଗ ଅଟେ ।

(୨) ଯେଉଁ ଜମି ଗତ ପ୍ରଭିନ୍ଦୁଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ନିଜିଗୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଦରଜ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପୁନରାୟ ରିଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ନିଜିଗୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଦରଜ ହୋଇଥିଲା ତାହାମଧ୍ୟ ନିଜିଯୋଗ ଅଟେ ଏବଂ ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଦରଜ ହୋଇ ପାରିବ । ଏପରିସ୍ଥଳେ ଗତ ରିଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତର ରେକର୍ଡ ଶେଷ ପ୍ରକାର ଦିନ-ଠାରୁ ଏହି ପ୍ରକାର ଜମି ନିଜିଯୋଗ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ଧରାଯିବ ।

ଉପରେକ୍ତ ଦୁଇପ୍ରକାର ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜମି ଜମିଦାରର ନିଜିଯୋଗ ନୁହେଁ । ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାରର ସମସ୍ତ ଜମି ଅର୍ଥାତ୍ ଯେ ସମସ୍ତ ଜମି ରିଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଦରଜ ଥିଲା ତାହା ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଧରାଯିବ ଓ ଦରଜ କରାଯିବ । ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରକାରର ସମସ୍ତ ଜମି ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ରିଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ନିଜିଗୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଦରଜ ଥିଲା ତାହାକୁ ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଦରଜ କରିବାକୁ ଗୃହିତେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଖଜିଆନର ସହ ମୋହର ଜାବଦା ନକଲ କିମ୍ବା ମାଲିକି ଖଜିଆନ କବି ଆଣି ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଜମି ନିଜିଗୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଦରଜ ଥିଲା । ଏହି ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ କାଗଜ ନ ଦେଖାଇ ପାରିଲେ ରିଭିଜନରେ ଦରଜ ହୋଇଥିବା ନିଜିଗୃଷ୍ଟ ଜମିକୁ ନିଜିଯୋଗ ବୋଲି ଦରଜ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

(୩) ଜମିର ସବୁ ନିକଟତମ ନଦୀର ନିକଟରେ ଲେଖାଗଲେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ଯେ କି ସୁବିଧା ତାହା ନିମ୍ନରେ କୁହାଗଲା । ସେହି ସୁବିଧାମାନ ଦେଖି ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ଏ ବିଷୟରେ ଯତ୍ନବାନ ହେବା ଉଚିତ ।

ନିକଟତମ ଜମିରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ବିପରୀତ ସହକରେ ରମ୍ଭିତସବୁ ଜମିଦାରଙ୍କ ଏକ ସେହି ସବୁ ଲାଭରେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ବାଧା ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା ଯେ ଅଭୀନ ଅନୁସାରେ ବୃଥା ତାହା କୁହାଯାଇ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଜମିର ସବୁ ନିକଟତମ ବୋଲି ଦରଜ କରାଗଲେ ତହିଁରେ ପ୍ରଜାର ଦଙ୍ଗେ ସବୁ ସହକରେ ଜମିଦାର ନାହିଁ । ନିକଟତମ ଜମି ଯଦି ସନକରୁଣ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା କରୁଲପୁତ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଜାବିଲ୍ କରାଯାଏ ତାହାହେଲେ ଗୁଣିକର ରମ୍ଭିତ ସବୁ କର୍ମନିକାଳେ ଜମିଦାର ନାହିଁ । ଯଦି ଏପରି କରୁଲପୁତଦ୍ଵାରା ପ୍ରଜାବିଲ୍ କରା ନଯାଇ ଥାଏ ତାହାହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗୁଣି ମୌଜାର ପ୍ରିତିବାନ ପ୍ରଜା ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏହି ନିକଟତମ ଜମିକୁ ଏକାକିକ୍ରମେ ବାରବର୍ଷ ଗୁଣ ନକଲେ ତାହାର ସେଥିରେ ଦଙ୍ଗେ ପଡ଼ି ଜମିଦାର ନାହିଁ । ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ପ୍ରଜା ବିଲ୍ ହୋଇଥିବା ନିକଟତମ ଜମିର ରେକର୍ଡ ନିମ୍ନଲିଖିତରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ।

(୧) ସେଉଁଠାରେ ଦେଖାଯିବ ଯେ ସନକରୁଣ ବା ମିଥ୍ୟା କରୁଲପୁତ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଜା ବିଲ୍ ହୋଇଅଛି ସେ ପ୍ରକାରେ ସମସ୍ତ ନିକଟତମ ଜମି ସକାଶେ ଜମିଦାର ନାମରେ ଖାତା ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ଦଙ୍ଗଲକାର ପ୍ରଜାଙ୍କର ନାମ କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ଘରେ ନେଟ କରାଯିବ । ସେହି ପ୍ରଜାଙ୍କ ନାମେ କୌଣସି ଖତିଆନ କରାଯିବ ନାହିଁ । ମାଲିକ ଇଚ୍ଛାମତେ ପ୍ରଜା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଯାଇନ୍ତି ।

(୨) ଉପର ଲିଖିତ ମୁତାବକ କରୁଲପୁତ ନଥାଇ ଯଦି ନିକଟତମ ଜମି କୌଣସି ପ୍ରଜାର ଦଙ୍ଗେରେ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ କିନ୍ତୁ ଯଦି

ସେହି ପ୍ରକା ଏକାକ୍ରମେ ବାରବର୍ଷରୁ କମ ଦଣ୍ଡକାର ଥାଏ ସେ ସ୍ଥଳେ ଦଣ୍ଡକାର ପ୍ରକାଳାମେ “ ଦଣ୍ଡସଦୃଶ୍ୟ ବାବତ୍ ନିଜଯୋଗ ” ସଦୃଶେ ଖଜାଅନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ।

(୩) ଯେଉଁଠାରେ ଦେଖାଯିବ ଉପରେକ୍ତ ପ୍ରକା ବାରବର୍ଷ ଯାବତ୍ ବା ତହିଁରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କାଳ ଦଣ୍ଡକାର ଅଛି ସେ ସ୍ଥଳେ ତାହା-ନାମେ “ ସ୍ଥିତିବାନ ବାବତ୍ ନିଜଯୋଗ ” ସଦୃଶେ ଖାତା କରାଯିବ ।

(୧) କେଉଁମାନଙ୍କର ନିଜିଯୋଗ ସଦୃ ରହିପାରେ ?

ଏହି ନିଜଯୋଗ ସଦୃ କେବଳ ମାତ୍ର ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଏବଂ ଟଙ୍କି-ଜାହେଲଦାର ଛତ୍ରା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ସବ୍ ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟରମାନଙ୍କର ରହିବ ।

୧୪-ଜମିଦାର ବା ମଧ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଧିକାରୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ରହିଥିବା ସଦୃ ପାଇବାର ଫଳ —

(କ) ଲ ଅବ୍ ମରଜର (Law of Murgar) ହାଜି ବୁଝାଯାଏ ଯେ ବଡ଼ ସହ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକ ଆପଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ଛୋଟ ସହ ପ୍ରାପ୍ତହେଲେ ତାହାର ବଡ଼ ସହରେ ସେହି ଛୋଟ ସହ ଲେପଯାଏ । ପ୍ରଜାସଦ୍ୱାଧିକାର ୧୭୫୮ରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଯଦି ଖୋଲଅଣା ଜମିଦାର କିମ୍ବା ମଧ୍ୟମହାଧିକାରୀ ଆପଣାର ଅଧୀନସ୍ଥ ଦଣ୍ଡସଦୃବିଶିଷ୍ଟ ରହିଥିଲେ ହସ୍ତଗତ କରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେହି ରହିଥିବା ଯୋଗ ପକ୍ଷେ ତାହାଙ୍କର ରହିଥିବା ସଦୃ ରହେ ନାହିଁ । ଏହି ଜମି ତାହାଙ୍କର ମଲିକ ସଦୃ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେ ଭୋଗ ଦଣ୍ଡ କରନ୍ତେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଜମିଦାର କିମ୍ବା ସବ୍ ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର ଯଦି ଆପଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ସ୍ଥିତିବାନ ବା ଦଣ୍ଡ ସଦୃ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଜାର ଯୋଗକୁ ଖରଦ କରେ, ତାହାହେଲେ ସେହି ଜମି ସକାଶେ ତାହାଙ୍କ ନାମେ ରହିଥିବା ଖାତା ନହୋଇ ତାହା ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଖାତାରେ ଦଳେ ହେବ ।

(ଖ) ଏହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଏହିପରି ଖରଦ ଯେପରି ଅଇନ ଅନୁସାରେ ଦରଜ ହୁଏ ତାହାପ୍ରତି ବିଶେଷ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରଖାଯିବ ।

(ଗ) ଉପରେ ଯେ ଅଇନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରାଗଲା ତାହା କେବଳ ଷୋଳପଣି ମାଲିକ ଯେ ସ୍ଥଳେ ରହୁଛି ସବୁ ହସ୍ତଗତ କରିଥିବେ ସେହି ସ୍ଥଳେ ବଂବହାର ହେବ । ଯଦି ଅଂଶିଦାର ମାଲିକ (ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ମାଲିକର ମାଲିକ ସବୁରେ ଷୋଳଅଣା ଅଂଶ ନଥାଇ ଅପର ଅଂଶିଦାର ଥାଆନ୍ତି) ଅପଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ରହୁଛି ସବୁ ହସ୍ତଗତ କରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେହି ଜମି ସେହି ଅଂଶିଦାର ନିଜର ଖାସ ଦଖଲରେ ରଖିପାରବେ । କିନ୍ତୁ ସାବକ ରହୁଥିବ ଜମାରୁ ଅପର ଅଂଶିଦାରମାନେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ପାଇବାର ହକଦାର ତାହା ଦଖଲକାରୀ ଅଂଶିଦାର ମାଲିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବେ । ଏହି ଜମି ଉପରେ ମଧ୍ୟ ମାଲିକର ରହୁଛି ସବୁ ଜାତ ହେବନାହିଁ । ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଦଖଲକାର ମାଲିକ ନାମେ ଏହିପରି ଜମି ସକାଶେ ପୁଅଜି ଖାତା ହେବ । ସବୁ ଘରେ ଲେଖାଯିବ ନିଜଗୃହ ବା ନିଜ ଦଖଲ ମୂତାବକ ୧୨୭ (୨) ଯା ବିଶେଷ ଅନୁଦିନ ଘରେ ନିଜଅଂଶ ବାଦ୍ ଅପର ଅଂଶିଦାରମାନେ ସେହି ଜମି ସକାଶେ ଯେତେ ଟଙ୍କା ଥାଆନ୍ତି ତାହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରାଯିବ ।

(ଘ) ଯଦି କୌଣସି ଅଂଶିଦାର ମାଲିକଙ୍କର ମାଲିକ ସବୁରେ ଅଂଶଲଭ ପୂର୍ବରୁ ରହୁଛି ସବୁ ଶୁଲି ଅସୁଆଏ ଏବଂ ପରେ ସେ ମାଲିକ ସବୁରେ ଅଂଶଲଭ କରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କର ସେ ରହୁଛି ସବୁ ଲେଖା ଖାରଜ ନାହିଁ । (ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ — ଷୋଳପଣି ମାଲିକଙ୍କର ଏ ସୁବିଧା ନାହିଁ ।)

(ଙ) ଜମିଦାରମାନେ ଅପଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ବାସ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାରୀ ବା ବାସ୍ୟାପ୍ତିସ୍ଥିତିବାନ ଯଦି ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ତାହା ଲେଖା ହେବନାହିଁ ।

(ଷୋଳପଣି ମାଲିକଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏ ସୁବିଧା ଅଛି ।)

୧୫ । ମାଲ୍‌କଙ୍କର ଅନାବାଦୀ—(କ) ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଅନାବାଦୀଜମି କିଛି ମାହାଲରେ ୩ ଭାଗରେ ଓ ପକ୍ସି ମାହାଲରେ ୨ ଭାଗରେ ରେକର୍ଡ କରା ଯାଉଅଛି । ଯଥା — କିଛିମାହାଲରେ ୧ । ସବ୍ ସାଧାରଣ ୨ । ରକ୍ଷିତ, ୩ । ଅନାବାଦୀ । ପକ୍ସି ମାହାଲରେ ୧ । ସବ୍ ସାଧାରଣ, ୨ । ଅନାବାଦୀ ।

(ଖ) ଯେଉଁ ଜମିରେ ସବ୍ ସାଧାରଣଙ୍କର ସବୁ ଥିବା ଦେଖାଯିବ ତାହା ସବ୍ ସାଧାରଣ ଖାତାରେ ରହିବ । ଯଥା — ଶୁସ୍ତା, ଶୁଶାନ, ବିଜେସ୍ତଳ, ଭଗବତ ଘର ପ୍ରଭୃତି । ଯେଉଁ ଜମି ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଓ ଯଦି ପ୍ରଜାମାନେ ଆବାଦୀ କଲେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେବ ତାହା ଆବାଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ରକ୍ଷିତ ଖାତାରେ ଦରଜ କରାଯିବ । ଗୋଦର, ଗୋଦଣ୍ଡା, ପାଣିନାଲ, ପୋଖରୀ, ପୋଖରୀଅନ୍ତର ରକ୍ଷିତ ହେବା ଉପଯୁକ୍ତ । ଏ ସମସ୍ତ ଜମି ରକ୍ଷିତ ହେଲେ ତାହା ଯଦି କେହି ଆବାଦ କରେ ତାହାହେଲେ ତାକୁ ଫୌଜଦାରୀ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଦଣ୍ଡନୀୟ ହେବାକୁ ହେବ । ଅନେକ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ କର୍ମଗୁଣ୍ଠମାନେ ଏପରି ଭୁଲ ଧାରଣା ଦେଖାଇ ଅନ୍ତ ଯେ ଜମି ରକ୍ଷିତ ହେଲେ ତାହା ସରକାରୀ ହୋଇଯିବ ଓ ଜମିଦାରମାନେ ତହିଁରେ ଫଳ-ଲେଖା ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏ ଧାରଣା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ । ଗୋଦର ଜମିମାନଙ୍କରେ ଥିବା ଫଳ ବୃକ୍ଷମାନ ବା ପୋଖରୀରେ ଥିବା ମସ୍ତୁଆଦି ଜମିଦାରଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ସବ୍ ସାଧାରଣ ନା ରକ୍ଷିତ ଖାତାରେ ଏ ଜମିମାନ ଦରଜ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜମିଦାରଙ୍କର ସେ ସବୁ ଚଷ୍ମ ହେବନାହିଁ । ଏଣୁ କୌଣସି ଜମି ରକ୍ଷିତ ଖାତାରେ ଦରଜ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜମିଦାରଙ୍କର ବା ତାଙ୍କ କର୍ମଗୁଣ୍ଠମାନଙ୍କର ଅସମ୍ମତ ହେବା ଅନୁଚିତ । ରକ୍ଷିତ ଖାତା-ଭୁକ୍ତ ଜମିରେ ଥିବା ଗଛ ବା ପୋଖରୀର ମଝ ପ୍ରଭୃତିରେ ରମ୍ଭିତମାନଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସବୁ ନାହିଁ ।

(୮) ଉପରୋକ୍ତ ସଙ୍ଗଂଘାଧାରଣ ଓ ଶ୍ଳେଷ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଜମି ଅନାବାଦୀ ଖାତାରେ ଦରଜ ହେବ । ପ୍ରଜାପତି ଆଇନର ଦ ୨୧ ଫା ଅନୁସାରେ ଅନାବାଦୀ ଜମି ଆବାଦ କରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଜାକୁ ମାଲିକର ଲିଖିତ ଅନୁମତି ଅମଳନାମା ନେବାକୁ ହେବ । ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରଜା ମାଲିକର ବିନା ଅନୁମତିରେ ଅନାବାଦୀ ଜମି ଭୁକ୍ତ ତାହାହେଲେ ଚାନ୍ଦବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମାଲିକ ପ୍ରଜାକୁ ସେହି ଜମିରୁ ଉଦ୍ଧେଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ନିକଟରେ ନାଲିସ କର ପାରିବ ।

(୯) ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଜାମାନେ ଚାନ୍ଦବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମାଲିକର ବିନା ଅନୁମତିରେ ଅନାବାଦୀ ଜମି ଭୁକ୍ତି ଥିବାର ଦେଖାଯାନ୍ତି ସେହି ଜମି ସକାଶେ ସେହି ପ୍ରଜା ନାମେ “ ବେବନ୍ଦୋବସ୍ତି ନୟାବାଦୀ-ଯୋଗ ” ସବୁରେ ଖାତା କରାଯାଏ ।

(୧୦) ଚାନ୍ଦବର୍ଷର ଉପର କାଳରୁ ଅନାବାଦୀ ଜମି ଭୁକ୍ତି ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ନାମେ ସେହି ନୟାବାଦୀ ଜମି ସକାଶେ ପ୍ରିତିବାନ ବା ଦଖଲ ସବୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଖାତା କରାଯିବ ।

୧୨ । ଜାଗିର—(କ) ଯଦି କୌଣସି ଲୋକ ମାଲିକର କାମ କରି ବେତନ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜମି ପାଏ ଓ ସେହି ଜମି ସକାଶେ କୌଣସି ଖଜଣା ଦିଏନାହିଁ ତାହାହେଲେ ସେହି ଜମିରେ ତାହାର ରସୁଦ ସବୁ ନବୋଇ ଜାଗିରସବୁ ହୋଇଥାଏ । ମାଲିକର କାମ ଯେ ଯେତେବେଳେ କରିବ ସେ ସେହି ଜମି ଭୋଗ ଦଖଲ କରିବ ଏବଂ ମାଲିକ ସେ ଜମିର ଯାହାକୁ ଇଚ୍ଛା ଦେଇ ପାରିବେ । ଅନେକ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଅନେକ ମାଲିକ କୌଣସି କୌଣସି ଯୋଗକୁ ତେଲ ଜାଗିର, ମୋତି ଜାଗିର ବା ଧେ ବା ଜାଗିର ବୋଲି ଦରଜକରାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଏସମସ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଗିର ନୁହେଁ । ତେଲ ଜାଗିର ଅର୍ଥ ତେଲ ରସୁଦ ନଗଦ ଖଜଣା ନଦେଇ

ତାହାର ପରିବର୍ତ୍ତେ କେତେକ ପରିମାଣ ତେଲ ଦିଏ । ମୋତି ନୁଆ ଯୋଡ଼ା ଦିଏ । ଅପର କେତ୍ର ପୂଜା ପାବଣରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ବୋଡ଼ା ଦିଏ । ଏଣୁ ତାହା ନଗଦ ବା ଭାଗ ଖଜଣା ନଦେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଖଜଣା ଅଟେ । କେବଳ ଶାଶ୍ୱତ ପରିଶ୍ରମର ବେତନ ସ୍ୱରୂପ ଯେଉଁ ଜମି ମାଲିକମାନେ ଦିଅନ୍ତି ତାହାହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଗିର । ମାଲିକ ଯଦି ସୋରଷ ବା କରଜ୍ଜ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ତେଲ ଯଦି ତାହା ସଶା ପକାଇ ତେଲ କାଢ଼ି ଦେବାପାଇଁ ଜମି ପାଇଥାଏ, ମୋତି ଯଦି ମାଲିକଠାରୁ ଚମଡ଼ା ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଭୃତି ଅଣି କେବଳ ଯୋଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେବାପାଇଁ ଜମି ପାଇଥାଏ ତାହାହେଲେ ତାହା ପ୍ରକୃତ ଜାଗିର ଜମି ।

(ଖ) ଉପରେ ଯେ ଜାଗିର ଜମିର ଉତ୍ତେଜ କରାଗଲା ତାହା କେବଳ ଜମିଦାର, ଲଖରଜଦାର ବା ମଧ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଧିକାରୀର ଦିଅ ଜାଗିର । ଅର୍ଥାତ୍ ମାଲିକର କୌଣସି କାମ କରିଦେବା ସକାଶେ ଯେଉଁ ଜମି ମିଳିଥାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଅପର ଏକ ପ୍ରକାର ଜାଗିର ଅଛି; ତାହାକୁ ଦେଶହେତା ବା ଗ୍ରାମସେବକ ଜାଗିର କହନ୍ତି । ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ଜାଗିର ଜମି ସକାଶେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଭଲ୍ଲୁ ଏସନ୍ ଜମା ହିସାବରେ ରଜସ୍ୱ ଅଦାୟ ହୁଏ । ଦେଶହେତା ବା ଗ୍ରାମସେବକ ଯାଗିର ସକାଶେ ରଜସ୍ୱ ମାତ୍ର । ମୌଜାରେ ବାରିକ ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ମୌଜାରେ ଏତେ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କର କାମ ଦାମ କରି ତହିଁରୁ ଉପାର୍ଜନକରି ଗୋଟିଏ ବାରିକ ଚଳିପାରେ । ଅତଏବ ଏପରି ମୌଜାରେ ବାରିକ ବା ଜମାର ବା ବଡ଼େଇ ଅଣି ବସାଇବା ସକାଶେ ପ୍ରଥମେ ସେମାନଙ୍କୁ କେତେକ ଜମି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଜମିଦାରର କୌଣସି ବେଠି ଶଙ୍ଖବା ସକାଶେ ନୁହେଁ । କେବଳ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ । ଏଥିରୁ ଏପରି ଭୂସ୍ୱରର କୌଣସି ବାରଣ ନାହିଁ ଯେ ଗ୍ରାମ ସେବକ ଜାଗିରଦାର ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ବେଠି ଶଙ୍ଖକ । ତାହାକୁ ସେ ଗ୍ରାମକୁ ଅଣି ବସାଇବା

ନମନ୍ତେ ଜମି ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । ଏ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଗ୍ରାମ ସେବକ ଓ ଦେଶଦେବୀ ଦୁଇପ୍ରକାର ନାମ ନରହୁ କେବଳ ଦେଶ ଦେବୀ ନାମ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ।

(ଗ) ଯେଉଁଠାରେ ଦେଶ ଦେବୀ ଜାଗିରଦାର ଅପଣାର ପେଶା କରୁନାହିଁ; ଅଜା ବଢେଇ ଜାଗିରଦାର ଥିଲା, ନାତି ଓକଲ ସିରସ୍ତାରେ ମୋହରର ହୋଇ ସହରରେ ଥାନ୍ତି; ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଅପର ବଢେଇ ଦ୍ଵାରା ଅପଣାର କର୍ମ କରନ୍ତି; ସେଠାରେ ସାବକର ଏପରି ଜାଗିର ସହ ଲେପ କରି ତାହା ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଶଦେବୀ ଜାଗିରଦାର ଅପଣାର ଜାଗିର ଜମି ଅନ୍ୟ ପେଶାର କାହାରକୁ ବିକ୍ରି କରି ଦେଇ ଅଛି ଓ କେତା ସେହି ଜମି ଦଖଲକାର ଅଛି, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ସହ ଲେପ କରି ସେ ଜମିର ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ କରାଯିବ ।

(ଘ) ସାବକ ରିଭଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ବାଗଜରେ ସ୍ଥିତିବାନ ବାବତ୍ ଜାଗିର ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସହ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ଅର୍ଥ ଶୂନ୍ୟ । ଯଦି ଜାଗିର ହୁଏ ତାହାହେଲେ ସ୍ଥିତିବାନ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଯଦି ସ୍ଥିତିବାନ ହୁଏ ତାହାହେଲେ ଜାଗିର ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଏ ସ୍ଥଳେ ଦେଖିବାର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ପୂର୍ବରେ ସେହି ଯୋତ କେବେ ରହିଛି ଯୋତ ଥିଲା କି ନାହିଁ । ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ହୁଏ, କାହାର ଖଜଣା ଦିଆ ଜମିର ଜମା ଜମିଦାରର କୌଣସି ବେଠି କରିବା ନମନ୍ତେ ମାତ୍ର ଦିଆଯାଏ; ଏ ସ୍ଥଳେ ସେ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରକା । ଖଜଣା ଘରେ ଖଜଣା ନ ଲେଖି ବିଶେଷ ଅନୁସନ୍ଧା ଘରେ ଜମିଦାରର ବେଠି କରୁଥିବାରୁ ଖଜଣା ମାଟି ଉଠେଇ ଟେକ । ତାହାହେଲେ ସହ ହେବ ସ୍ଥିତିବାନ । ଯଦି ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ମାଲିକର ବେଠି କରିବା ସକାଶେ ସେ

ଯୋଡ଼ର ସୃଷ୍ଟି ତାହାହେଲେ ତାହାର ସହ କୌଣସି ମତେ ପ୍ରିତିବାନ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

୧୭ । ସରକାରୀ ଜମି— ପ୍ରଜାସଭା ଆଇନର ଧା ୫୫ ର ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ ଜମିମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସେଉଁ ଜମି ସରକାରଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କିମ୍ବା ଉଷ୍ଣି ଲୁବୋର୍ଡ଼, ମ୍ୟୁନିସ୍ପାଲିଟି, କିମ୍ବା ରେଲୱେ, କୋମ୍ପାନୀ ପ୍ରଭୃତି ନିମନ୍ତେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏକର୍ଷ୍ୟର କର ହୋଇଥିବ ତହିଁରେ କେହି ଦଖଲ କରୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହାର ଆଇନ ଅନୁସାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସବୁ ଜାତ ହେବନାହିଁ । ସଡ଼କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣପାଳଙ୍କରେ ଘରବାଡ଼ କରିବା ସକାଶେ ଅନେକ ସମୟେ ସରକାର ତରଫରୁ ମଞ୍ଜୁର ଦିଆଯାଏ । ସେ ସ୍ଥଳେ ଦଖଲକାର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ନାମରେ ଶକ୍ତିଆନ ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଦଖଲ ଜମି ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟରେ ଦଖଲକାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଦଖଲ ନୋଟ କରାଯାଇ ତାହା ସରକାରଙ୍କ ଖାତାରେ ରଖାଯିବ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ଖାନା ଗୁରୁ

୧ । ପଞ୍ଚୁ ମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ସବୁ ପ୍ରଥମେ ଟ୍ରାଭର୍ସ ପାଟୀ ଦ୍ଵାରା ଟ୍ରାଭର୍ସ ଲାଇନ ଦିଆହୋଇ ମୌଜାର ବହୁଃସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ । ଏହି ସମୟରେ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧେ ନେ ଟିପ ପାଇଲେ ଜମିଦାରମାନେ ମୌଜାର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ; ନ କଲେ ସର୍ବେ ଅଳ୍ପ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ଦଣ୍ଡନାୟ ହେବେ । ଟ୍ରାଭର୍ସ ପାଟୀ ମୌଜାରେ ଅସ୍ଥି ପଡ଼ିଥିଲେ ଜମିଦାର ଓ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଅପଣା ଅପଣା ମୌଜାର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଇ ଦେବେ । ଏକ ସର୍ବେ ଅଳ୍ପ ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହାଜର ହେବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

୨ । (କ) ଟ୍ରାଭର୍ସ ସରଲା ଉତ୍ତରୁ କାଡ଼େଷ୍ଟ୍ରାଲ ସର୍ବେ ଅବମ୍ ଦିଏ । ସର୍ବେ ଅମିନ ମୌଜାକୁ ଅସ୍ଥି ସବୁ ପ୍ରଥମେ ମୌଜାର ବାଉଣ୍ଡରୀ ସରଜମିନ ମୁତାବକ ନକ୍ସାରେ ଅଙ୍କନ କରେ । ଯଦି ବାଉଣ୍ଡରୀ ସମ୍ବନ୍ଧେ କୌଣସି ବିବାଦ ଉତ୍ପତ୍ତି ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଅମିନ ଇନ୍ସପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ସେ ବିଧିମତେ ବାଉଣ୍ଡରୀ ଉତ୍ପତ୍ତି ଦାଏର କରିବେ । ଏହି ଉତ୍ପତ୍ତି ଖାନାଗୁରୁ ଅଫିସର ପ୍ରମାଣ ନେଇ ଫଏସଲ କରିନ୍ତି । ଖାନାଗୁରୁ ଅଫିସରଙ୍କ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧେ ଆପିଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହା ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ କରିବାକୁ ହେବ ଓ ଏହି ଅଫିସର ମିଆଦ

ଶାଳାପୁରୀ ଅତିସରଙ୍କ ରାମୁ ପ୍ରକାଶ ଦଳଠାରୁ ଏକମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମିଥବ ମଧ୍ୟରେ ଅପିଲ ଦାଏର ନ କଲେ ଶାଳାପୁରୀ ଅତିସରଙ୍କ ରାମୁ କାଏମ ରହିବ ଓ ମିଥବ ଗଢେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆପତ୍ତି ଶୁଣାଯିବ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶ ଥାଉକି ଅଟେଷ୍ଟେନନ କମ୍ପା ଧା ୧୧୭ ରା ଅତିସରଙ୍କର ବାଉଣୁରା ତିଷ୍ଟୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଶୁଣିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । କଳିମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଠିରେ ଏଥିପୂର୍ବେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଓ ନକ୍ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଅଛି, ସେଠାରେ ସବକ ବାଉଣୁରା କାଏମ ବୋଲି ଧରାଯିବ । ତାହା କୌଣସି ମତେ ପରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ନପରେ । ଏହି ମୌଜା-ମାନଙ୍କରେ ବାଉଣୁରା ତିଷ୍ଟୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଯଦି ନକ୍ସାରେ ବାଉଣୁରା ମେଲ ସମୟେ କୌଣସି ଭୁଲ ଦେଖାଯାଏ ଯଥା-ଏକ ପୁଟ ଯଦି ଦୁଇ ନକ୍ସାରେ ଅଙ୍କିତ ଥାଏ, କମ୍ପା କେତେକ ଜମି ଯଦି କୌଣସି ନକ୍ସାରେ ଅଙ୍କିତ ନଥାଏ, ତାହାହେଲେ ଯେ ଅତିସର ସେ ଭୁଲ ପାଇବେ ସେ ଦଶଲ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରମାଣାଦି ନେଇ ଉପରସ୍ଥ ହାକିମଙ୍କ ହୁକୁମାନୁସାରେ ନକ୍ସା ବାଉଣୁରା ଦୋରସ୍ତ କରିପାରିବେ ।

(ଖ) ବାଉଣୁରା ପିଲାର ଅର୍ଥାତ୍ ତ୍ରିସୀମାଳି ପଥର

ଭିନିଗୋଟି ମୌଜାର ତ୍ରିସୀମାଳାରେ ସେଟଲମେଣ୍ଟା ହିସାବମେଣ୍ଟା ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏ ପଥର ଗାଡ଼ ଦେଇ ଯିବେ । ଏହିପଥର ରକ୍ଷଣର ଭାର କଲ୍ଲ କଲେ-ଲରଙ୍କ ଉପରେ । ଜମିଦାର ଓ ଏହି ପଥରର ରକ୍ଷିପାଖରେ ଥିବା ରହୁକମାନେ ଏହି ପଥର ରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଏକସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅବହେଳା କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଫୌଜଦାରୀ ସ୍ୱପର୍ଦ୍ଦ କରାଯାଇ ପାରିବ । ସର୍ବେ ଆକୃ ଅନୁସାରେ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ପଥର ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କଲେ, କମ୍ପା ନଷ୍ଟକଲେ, କମ୍ପା ଉଠାଇ ପକାଇ ଦେଲେ ଅପରାଧୀକୁ ଟ ୨୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ହେବ ଓ କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଖବର ଦେଇ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପରାଧୀକୁ ଧରାଇ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଇ ଘାରିବ ତାହାକୁ ପୁରସ୍କାର ମିଳିବ ।

୩ । କଳିମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଛାତ୍ରାର୍ଥ ସର୍ବେର ପ୍ରୟୋଗନ ନାହିଁ । ସାବକ ନକ୍ସା ଉପରେ ସଂଶୋଧନ କରି ସର୍ବେ ଅମିନ ହାଲ ନକ୍ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ଯଦି ସାବକ ନକ୍ସାରେ ବିଶେଷ ଭୁଲ ଦେଖାଯିବ, ତାହା ଦେଲେ ନୂଆକର କାଡ଼େଷ୍ଟ୍ରାଲ ସର୍ବେ କରିଯିବ ।

୪ । କାଡ଼େଷ୍ଟ୍ରାଲ ଅମିନ ପ୍ରଥମେ ମୌଜାର ବହୁଃସୀମାନା ନକ୍ସାରେ ଅଙ୍କନ କରି ସାରବା ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରସୂତ ଦଖଲରେ ଥିବା ଲଗାଲଗି ଜମିମାନ ଏକପୁଟ ଭୁକ୍ତ କରିବ । ବିନ୍ଦୁ ମାଲକ ପୁଅକ ଥିଲେ ବା ଜମାବନ୍ଦ ପୁଅକ ଥିଲେ ବା ସଦ୍ ପୁଅକ ଥିଲେ, ବନ୍ଦା ଜମିର କସମ ପୁଅକ ଥିଲେ, ଏକ ରସୂତର ଜମିମାନ ଲଗାଲଗି ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପୁଅକ ପୁଅକ ପୁଟ କରିଯିବ । ଯଥା—ବାସ୍ୟାସ୍ତି ଜମି, ସାଧାରଣ ପ୍ରିତିବାନ ସଦ୍ଦର ଜମି ସହଚ ମିଶି ଏକ ହୋଇ ନପାରେ । କାହେଲ ବାବତ ଜମି ମାହାଲ ବାବତ ଜମି ଏକ ରସୂତର ଦଖଲରେ ଲଗାଲଗି ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ଏକପୁଟ ଭୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଅନାବାଦି ଜମି ସଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟ ଏକପୁଟ ହେବନାହିଁ ।

୫ । ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ପୁଟମାନଙ୍କରେ ନୂଆ ନମ୍ବର ଦିଆଯିବ ଓ ନୂଆ ଖସଡ଼ା ଓ ଖଜଅନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ । ସର୍ବେ ଓ ଖାନାପୁରୀ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାକୁ ନେତ୍ର ସାଧାରଣ ନୋଟୀସ ଜାରିକରାଯାଏ । ଜମିଦାର ଓ ରସୂତ ମାନଙ୍କର ଏହି ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଅମିନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ଜମି ଚିତ୍ତାଇ ଦେବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଅମିନମାନଙ୍କୁ ଏହିପରି ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇ ଥାଏ ଯେ ଯଦି ପ୍ରଜାମାନେ ବା ଜମିଦାରମାନେ ଗରଦାଜର ହୁଅନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉପରସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ ଦେଇ ଯେତେ ଜଣ ହାଜର ଥିବେ ତାହାଙ୍କ ମୁକାବିଲରେ ଅପଣା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯିବେ । କୌଣସି ଲୋକ ଗରଦାଜର ହେଲେ ତାହା ଖଜରେ ଦୁଇରବମ ସିଦ୍ଧ ହୋଇପାରେ । ତାହାନାମରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ହୁଏନେ

ପ୍ରେସିଡ଼ଂ କରୁଥିଲେ ପାରେ; ଆଉମଧ୍ୟ ସେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ତାହା ଜମିର ରେକର୍ଡ଼ ଭୁଲ ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଖାନାପୁରୀ ହାକିମଙ୍କର ହୁକୁମ ଅନୁସାରେ କାମ ନ ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମିନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟହ ପ୍ରୟୋଜନାନୁସାରେ ଭୁଲ ଯୋଗାଇବାକୁ ହେବ ।

୨ । ହାଲ ବନୋବସ୍ତରେ ଜନପ୍ରକାର ଖେତ୍ୟାଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ଅଛି ।

ଯଥା — ୧ମ ଭାଗ ଜମିଦାର ଖେତ୍ୟାଟ,
୨ୟ ଭାଗ ବାହେଲ ଖେତ୍ୟାଟ,
୩ୟ ଭାଗ ମଧ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଖେତ୍ୟାଟ;

ଖାନାପୁରୀ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଇନ୍ଦୁପେକ୍ଟର ଖେତ୍ୟାଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଓ ଜମିଦାର ବା ତାଙ୍କର ଗୁମାସ୍ତାମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଖେତ୍ୟାଟ ବିଧିମତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସ୍ବରୂପ ଦସ୍ତଖତ କରିଦେବେ ।

୭ । ଖାନାପୁରୀ - ଅମିନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁଅ ଉପରକୁ ଯାଇ ତାହା ଚକ୍ଷୁଶୀଳ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଚିହ୍ନିତ ମତେ ସେମାନଙ୍କ ନାମେ ଖସଡ଼ା ଖତିଯୁକ୍ତ କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଯଦି କୌଣସି ପୁଅ ସମ୍ଭବେ ବିବାଦ ହୁଏ ତାହାହେଲେ ସେହି ବିବାଦ ଡିସ୍ପୁଟ ନଥିବେ ଚିତାଇବେ । ଯୁଦ୍ଧଦାସ୍ତରେ ଡିସ୍ପୁଟ ଚିତାଯିବ ନାହିଁ । ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଦେଖିବା ଉଚିତ ଯେ ତାଙ୍କର ଡିସ୍ପୁଟ ଶାନ୍ତିମତ ଦରଜ କରାହୋଇ ଅଛି । ଡିସ୍ପୁଟ ଦରଜ ହେଲେ ଖାନାପୁରୀ ଅଫିସରଙ୍କ ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ହାଜର ହେବାକୁ ହେବ । ସରକମିନ ଉପରେ ବିବାଦ ଥିବା ବିଷୟ କହିବାମାତ୍ରେ ଅମିନ ତାହା ଡିସ୍ପୁଟ ଲିଷ୍ଟରେ ଲେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଖାନାପୁରୀ ଅମିନ ଯଦି ଆଜିକାଲି କହି ରଣ୍ଡାନ୍ତ ତାହାହେଲେ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ସେ ବିଷୟ ଖାନାପୁରୀ ଅଫିସରଙ୍କ ନଜରକୁ ଆଣିଲେ ତାହାର ପ୍ରତିକାର ହୋଇପାରିବ । ଅମିନ ମୌଜାର କାମ ଶେଷ କରି ମୌଜାରୁ

ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତାହା ବିରୁଦ୍ଧେ ଯାହାର ଯାହା ଅପତ୍ତି ଥିବ ତାହା ଅତିସରଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ତାହାର ପ୍ରତିକାର କରାଯିବ । ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଏ ଅମିତ ମୌଜାର ଜାମ ସାର ବାହାର ଅସିବା ଉତ୍ତରୁ ତାହା-ନାମେ ଅନେକ ଅପତ୍ତିଦରଖାସ୍ତ ଦେଇଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ତାହାର କୌଣସି ପ୍ରତିକାର କରା ସମ୍ଭବପରି ନୁହେଁ । ହାଲବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଦେଖାଯାଉ ଅଛି ଯେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବେନାମି ଦରଖାସ୍ତ ଦେବା ପ୍ରବୃତ୍ତି ଅସେଷାକୃତ ବେଶି । ଏ ସମସ୍ତ ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ତଦନ୍ତ କରିବାରେ ଦେଖାଯାଇଅଛି ଯେ ଫଳରେ କେବଳ ତଦନ୍ତକାରୀ ଅତିସରମାନଙ୍କର ସମୟ ଓ ପରଶମ ନଷ୍ଟ । କାରଣ ସରକାରୀ ଉପରେ କୌଣସି ଲୋକ ଅମିତ ଓ ଇନ୍-ଷ୍ଟେକ୍ସର ବିରୁଦ୍ଧେ କୌଣସି ବିଶେଷ ଅଭିଯୋଗ ସହ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଣୁ ବେନାମି ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ତଦନ୍ତ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

୮ । ମୌଜା ଖାନାପୁରୀ ସରଲା ଉତ୍ତରୁ ସେଉଁମାନେ ନୂଆ ନକସାର ନକଲ ଗୃହୀନ୍ତି ସେମାନେ ଖାନାପୁରୀ ବାଦେ ଏକମାସ ମଧ୍ୟରେ “ଅ, ସେ, ଅତିସର, କାଡ଼େକ୍ସାଲ, କଟକ” ଏହି ଠିକଣାରେ ଦରଖାସ୍ତ ପଠାଇବେ । ଏହିପରି ଦରଖାସ୍ତ ଜୁନ ମାସ ୧୫ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଦେବାକୁ ହେବ । ଜୁଲାଇ ମାସ ୩୧ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଶରକ୍ ଦାଖଲ ନ କଲେ ଏହିପରି ଦରଖାସ୍ତ ଶରକ୍ କରି ଦିଆଯିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିମ୍ନଲିଖିତମତେ ନକଲ ଅଣାଇବାର ଶରତା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଅଛି ।

୧ । ଫଟୋ ନକସା ପ୍ରତ୍ୟେକ କପି ଟ ୧ ୮

୨ । ଖେଉଁଖାଟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଞ୍ଚ ଅଂଶ କମ୍ବା ତହିଁରୁ ନ୍ୟୁନ ଟ ୩୮

୩ । ଡକ୍ଟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ୧୦୦ ନମ୍ବର କମ୍ବା ତହିଁରୁ ନ୍ୟୁନ ଟ ୫୮

- ୪ । ଶସତ୍ରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ୩୧୦୦ ମୃର କମ୍ବା ତହିଁରୁ ନ୍ୟୁନ ୪୦୫୩/
 ୫ । ବବାଦପର୍ବ ପ୍ରତ୍ୟେକ ୫ ନମ୍ବର କମ୍ବା ତହିଁରୁ ନ୍ୟୁନ ୪୦୩୮
 ୬ । ଦରଖାସ୍ତ ଫସ ୪୦୮ (ଦୁଇଅଣା) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ
 କୋଟଫସ ମଡାଇ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଯେଉଁ ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ଡାକଦ୍ୱାରା ନକଲ ଚାହିଁବେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି ଟଙ୍କାରେ ତିନିଅଣା ଅଧିକ ଦେବାକୁ ହେବ । ହସାବ ମୋଟ ଉପରେ ଯାହା ଅଫିସରୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ତାହା ଦେବାକୁ ହେବ । ଉପରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ତାଲିକା ଦିଆଗଲା ତାହା ପରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ । ଖାନାପୁରୀ ସରଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସବ୍‌ସାଧାରଣଙ୍କୁ ନୋଟିସ ଦ୍ୱାରା ଅବଗତ କରାଇଦିଆଯାଏ ଯେ ଖାନାପୁରୀ ରେକଡର ନକଲମାନ ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ନୋଟିସରେ ଦରଖାସ୍ତ ଓ ଖରଚ୍ଚ ଦାଖଲ କରିବା ମିଥଦ ଓ ଏକଗୋଟି ଖରଚର ତାଲିକା ମଧ୍ୟ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ । ତାହା ସାଧାରଣତଃ ଉପରଲିଖିତ ମତେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ସାମାନ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଏଣୁ ଖାନାପୁରୀ ଅମିନ ଠାରୁ ଏହି ନୋଟିସ ନେଇ ଦେଖିନେବା ଭଲ ।

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଆଚେଷ୍ଟେସନ, ଡ୍ରାଫଟ୍ ପବ୍ଲିକେସନ ଓ ଆ୧୧୨ର
ଆପତ୍ତି

୧ । ଖାନାପୁର ସରଲ ବାଦ ଆଚେଷ୍ଟେସନ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ।
ଆଚେଷ୍ଟେସନର ଅନ୍ତତଃ ୧୦ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ କେଉଁ ଜମିର କେତେ ରକବା
ତାହା ଲିଖୁଥିବା ହୋଇ ସେହି ଲିଖା ପ୍ରଜା ଓ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ବତରଣ
କରାଯିବ । ଏହି ରକବା ଲିଖୁକୁ ଏରିଆସ୍ଥି ପ କୁହାଯାଏ । ଏରିଆସ୍ଥି ପ-
ମାନ ଦେଖି ଆଖାମୀ ଆଚେଷ୍ଟେସନ କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତହୋଇ
ପାରିବେ । ମାଲିକମାନେ ଏକପଦାଅ ନଦେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏରିଆସ୍ଥି ପ
ଦିଆଯିବନାହିଁ । ବଡ଼ ଜମିଦାରମାନେ କାଡ଼େଷ୍ଟ୍ରାଲ ଅଫିସରେ ଜମାବନ୍ଦି
ଦାଖଲ କଲେ ସେମାନଙ୍କର ଏରିଆସ୍ଥି ପ କାଡ଼େଷ୍ଟ୍ରାଲ ଅଫିସରୁ ଦିଆଯାଇ
ପାରିବ । ଏଥିପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସରଙ୍କ ମଞ୍ଜୁର ଅବଶ୍ୟକ ।
ଆଚେଷ୍ଟେସନ କ୍ୟାମ୍ପମାନଙ୍କୁ ରେକଡ଼ ସମସ୍ତ ବାହାର ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ
କାଡ଼େଷ୍ଟ୍ରାଲ ଅଫିସରେ ଏକପଦାଅ ଦାଖଲକରି ଏରିଆସ୍ଥି ପ ପାଇବା
ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତ ଦେବାକୁ ହେବ ।

୨ । ଆଚେଷ୍ଟେସନର ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ ବୁଝାଉଛି । ବୁଝାଉଛି
ସମୟରେ ମୋହରରମାନେ ଖାନାପୁର ରେକଡ଼ ପଡ଼ି ଶୁଣାଇ ଦେବେ ।
ଯଦି ଜଣକର ଜମି ଖାନାପୁରରେ ଭୁଲବଣତଃ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକ
ନାମରେ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଯାହା ନାମରେ ହୋଇଥାଏ ସେ ଯଦି

ସ୍ୱୀକାର କରେ ତାହାହେଲେ ମୁନସିଫମାନେ ମିଷ୍ଟେକ ଲେଖି ଉତ୍ତର ପକ୍ଷଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ନେବେ । ଅଟେଷ୍ଟେସନ ଅଫିସର ସେହି ମିଷ୍ଟେକ ବା ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ ଯଥାଯଥ ହୁକୁମ ଦେବେ । ଏହା ମନେରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅଟେଷ୍ଟେସନ ଅଫିସରଙ୍କ ଲିଖିତ ହୁକୁମ ନଥିଲେ ଖାନାପୁରୀ ରେକର୍ଡରେ କୌଣସି ପରବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

୩ । ଖାନାପୁରୀ ରେକର୍ଡରେ ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟେକମାନ ଦେଖାଯାଏ; ଯଥା—

- (କ) ଜଣକର ଜମି ଆଉ ଜଣଙ୍କ ନାମେ ହୋଇଥିବା ;
- (ଖ) ଜଣକର ଏକ ସତ୍ତରୁ ଜମି ତାହାର ନାମରେ ଥିବା ଅପର ସତ୍ତରୁ ଜମି ସହିତ ଦରଜ ହୋଇଯାଇ ଥିବା ;
- (ଗ) କାହାର ଏକ ମାଲିକ ଅଧୀନସ୍ଥ ଜମି ଅପର ମାଲିକ ଅଧୀନରେ ଦରଜ ହୋଇଥିବା ;
- (ଘ) ସର୍ବେ ଭୁଲ ;
- (ଙ) ଅଂଶଦାରମାନଙ୍କ ନାମ, ପିତାର ନାମ, ଜାତି ଓ ବାସସ୍ଥାନ ଲେଖିବାରେ ଭୁଲ ;
- (ଚ) ରେକର୍ଡରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ;
- (ଛ) ଜମିଦାର ମାଲିକର ବିନାନୁମତିରେ ମୁସ୍ତର ନାମେ ଖାତା ହୋଇଥିବା ;
- (ଜ) ମାଲିକର ବିନାନୁମତିରେ ଏକ ଯୋତର ଜମି ପୁଥକ ପୁଥକ ଯୋତରେ ଖାନାପୁରୀ ହୋଇଥିବା ;
- (ଝ) ଦଖଲର୍ଥୀର ଖାତାର ମିଷ୍ଟେକ ;

(ଅର୍ଥାତ୍ ମାଲିକର ଅନୁମତି ନ ଥାଇ ଯଦି ଏକ ଯୋତରୁ ପୁଥକ ପୁଥକ ଅଂଶଦାରମାନେ ସେହି ଯୋତରୁ ଜମିକୁ ଅପଣା ଉତ୍ତରେ ବାଣ୍ଟି ନେଇ ପୁଥକ ପୁଥକ ଦଖଲକାର ଥାନା ତାହାହେଲେ ଖାନାପୁରୀ

ସମୟରେ ସମସ୍ତ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ନାମରେ ଏକ ଯୋତର ସମସ୍ତ ଜମି ଏକ ଖାତା ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପୁଠ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଶୀଦାରର ଦଖଲ ନୋଟ କରାଯାଏ । ଏହାକୁ ଦଖଲର୍ଥୀଗ୍ରା ଖାତା କହନ୍ତି । ଦଖଲର୍ଥୀଗ୍ରା ଖାତାର ସମସ୍ତ ପୁଠରେ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାର ନା କାହାର ଦଖଲ ନୋଟ ଅବଶ୍ୟ ହେବ । ଯଦି କୌଣସି ଜମି ସମସ୍ତଙ୍କର ଇଜମାଲ ଦଖଲରେ ଥାଏ ସେହି ଜମି ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟରେ ଦଖଲ ଇଜମାଲ ନୋଟ ହେବ । ଖାତା ଭୁକ୍ତ ଜମି ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପୁଠରେ ସେହି ଯୋତର ରୟତମାନଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍ ଚାରିଖାନା ଲଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଦଖଲ ନୋଟ ଥିବା ଅବଶ୍ୟକ) ।

୪ । ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଯୋତର ବିକ୍ରୟରେ ଜମିଦାର ମଞ୍ଜୁର ଅବଶ୍ୟକ ସେହି ଯୋତର ଜମି ଯଦି ଜମିଦାରର ବିନାମୁଖରେ ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇଥାଏ ପୂର୍ବ ଯୋତ ହେଲେ ଚାରିଖାନାରେ ମୁଦ୍ରାଘର ଖରାଦ କମ୍ବା ଦାନ ସୂତ୍ରେ ଦଖଲ ନୋଟ ହୋଇ କବଲ ତାରିଖ ଯରସମନ ଟଙ୍କା ଦରଜ କରାଯିବ । ଖଣ୍ଡଯୋତ ହେଲେ ଚାରିଖାନାରେ ଏହା ନୋଟ ନ ହୋଇ ଯେଉଁ ପୁଠ ଖରାଦ ହୋଇଥିବ ତାହାର ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟରେ ଯେପରି ଚାରିଖାନାରେ ହୁଏ ସେହିପରି ମୁଦ୍ରାଘର ଦଖଲ ଓ କବଲର ବିବରଣ ଲେଖାଯିବ ।

ମୁଦ୍ରାଘର ପିତାର ନାମ, ଜାତି, ବାସସ୍ଥାନ ସବୁ ଲେଖାଯିବ । ଦଖଲର୍ଥୀଗ୍ରା ଖାତାରେ ଖଣ୍ଡଯୋତ ଖରାଦ ହୋଇଥିଲେ ଖରାଦ ହୋଇଥିବା ପୁଠ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟରେ ଚାରିଖାନା ଲଖିତ ରୟତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯାହା ଚରଫରୁ ଖରାଦ ହୋଇଥିବ ତାହାର ଦଖଲ ନୋଟ କରି ତାହା ଚରଫରୁ ଖରାଦ ବା ଦାନସୂତ୍ରେ ଦଖଲ ମୁଦ୍ରାଘର ନାମ, ପିତାର ନାମ, ଜାତି ଓ ବାସସ୍ଥାନ ଲେଖିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ହସ୍ତାନ୍ତରରେ ଜମିଦାରର ମଞ୍ଜୁର ଅନାବଶ୍ୟକ ସେ ସ୍ଥଳେ କି ରୂପେ ରେକଡ଼ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ତାହା ପୂର୍ବରେ କୁହାଯାଇ ଅଛି । (ଦେଖ ପୃଷ୍ଠା ୧୧) । ସାଧାରଣତଃ ଖାନାପୁର

ରେକଡ଼ରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଭୁଲ ବହୁଳ ଫରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଏ ସେ ସମସ୍ତର ବିବରଣ ଉପରେ କୁହାଗଲା । ଏହା ଛଡ଼ା ରେକଡ଼ରେ ଅନୁର ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଭୁଲ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଏହି ସମସ୍ତ ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ ବୁଝାବୁଝ ସମୟରେ ମୁନଫରମ୍ମାନେ ମିଷ୍ଟେକ ଲେଖିବେ ।

* । ମୁନଫରମ୍ମାନେ କେବଳ ସେ ସ୍ଥଳରେ ମିଷ୍ଟେକ ଲେଖିବେ ଯେ ସ୍ଥଳରେ କାହାର କୌଣସି ଅପତ୍ତି ନାହିଁ । ଖାନାପୁରୀ ରେକଡ଼ରେ ଦରଜ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ଆପଣା ନାମିକ ରେକଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଇବାକୁ ନାଗରିକ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ସେ ସ୍ଥଳେ ମିଷ୍ଟେକ ନ ଲେଖି ଡାସ୍ତଖୁଷ୍ଟ ଦାଏର କରାଯିବ । ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ରେକଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ତାହାକୁ ପ୍ରଥମ ପକ୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ବାପା ଓ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ନାମ-ର ଖାନାପୁରୀ ରେକଡ଼ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବ ତାହାକୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ପକ୍ଷ ବା ପ୍ରତିବାପୀ କରିବାକୁ ହେବ ।

୭ । (କ) ଅଟେଷ୍ଟେସନ ସମୟରେ କୌଣସି ଯୋତର ଜମା ନ୍ୟାୟୀ କି ନା ତାହା ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଏ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଜମା ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଜାମାନେ ଦେଉଥିବେ ସେହି ଜମା ରେକଡ଼ କରନ୍ତୁ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ କୌଣସି ବିବାଦ ହେଲେ ପ୍ରକୃତ ଜମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି ତାହା ରେକଡ଼ କରନ୍ତୁ । ପୂର୍ବରେ କୁହାଯାଇ ଅଛି (ପାରା ୯ ପୃଷ୍ଠା ୧୫) ଯେ ମାଲିକ ପ୍ରଜାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରମେ ବ ୧୫ ଶ ଅନ୍ତର ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦ ୩ ହିସାବେ ପ୍ରଜାର ଦେୟ ଜମା ବୃଦ୍ଧି କରି ପାରନ୍ତି । ଅଟେଷ୍ଟେସନ ଅଫିସର ଯଦି ଏହି ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେ ସମସ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ଜମା କାଟି ଦେଇ ପାରିବେ । (ଦେଖ ପାରା ୯ [କ] ପୃଷ୍ଠା ୧୫) ।

(ଖ) ପ୍ରଜାସବୁ ଆଇନର ଦ ୧୩୭ ଫା ଅନୁସାରେ ଯେଉଁ ଅଫିସରମାନଙ୍କୁ ସମତା ଦିଆ ଯାଇଥିବ, ସେମାନେ ଏହି ଦଫା ଅନୁସାରେ, ଯଦି ମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଜମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିବାଦ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ନିମନ୍ତେ

ପ୍ରଜାସହ ଅଇନ ଅନୁସାରେ ବେଅଇନ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି ବୁଦ୍ଧି ଜମାକୁ ନ୍ୟାୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କଲେ ତାହା ରେକର୍ଡ଼ରେ ପାରିନ୍ତି ।

୭ । ମୌଜାର ରେକର୍ଡ଼ ବୁଝାବୁଝ ହୋଇଗଲେ ଓ ସମସ୍ତ ମିଶ୍ଟେକ ଓ ଉତ୍ସର୍ଗ ଉପରେ ଆଟେଷ୍ଟେସନ ଅଫିସର ହୁକୁମ ଦେଲେ ଓ ସେହି ହୁକୁମ ମୁତାବକ ରେକର୍ଡ଼ ସଂଶୋଧନ ହେଲେ ଆଟେଷ୍ଟେସନ ଅଫିସର ମାଲିକ ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ମୁକାବିଲାରେ ସେହି ରେକର୍ଡ଼ ଉପଦେଶ କରିବେ । ଯଦି କାହାର କିଛି ଅପତ୍ତି ଥାଏ ତାହା ସେହି ସମୟରେ ଦର୍ଶାଇଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିବେ ।

୮ । ଏହି ଆଟେଷ୍ଟେସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ (ଅର୍ଥାତ୍ ବୁଝାବୁଝ, ମିଶ୍ଟେକ ଉତ୍ସର୍ଗ ଫଏଲ ଓ ଉପଦେଶ ସମୟରେ) ସମସ୍ତଙ୍କର ହାଜର ହେବା ଅବଶ୍ୟକ ପ୍ରୟୋଜନ । ହାଜର ନହେଲେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନିୟମାନୁସାରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଟ ୫୦୦ ଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୋରମାନା କରି ପାରିଯାଏ । କେବେ ଆଟେଷ୍ଟେସନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ତାହା ଜାଣିନାହିଁ ବୋଲି ଅପତ୍ତି କଲେ ଶୁଣା ଯାଏନାହିଁ । ଆଟେଷ୍ଟେସନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭର ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଭିନିମାସ ପୂର୍ବରୁ ମୌଜାରେ ମନାଦି ଦ୍ଵାରା ସାଧାରଣ ନୋଟିସ ଦିଆଯାଏ । ପୁଣି ଅନ୍ତର ଧରେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ନୋଟିସ ମୌଜା ଉପରେ ଦିଆଯାଏ । ଯଦି କୌଣସି ଲୋକ ଉପରେ କି ସାଧାରଣ ନୋଟିସାନୁସାରେ ହାଜର ନହୁଏ ତାହାହେଲେ ତାହା ନାମେ ନୋଟିସ ପଠାଯାଏ । ସେହି ନୋଟିସର ଖରଚ୍ଚ ଏକଟଙ୍କା ଦୁଇଅଣା ସେହି ଲୋକଠାରୁ ଆଦାୟ ହୁଏ । ଏହା ଜୋରମାନା ନୁହେଁ; ଜୋରମାନା ହେଲେ ଏତେ କମ ହେବନାହିଁ । ଯଦି କୌଣସି ଲୋକ ନୋଟିସ ଅବମାନନା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗରହାଜର ହୁଏ କିମ୍ବା ମାଲିକମାନେ ସମୟରେ ଏକପଦିଆ ଜମାବନ୍ଦ ଦାଖଲ ନକରି ଓ ବୁଝାବୁଝ ସମୟରେ ହାଜର ନରହି ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟର ସିଦ୍ଧି କରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପରେ ଟ ୫୦୦ ଙ୍କା

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କରାଯାଏ । ଏଥିରୁ ଏପରି କିଛି ବୁଝିବାକୁ ହେବନାହିଁ
 ଯେ ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ କୋଷ୍ଠସ ପଠାଇ ଅବଗତ କରାଯିବ । ଗରହାଜର
 ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ରେକଡ଼ ମୌଜାର ଅପରପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ପଚାର ଓ ଜମିଦାର
 ଏକସଦସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟେ ସଂଶୋଧନ କରି ପାରିଯାଏ । ଏଥିରେ ରେକଡ଼ ଭୁଲ
 ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହି ଭୁଲ ସକାଶେ ଗରହାଜର ପ୍ରଜାହିଁ ଦାୟୀ ।
 ଅନେକ ସମୟରେ ବୁଝାବତ-ମୁନସରମମାନେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଆପତ୍ତି ଅନୁସାରେ
 ମିଷ୍ଟେକ ବା ଡିସପ୍ୟୁଟ ଦାଏର ନକରି ସେମାନଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରିବାର ଆପତ୍ତି
 ଶୁଣାଯାଏ । ଏପରି ସ୍ଥଳେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରିବା ଦିଆ ଯାଉଅଛି ଯେ
 ଯେଉଁ ଖାତା ଉପରେ ମିଷ୍ଟେକ ବା ଡିସପ୍ୟୁଟ ଦାଏର କରିବାକୁ ହେବ
 ସେହି ଖାତା ବୁଝାବତ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଆପତ୍ତି କଲେ ସୁଦ୍ଧା ଯଦି
 ମୁନସରମ ତାହା ଦାଏର ନକରେ ତାହାହେଲେ ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷଣକୁ ତାହା
 ଅଫିସରଙ୍କ ନଜରକୁ ଆଣିଲେ ସେ ତାହା ଦାଏର କରିବା ଦେବେ ଓ
 ମୁନସରମମାନଙ୍କ ଦୋଷ ଦେଖି ସଜା ଦେବେ । ବୁଝାବତ ରହୁଥିବା ସମୟେ
 ଖାତା ଉପରେ ଯାହା କିଛି ମିଷ୍ଟେକ ବା ଡିସପ୍ୟୁଟ ଥିବ ତାହା ମୁନସରମ-
 ମାନେ ଦାଏର କରିବେ । ଖାତା ଥରେ ବୁଝାବତ ସରିଲେ ହାକିମଙ୍କ
 ଦିନାନୁମତିରେ କୌଣସି ଖାତା ଉପରେ ମିଷ୍ଟେକ ବା ଡିସପ୍ୟୁଟ ଦାଏର
 ହେବନାହିଁ । ମିଷ୍ଟେକ ବା ଡିସପ୍ୟୁଟ ଦାଏର କରିବାକୁ
 କୌଣସି ଫିସ ଲାଗେନାହିଁ ।

୧ । ଅଟେକ୍ସେସନ କାର୍ଯ୍ୟ ସରିଲା ଉତ୍ତରୁ କୋଟୀସ ଦ୍ୱାରା ଦିନ
 ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ରେକଡ଼ମାନ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପବ୍ଲିକେସନ ଅର୍ଥାତ୍ ପଡି ଶୁଣାଇ
 ଦିଆଯାଏ । ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପବ୍ଲିକେସନ ହେଲା ବାଦେ ଏକ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ
 ତାହା ଦେଖି ପାରନ୍ତି ଓ ନକଲ ମଧ୍ୟ ନେଇ ପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ କାହାରକୁ
 ସ୍ୟାମ୍ବରେ ନକଲ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ସେନସିଲରେ ନେବେ । ଏହି

ନକଲ ନିଜେ କରି ନେବାକୁ ହେବ । କୌଣସି ଅମଳ କରିଦେବେ ନାହିଁ । ଏହା ଯାବଦା ନକଲ ନୁହେଁ । କିମ୍ବା ଏଥିରେ କୌଣସି ଫିସ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଛୁଫୁ ପବ୍ଲିକେଶନ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ରେକର୍ଡରେ ଯଦି କୌଣସି ଭୁଲ ବା କାହାର ଆପତ୍ତି ଥାଏ ତାହାର ସଂଶୋଧନ ବା ପ୍ରତିକାର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଜା ଓ ମାଲିକମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରଜାସତ୍ତ୍ୱ ଆଇନର ୧୧୬ ଧାରା ମୁତାବକ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଏକ ମାସ ପରାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ, ଆଉ ଏପରି ଆପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଆଟେକ୍ସେସନ କ୍ୟାମ୍ପମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ୧୧୬ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ୍ର ଲେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ମୋହରର ନିୟୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ସେଉଁମାନେ ନିଜେ ଦରଖାସ୍ତ୍ର ଲେଖିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ସେମାନେ ଗୃହଅଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟ୍ ଫିସ ସହ ଥା ୧୧୬ ର ଦରଖାସ୍ତ୍ର ଫର୍ମ ଓ କାଗଜ ଦେଲେ ଏହି ମୋହରର ସେମାନଙ୍କ ଦରଖାସ୍ତ୍ର ଲେଖି ଦେବେ । ଏହା ସବାଣେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ନୋଟିସ ଲେଖାଇ, ନମ୍ବର ଦିଆ, ବା ଚେକ ଖରଚ୍ ପ୍ରଦାନ ବାବଦ ଫିସ ଆଦାୟ ହେବନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥା ୧୧୬ ର ଦରଖାସ୍ତ୍ର ସହିତ ତହିଁ ଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତିବାଦୀ ଉପରେ ଜାଣି ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତ୍ର ନକଲ ଏକ କିତା ଲେଖାଏଁ ଓ ନୋଟିସ ଦୁଇ କିତା ଲେଖାଏଁ ଦେବାକୁ ହେବ ।

୧୦ । ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ୍ତ୍ରରେ କୋଟ୍ ଫିସ ଦେବାର ନିୟମ — ପବ୍ଲି ମାହାଲ ସହାନୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧେ ଏକ କିମି ମାହାଲର ଲୁଖରୁକ ବାହେଲ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧେ ଓ ଟଙ୍କୀ ବାହେଲ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଆପତ୍ତି ଦରଖାସ୍ତ୍ର ହେବ ସେଥିର ପ୍ରତ୍ୟେକଟିରେ ଟ ୦ ୩ ର କୋଟ୍ ଫିସ ଦେବାକୁ ହେବ ।

୧୧ । ସେହି ଆପତ୍ତିମାନ ବିଚାର କରିବାର ଦିନ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ସ୍ୱରୁ ସମସ୍ତପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ନୋଟିସଜାଣି କରି ତାହା ବିଚାର କରାଯିବ ।

ନୋଟିସ ବିଧାନ ଜାରି ହୋଇ ବିଚାର ଦିନରେ ଆପତ୍ତିକାରୀ ଅନୁପସ୍ଥିତ
ଥିଲେ ସେହି ଆପତ୍ତି ଖାରଜ କରାଯିବ । ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ
ଆପଣାର ଆପତ୍ତି ଲିଖିତ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଭାର ଆପତ୍ତିକାରୀ
ଉପରେ ରହିବ । ସାଧାରଣତଃ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସରେ ଧା ୧୧୭ ରୁ ଆପତ୍ତିମାନ
ବିଚାର କରିବାର ନିୟମ; — ବିଶେଷ କାରଣ ଦର୍ଶାଇଲେ ଓ ଟ ୦ ୩ ର
କୋଟିଫିସ ପଡ଼ି ଦରଖାସ୍ତ ଦେଲେ ଅଫିସରଙ୍କ ବିବେଚନାନୁସାରେ ସମୟ
ମେଲ ପାରିବ ।

ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ

କଳି ମାହାଲମାନଙ୍କରେ ନ୍ୟାୟ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ

ଓ ୧୨୩ ଧାରା ଆପତ୍ତି

୧ । (କ) ପୂର୍ବ ଭାଗରେ କୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ପ୍ରଣାଳୀରେ ସମସ୍ତ ୧୧୭ ଧାରା ଆପତ୍ତିମାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ କଳି ପ୍ରଦେଶର ଲୁଗାବୁଜ ବାହେଲ ଓ ଟଙ୍କି ବାହେଲଭୁକ୍ତ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅପର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରଜାଙ୍କର ନ୍ୟାୟ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଏହି ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅନୁଭବ ସାତ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ନୋଟୀସ ଦିଆଯାଇ ମାଲିକ ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟ ସାଧାରଣ ନୋଟୀସ ଦ୍ଵାରା ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ । ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁକାବିଲାରେ ନ୍ୟାୟ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଯଦି କେହି ନୋଟୀସ ସତ୍ତ୍ୱେ ଗରହାଜର ହୁଏ ତାହାହେଲେ ତାହାର ଗରହାଜରରେ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

(ଖ) ମୌଜାର ସମସ୍ତ ପ୍ରଜାଙ୍କର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସାରିଲା ବାଦ୍ ଅନୁଭବ ଏକ ସପ୍ତାହର ନୋଟୀସ ଦିଆଯାଇ ନୂତନ ରେଖାରେଲ କାଗଜ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପରୀକ୍ଷାକେସନ କରାଯିବ । ଏହି ଦିନଠାରୁ ଏକ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ରେଖାରେଲ କାଗଜମାନ ଜମାବନ୍ଦି କ୍ୟାମ୍ପରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଖୋଲା ରହିବ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯାହାର ଯାହା ଆପତ୍ତି ଥିବ ସେ ତାହାର ପ୍ରତିକାର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଜାସବୁ ଆଇନର ୧୨୩ ଧାରାମୁତାବେ ଦରଖାସ୍ତ କରିପାରେ । ଏହି ଦରଖାସ୍ତ ଦାଏର କରିବାକୁ

ନିୟମ ୧୧୨ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ ମୁକାବର । ଏ ପ୍ରକ୍ରେ ବିଶେଷ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକକି ସେ ୧୨୩ ଧାରାଧୀନରେ ସେ ବେବଲ ଜମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅପଡ଼ି କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ନୁହେଁ । ବେଞ୍ଚରୋଲରେ ଥିବା ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ ନମନ୍ତେ ଏହି ଅପଡ଼ି କରି ପାରାଯାଏ ।

୨ । ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଦେଖା ଯାଉଅଛି ଯେ ଗତ ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ତାହାହିଁ ଅଜ ସୁଦ୍ଧା ଚଳି ଆସୁଅଛି । ପ୍ରଜାସଭା ଆଇନର ୩୫ (ବି) ଧାରା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଜାଙ୍କର ଦେୟ ଜମା ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟାଦିର ମୂଲ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ସହିତ ବୁଦ୍ଧି କରି ପାରାଯାଏ । ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ୩୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ହୋଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ମୂଲ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ୩୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବର ଋଷ ଖରଚ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ଋଷ ଖରଚ ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଭୁଲନା କରି ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାରେ ଦେଖା ଯାଇଅଛି ଯେ ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରୁ ଗୁଲି ଆସୁଥିବା ଖଜଣା ଉପରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦ ୫୮ ଏବଂ ରିଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରୁ ଗୁଲି ଆସୁଥିବା ଖଜଣା ଉପରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦ ୮୯ ଦ୍ଵିଧାବେ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ବୁଦ୍ଧି କରି ପାରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଜାଙ୍କର କଷ୍ଟ ନ ହେବା ନିମନ୍ତେ ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ବୁଦ୍ଧିରହାର କମ୍ କରି ହୋଇଥିଲା ।

୩ । (କ) ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଖଜାପୁରରେ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଲେଖା ଯାଉଅଛି ସେମାନଙ୍କ ଜମା ନୂଆ ଭଲେନ (ହାରାହାର) ରେଟ ଅନୁସାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । (ଦେଖ ପାରା ୨ ପୃଷ୍ଠା ୫୭)

(ଖ) ଦଶଲକ୍ଷବର୍ଗର ରୟତମାନଙ୍କର ଜମା ବୁଦ୍ଧି କରାଯିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ଜମା ବିଶେଷ କମ୍ ଦେଖାଯାଏ ତାହା-ହେଲେ ବୁଦ୍ଧି ହେବ ।

(ଗ) ସିକମ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଜମା ପ୍ରୋଭିନସିଆଲ କମ୍ପା ଭିଜନ ବନ୍ଦୋବସ୍ତାଠାରୁ ଚାଲି ନ ଆସୁଥିଲେ ତାହା ବୁଦ୍ଧି କରାଯିବ ନାହିଁ । ଚାଲି ଆସୁଥିଲେ ତାହା ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଲେଖା ବୁଦ୍ଧି କରାଯିବ ।

(ଘ) ଭାଗ ବା ସଞ୍ଜା ପ୍ରଭୃତିର କୌଣସି ପରବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

(ଙ) ଚାନ୍ଦିନୀଦାରମାନଙ୍କ ଜମା ସାଧାରଣତଃ ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜାଙ୍କ ହାତରେ ବୁଦ୍ଧି କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ ଯଦି କଡ଼ ବଡ଼ ବଜାରମାନଙ୍କରେ ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧିର ଅନୁପାତରେ ଘର ଭଡ଼ାର ରେଟ ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ୁଥାଏ ତାହାହେଲେ ଏ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ବିବେଚନା କରି ସାବକ ଜମା ଉପରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଏକ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଦ୍ଧି କରି ପାରିଯିବ ।

(ଚ) ବାସ୍ୟାସ୍ଥି ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ସାବକ ଜମା ଉପରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦.୫ ଅଠଅଣା ବୁଦ୍ଧି କରି କଷୋଟ କରାଯିବ । ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରକବାକୁ ମୌଜା ରେଟର ଦୁଇ ଭୃତ୍ୟାଂଶରେ କଷୋଟ କରାଯିବ । ଏ ଦୁଇ ପ୍ରଣାଳୀରେ ହସାବ କରି ଯେଉଁଠି ଜମା ହେବ ତାହା ଧର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ବାସ୍ୟାସ୍ଥିଦାରମାନେ ଜମା ଜମାରେ ଜମା ଭୋଗ କରିବାର କୌଣସି ବିଶେଷ କାଟଣ ନ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ବରାବର ଜମା ଜମା ଦେଇ ଆସୁଅଛନ୍ତି । ଅଇନ ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କ ଜମା ସାଧାରଣ ସ୍ଥିତିବାନ ପ୍ରଜାର ଜମାର ସମାନ କରି ପାରାଯାଏ । (୩୨ ଧାରା ପ୍ର, ସ, ଅ, ଦେଖ) । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ବୁଦ୍ଧିରେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଭିଜେଜ ରେଟର ଦୁଇ ଭୃତ୍ୟାଂଶରୁ ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧି କରାଯିବ ନାହିଁ । ଏହି ନିୟମ ବାସ୍ୟାସ୍ଥି ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟୀକାରୀ ସମ୍ବନ୍ଧେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୋଗ କରା ହେଉଅଛି ।

୪ । ବାସ୍ୟାସ୍ତୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାଞ୍ଚ ଓ ଖରଦା ଜମ ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାଞ୍ଚ-
ମାନଙ୍କ ଜମା ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଶାନ୍ତରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

(କ) ଏମାନଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ମୋଟ ରକ୍ତବା ମଧ୍ୟରୁ ଖାତାରେ
ଥିବା ଅନାବାସୀ ରକ୍ତବା ବାଦ ଦିଆଯିବ । ବାକୀ ଅବାସୀ ନିଜ ଦଖଲ
ରକ୍ତବା ଓ ପ୍ରଜା ଦଖଲ ଥିବା ସମସ୍ତ ରକ୍ତବାକୁ ନୂଆ ଭିଲେଜ ରେଟର
ଦୁଇ ଭୂଗଂଗରେ କଟାଯିବ ।

(ଖ) ସାବକ ଜମାକୁ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦.୫ ବୃଦ୍ଧିରେ କଟାଯିବ ।

(କ) ର ଫଳ ଯଦି (ଖ) ର ଫଳ ଅପେକ୍ଷା କମ ହୁଏ ତାହା-
ହେଲେ (କ)ର ଫଳ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । (କ)ର ଫଳ ଯଦି (ଖ)ର ଫଳ
ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ହୁଏ ତାହାହେଲେ ଏକଦତ୍ତରୂପର ହାରାହାରି ଜମା
ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ— ରାମ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟକାଞ୍ଚ । ତାହାର ନିଜ ଦଖଲ
ରକ୍ତବା ମଧ୍ୟରୁ ଏ ୨୦୦ ଶ ଅନାବାସୀ ଓ ଏ ୩୦୦ ଶ ଅବାସୀ; ଏବଂ
ନିଜ ଗୋଟି ପ୍ରଜା ଅଧୀନରେ ଥିବା ମୋଟ ରକ୍ତବା ଏ ୩୦୦ ଶ, ଭିଲେଜ
ରେଟ ଟ ୩୫, ତାହାର ଦୁଇ ଭୂଗଂଗ ଦୁଇ ଟଙ୍କା । କ'ହିବାବମତେ ଏହି ସମସ୍ତ
କଟାଯିବ ଫଳ ଅନାବାସୀ ଏ ୩୦୦ ଶ ଯେ ମୋଟ ଏ ୨୦୦ ଶ କୁ
ଟ ୧୨୫ ହେଉଅଛି । ରାମର ସାବକ ଜମା ଯଦି ଟ ୯୯ ହୁଏ ଶ' ହିସାବ
ମତେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦.୫ ଅଠଅଣା ରେଟରେ ବୃଦ୍ଧି କଲେ ତାହା ଟ ୧୩୫
ହେଉ ଟଙ୍କା ଅଠ ଅଣା ହେବ । ଏ ସ୍ଥଳେ ଟ ୧୩୫ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରା
ନ ଯାଇ ଟ ୧୨୫ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଯଦି ରାମର ସାବକ ଜମା
ଟ ୨୫ ହୁଏ (ଖ) ହିସାବ ଅନୁସାରେ ବୃଦ୍ଧି ଜମା ଟ ୯୯ ହେବ ।
ଏ ସ୍ଥଳେ (କ) ହିସାବ ଜମା ଟ ୧୨୫ କା ଥିବାରୁ ଟ ୯୯ କା ଓ
ଟ ୧୨୫ ର ହାରାହାରି ଟ ୧୦୫ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

* । ବାସ୍ୟାସ୍ତି ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ, ସବ୍ ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର, ଓ ଖର୍ଚ୍ଚଦାତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ ଛତା ଅପର ଯେତେ ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ ରହିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଜମା ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଣାଳୀରେ କଣ୍ଠୋଟକର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

(କ) ଏମାନଙ୍କ ଦଖଲ ରକବା ମଧ୍ୟରୁ ଅବାଦୀ ନିଜଦଖଲ ଓ ଓ ନିସ୍ବର ଏବଂ ଭାଗ ବା ସଞ୍ଜା ଜମାରେ ଥିବା ପ୍ରଜାଦଖଲ ରକବାକୁ ମୋଟ କରାଯାଇ ତାହାର ଜମା ପୂର୍ବ ନୂଆ ଭିଲେଜ ରେଟାନୁସାରେ କଣ୍ଠୋଟ କରାଯିବ । ନଗଦ ଜମାରେ ଥିବା ଏମାନଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜା ଦଖଲ ରକବାକୁ ନୂଆ ଭିଲେଜ ରେଟର ଡିନ ଚତୁର୍ଥାଂଶରେ କଣ୍ଠୋଟ କରାଯିବ । ଉତ୍ତମୁକ୍ତର ଫଳକୁ ମୋଟ କରାଯିବ ।

(ଖ) ରମ୍ଭଜମାନଙ୍କ ଜମା ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଯେଉଁ ହିସାବେ ବୁକି କରାଯିବ ସେହି ହିସାବରେ ଏମାନଙ୍କର ଦେୟ ସାବଜ ଜମା ମଧ୍ୟ ବୁକିକରି କଣ୍ଠୋଟ କରାଯିବ ।

(କ) ଓ (ଖ) ଉତ୍ତମୁ ପ୍ରଣାଳୀର କଣ୍ଠୋଟର ଯାହା ମୋଟ ଫଳହେବ ତାହାର ହାରାହାରି ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ—ନୂଆଭିଲେଜ ରେଟ ଟ ୪୯ କା, ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ ଅଧୀନରେ ଅନାବାଦୀ ନିଜ ଦଖଲ ଏ ୩-୦୦, ଅବାଦୀ ନିଜ ଦଖଲ ଏ ୩-୦୦ ଅଛି । ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀ ଦିଆନିଶ୍ଚର ପ୍ରଜା ଦଖଲ ରକବା ଏ ୧-୦୦, ଏବଂ ଭାଗ ଜମାରେ ଥିବା ପ୍ରଜା ଦଖଲ ରକବା ଏ ୨-୦୦, ଏରୂପ ମୋଟ ଏ ୧-୦୦ ରୁ ଅନାବାଦୀ ଏ ୩-୦୦ ବାଦ ଦେଇ ଏ ୨-୦୦ କୁ ପୂର୍ବ ଭିଲେଜ ରେଟରେ କଣ୍ଠୋଟ କରାଯାଉ ଟ ୨୪୯ କା ହେଉ ଅଛି । ନଗଦ ଜମାରେ ପ୍ରଜା ଦଖଲ ରକବା ଏ ୩-୦୦ କୁ ଟ ୪୯ କାର ଡିନ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଡିନଟଙ୍କାରେ ହିସାବ କରି କଣ୍ଠୋଟ କରାଯାଉ ଟ ୯୯ ହେଉ ଅଛି । ଟ ୨୪୯ + ଟ ୯୯ କା = ଟ ୩୪୮, ମଧ୍ୟସହାଧିକାରୀର ସାବଜ ଜମା ଟ ୨୯, ମୌଜାର ସାଧାରଣ ଜମା ବୁକିର ହାର ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଟ ୦ । ହେଲେ ଟ ୨୦ କା ସ୍ଥଳେ

ଟ ୨୫ କା ହେବ । ଏ ସ୍ଥଳେ ଟ ୨୫ ଓ ଟ ୩୩ ର ହାରାହାରି
ଟ ୨୯ କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

୨ । ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟୀକାଣ୍ଡ ମାନଙ୍କ ଜମା ବୃଦ୍ଧି ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉପରେ ଯାହା
କୁହାଗଲା ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଥଳରେ ସେହି ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବ ।

(କ) ଉପରେକ୍ତ ନିୟମାନୁସାରେ ହସାବ କରି ଯେଉଁ ଜମା
ହେବ ତାହା ଅତିସରଙ୍କ ବିଶ୍ୱରରେ ନ୍ୟାୟୀ ଜମା ବୋଲି ବୋଧ ନ
ହେଲେ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ତାଙ୍କର ସମତା ଅଛି ।

(ଖ) ଯଦି କୌଣସି ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟୀକାଣ୍ଡ ଅଧୀନସ୍ଥ ସମସ୍ତ ରକବା ନଗର
ଜମାରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥାଏ ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟୀକାଣ୍ଡ ଯଦି
ଦେଖାଇ ପାରେ ଯେ ଗତ ପ୍ରୋଭିନ୍ସିଆଲ ବନୋବସ୍ତ ଠାରୁ ଏହିପରି
ଗୁଲ ଅସୁଅଛି; ତାହାହେଲେ ତାହା ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜାଙ୍କର ଜମା ଉପରେ
ମୋଟ ଯେତେ ଟଙ୍କା ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବ ତାହାର ଅଧିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥାୟୀକାଣ୍ଡର
ଜମାର ଉପରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବ ନାହିଁ ।

୩ । ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରେଟ ଯାହା କୁହାଗଲା ତାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ
ମତେ କସୋଟ କରାଯାଏ ।

ମାହାଲରେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ମଧ୍ୟ-
ସ୍ଥାୟୀକାଣ୍ଡମାନଙ୍କର ଅଧୀନରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଦଖଲ ସବୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଓ
ସ୍ଥିତିବାନ ରୟତମାନଙ୍କର ଦଖଲରେ ଥିବା ରକବାକୁ ମୋଟ କରାଯିବ ।
ସେମାନଙ୍କ ଦେୟ ମୋଟ ଜମା ଉପରେ ଏହି ମୋଟ ରକବାକୁ କସୋଟ
କରି ଫି ଏକର ପ୍ରତି ଯେତେ ଜମା ପଡ଼ିବ ତାହାହିଁ ମୌଜାର ଉଲ୍ଲେଖ-
ରେଟ । ମୌଜାରେ ପ୍ରଜାଙ୍କର ଦେୟ ଜମା ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଯେତେ ଅଣା
ହସାବେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବ ତେତେ ଅଣା ହସାବରେ ଉଲ୍ଲେଖରେଟକୁ
ବୃଦ୍ଧିକଲେ ଯାହାହେବ ତାହାହିଁ ନୂଆ ଉଲ୍ଲେଖ ରେଟ ।

ପଞ୍ଚମ ଭାଗ

୧୨୮ ଧାରା ମୁଦ୍ରାବକ ଦରଖାସ୍ତ

ଓ ୧୩୦ ଧାରା ମୁଦ୍ରାବକ ମକଦ୍ଦମା

୧ । କିଛି ମାହାଲମାନଙ୍କରେ ନୂଆ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ବାଦେ ଓ ପକ୍ଷମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଟଙ୍କାଦାର ଓ ଟଙ୍କା ବାହେଲଦାରଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଜମି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଧା ୧୧୭ ର ଅପତ୍ତିମାନ ଫ ଏସଲ ହେଲା ବାଦେ ରେକଡମାନ ଶେଷ ପ୍ରକୃର (ପାଇନାଲ ପବ୍ଲିକେସନ) କରାଯିବ । ଦୂରରୁ ନୋଟିସ ଦିଆଯାଇ ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଗଲେ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ସେହି ସମୟରେ ଖେଡ଼ିଆଟ ଖଜିଆନ ବଞ୍ଚାନ କରାଯିବ ।

୨ । ପକ୍ଷମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଏକ ବାହେଲଦାର ଓ ଟଙ୍କା ବାହେଲଦାର ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଜମା କୌଣସି ପକ୍ଷର ବିନା ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ସାନ୍ନ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବନାହିଁ; ଅର୍ଥାତ୍ତମାଲିକ ଯଦି ତାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଜମା ବୁକି କରାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ପ୍ରଜାମାନେ ଯଦି ଜମା କମ କରାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଜମିର ଜମା କରାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଜାସଭା ଅଇନର ଧା ୧୨୮ର ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।

(କ) ଏହି ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେକ୍ତ ପାଇନେଲ ପବ୍ଲିକେସନ ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦାଏର କରିବାକୁ ହେବ ।

(ଖ) ଏହି ଦରଖାସ୍ତ ଜମିଦାରମାନେ ସ୍ୱୟଂ କିମ୍ବା ରେଜେଷ୍ଟ୍ରିର ଜମିଦାର ପ୍ରାପ୍ତ ଏଜେଣ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ସଦର ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସରେ ଦାଖଲ

କରିବେ । ଡାକପ୍ରେରଣ ଦରଖାସ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବ ନାହିଁ ।
 ସ୍ୱୟଂ ଦରଖାସ୍ତ ଦାଖଲ କଲେ କୌଣସି ଓକଲ କିମ୍ବା ରେଭିନ୍ୟୁ ଏଜେଣ୍ଟ
 ଚିହ୍ନଟି ପଡ଼ିବେ ।

(ନ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦରଖାସ୍ତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରସୁଦ ସବାଣେ ବାରଅଣା
 ମୂଲ୍ୟର କୋଟପିସ ଦେବାକୁ ହେବ; ଅର୍ଥାତ୍ ମାଲିକ ସେତେ ଗୋଟି
 ରୁଏଫା ଖାତା ଉପରେ ଅସତ୍ତ କରିବେ ସେ ସେତେ ଗୋଟି ବାରଅଣା
 ମୂଲ୍ୟର କୋଟପିସ ଦେବେ; କିମ୍ବା ସେତେଗୋଟି ଖାତାର ରସୁଦ ମିଳି
 ଦରଖାସ୍ତ କରିବେ ସେମାନେ ସେତେଗୋଟି ବାରଅଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟପିସ
 ଦେବେ ।

(ଘ) ମାଲିକ ସେତେଗୋଟି ରସୁଦଙ୍କୁ ରକ୍ଷା ସେତେ ଜଣଙ୍କୁ ପକ୍ଷ
 କରି ଏକଗୋଟା ଦରଖାସ୍ତ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥେଳ ନିୟମ ମତେ
 ତି ଖାତା ପ୍ରତି ପୁରୁ କୋଟପିସ ଦେବାକୁ ହେବ ।

(ଙ) ଶତଅନ ଲିଖିତ ସମସ୍ତ ରସୁଦଙ୍କୁ ପକ୍ଷ କରିବାକୁ ହେବ ।

(ଚ) ଯି ଦରଖାସ୍ତ ସତ୍ତର ନିମ୍ନଲିଖିତ ସିଦ୍ଧିଲ ପୁରଣ କରି ଦାଖଲ
 କରିବାକୁ ହେବ ।

(୧) କ୍ରମିକ ନମ୍ବର—

(୨) ଖାତା ନମ୍ବର—

(୩) ଚୟତର ନାମ, ପିତାବନାମ, ଜାତି ଓ ବାସସ୍ଥାନ—

(୪) ହାଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ରକ୍ଷା—

(୫) ଜମାବନ୍ଦ ରକ୍ଷା—

(୬) ଫାକଲ ରକ୍ଷା (ଯଦି ଅଛି)—

(୭) ତସଦିକ କୃତ ଶରଣା—

(୮) ମୌଜାର ଭଲେଇ ରେଟରେ ଫାଜଲ ରକବା ଶକଣା—

(୯) ୭ ଓ ୮ ଘରର ମୋଟ—

(୧୦) ଯୋତର ବର୍ତ୍ତମାନ ଜମା କେଉଁ ସମୟରୁ ଚାଲି ଅଛି—

(୧୧) ୧ ଘର ଲିଖିତ ଜମାଭୂମିରେ ପ୍ରଜାପତି ଆଇନର ଦଫା—*
ଅନୁସାରେ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଚାଲିଅଛି ଶୁଦ୍ଧାବେଳେ ମୋଟ ବୃଦ୍ଧି ଜମା—

(୧୨) ୧ ଓ ୧୧ ଘରର ମୋଟ ଜମା—

✽ (ପ୍ରଜାପତି ଆଇନର ଯେଉଁ ଦଫା ଅନୁସାରେ ଜମିଦାରମାନେ ବୃଦ୍ଧି ହାର୍ଦ୍ଦିନୀ
ବଦଳେ ସେହି ଦଫା ଏହାରେ ସ୍ୱରୂପ କରିଦେବେ ।)

(ଛ) ଗୋଷ୍ଠୀଟି ଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଅଂଶୀଦାର ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର
ବାଘା ହୋଇ ଦରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ଗୋଲଅଣା ଅଂଶୀଦାରମାନେ
ବାଘା ନ ହେଲେ ଦରଖାସ୍ତ ଖାରଜ ହୋଇଯିବ ।

(ଜ) ଫି ଦରଖାସ୍ତ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିସାବଦା ନମନ୍ତେ ନୋଟିସ
ଏବଂ ଅଜି ନକଲ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହେବ । ମଧ୍ୟ ନୋଟିସ ଖରଚ
ଦାଖଲ କରିବାକୁହେବ । ପୁରା ନୋଟିସ ଖରଚ ପୂର୍ବରୁ ଦାଖଲ ନହୋଇଥିଲେ
ସମନ ବାହାରକରାଯିବ ନାହିଁ । ନୋଟିସ ଖରଚ କମ ଦାଖଲ ହୋଇଥିଲେ
ସେ ବିଷୟ ବାଘାକୁ ଜଣାଇବା ନିଜଣାଇବା ଅତିସରଳର ଲକ୍ଷ୍ୟାଧୀନ ।

(ନୋଟିସ ଖରଚ ସକାଶେ ଦେଖ ପରିଶିଷ୍ଟ 'କ' ।)

(ଝ) ବାଘା ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଦଲିଲ ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଦର୍ଶାଇବେ ତାହା
ତାଲିକା ଭୁକ୍ତ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଜି ସହ ଦାଖଲ କରିବାକୁହେବ । ଯଦି
କୌଣସି ଦଲିଲ ଦାଖଲ ନ କରନ୍ତୁ ଏ ତାହାହେଲେ ଫିରସ୍ତରେ ସେହି କଥା
ଲେଖିଦେଇ ଓକିଲ ବା ମୁକ୍ତାର ଦସ୍ତଖତ କରିଦେବେ । କୌଣସି କାଗଜ
ଦାଖଲ ହେଲା ବା ନହେଲା ସେ ବିଷୟରେ ଯେପରି ସନ୍ଦେହ ନରହେ ।

(୫) କୌଣସି ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଖଜ୍ଜିୟାନର କମ୍ପା କୌଣସି ଖଜ୍ଜିୟାନରେ ଥିବା ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ପୁଞ୍ଜର ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବା ନମନ୍ତେ, ଆପଣ କଲେ ସେହି ଖଜ୍ଜିୟାନର ସମ୍ପ୍ରାମୋହର ଯାବଦା ନକଲ ଅର୍ଥୀ ସହିତ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହେବ ।

୩ । ଏହି ୧୨୮ଆର ଦରଖାସ୍ତ, ଉପରେ ନମ୍ବଲିଖିତ ବିଷୟର ଆପଣ ମାନ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯିବ—

(୧) ଆପଣ ବାବତ ଜମି ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ କି ନା ;

(୨) କୌଣସି ଜମି ରେକର୍ଡରେ ନିଶ୍ଚର ସ୍ବରୂପ ଦରଜ ଥିଲେହେଁ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ନିଶ୍ଚର କମ୍ପା ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ;

(୩) ରେକର୍ଡ ଭୁଲ୍ ମାଲିକ ଓ ରୟତ ମଧ୍ୟରେ ରଜା ପ୍ରଜା ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି କି ନା ;

(୪) ବିବାଦୀଜମି ଯେଉଁ ମହାଲ ବା ମଧ୍ୟ ସହାୟକାଗ୍ର ବା ରୟତ ଯୋଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୋଲି ଦରଜ ହୋଇଅଛି ତାହା ନହୋଇ ଆପଣ କୌଣସି ମାହାଲ କମ୍ପା ମଧ୍ୟସହାୟକାଗ୍ର କମ୍ପା ରୟତ ଯୋଗ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜମି କି ନା ;

(୫) ରୟତର ସବ୍ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆପଣ ;

(୬) ବିଶେଷ ଅନୁସନ୍ଧ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆପଣ ।

୪ । ୧୨୮ଆର ଦରଖାସ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶାସନା କାଂଡା ପରିଶିଷ୍ଟରେ ଦିଆଗଲା ।

୫ । ଶେଷ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପକ୍ଷ ମାହାଲ କମ୍ପା ଲଞ୍ଜରଜଦାର କମ୍ପା ଟଙ୍କା ବାହେଲଦାର ଅଧୀନସ୍ଥ ଜମିର ରେକର୍ଡରେ କୌଣସି ଭୁଲ୍ ଥିଲେ ବା ତହିଁରେ ଦରଜ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟରେ କାହାର ଆପଣ ଥିଲେ ଉପରେକ୍ତ ପାଇନେଲ ପବ୍ଲିକେଶନ ଚାରିଶଠାରୁ ମାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଭୁଲ୍

ସଂଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ କିମ୍ବା ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଜ୍ଞାକାର ନିମନ୍ତେ ୧୩୦ ଧାରା ଅନୁସାରେ ମୋକଦ୍ଦମା ଦାଏର କରିବାକୁ ହେବ ।

୭ । ଏହି ଦରଖାସ୍ତ୍ର ଓ ମୋକଦ୍ଦମାମାନ ଦେଖିବା ନିକ୍ଷେପ ଅନୁସାରେ ଫଏସଲ କରୁହେବ ଏବଂ ଦରଖାସ୍ତ୍ର ବା ମୋକଦ୍ଦମା ଦାଏର କରିବାର ମିଥ୍ୟାତା ଗତ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଜ୍ଞାସକ୍ତ ଅଇନର ୧୩୧ (୨) ଧାରା ଅନୁସାରେ ମୋକଦ୍ଦମାର ପକ୍ଷ ସଂଶୋଧନ କରିପାରୁଯାଏ ।

୭ । ୧୨୮ ଧାରା ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ୍ର ଦାଏର କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉପରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ନିୟମ ଲୁହାଯାଇଅଛି ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ୨ (ଗ) ଲିଖିତ କୋଟିଫିସ ଓ ୨ (ଚ) ଲିଖିତ ସିଜୁଲ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିୟମ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ନିୟମମାନ ୧୩୦ ଧାରା ମୋକଦ୍ଦମା ଦାଏର ସମ୍ବନ୍ଧେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ । ୧୩୦ ଧାରା ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଦାଖଲ ସମ୍ପତ୍ତିର ତାଦାତ୍ ଟଙ୍କା ଉପରେ କୋଟିଫିସ ଦେବାକୁ ହେବ । କେବଳ ସତ୍ତ୍ୱେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ମୋକଦ୍ଦମା ଦାଏର କଲେ ସମ୍ପତ୍ତିର ତାଦାତ୍ ଟଙ୍କା ଉପରେ କୋଟିଫିସ ନିଅ ନଯାଇ କେବଳ ବାରଅଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟିଫିସ ନିଅଯିବ । ସମ୍ପତ୍ତିର ଆନୁମାନିକ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ କିପରି କରାଯାଇ ନ ପାରିଲେ ତ ୧୦୦ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର କୋଟିଫିସ ଦେବାକୁ ହେବ । ମୋହରମାନଙ୍କର ଲେଖିବା ଦୋଷରୁ ରେକର୍ଡରେ କୌଣସି ଭୁଲ ଥିଲେ ଏବଂ ତାହା ସଂଶୋଧନାର୍ଥ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ରାଜି ହେଲେ ସମ୍ପତ୍ତିର ତାଦାତ୍ ତ ୫୦୦ ଟଙ୍କା ବୋଲି ଧରାଯିବ । ଶେଷ ପ୍ରଗୁରତ ରେକର୍ଡର ଜମା ଭୁଲ ଥିବାର ଆପଣ କଲେ ତାହା ୧୨୮ ଦଫା ଅନୁସାରେ ଧରା ନଯାଇ ୧୩୦ ଦଫା ମୁତାବକ ମୋକଦ୍ଦମା ବୋଲି ଧରାଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋକଦ୍ଦମାର ଅର୍ଦ୍ଧର ସହିତ ଖେତ୍ରାଂଶ ଓ ଶତପ୍ରାନ୍ତର ନକଲ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହେବ । (ସମନ ଶରତା ସକାଶେ ଦେଖ ପରିଶିଷ୍ଟ ‘କ’) ।

୮ । ୧୨୮ କିମ୍ବା ୧୩୦ ଦଫା ମୋକଦ୍ଦମାନାନ ଫିଏସଲ ହେଲା ବାଦ
 ୧୫୬ ନ ମଧ୍ୟରେ ସେହି କ୍ୟାମ୍ପରେ ସେହି ମୋକଦ୍ଦମାର ଫିଏସଲ, ଗୁଏ ନକଲ,
 ସାକ୍ଷୀ ଜମାନବନ୍ଦୀ, ଅଡ଼ରସିଟ୍, ରଫାନାମା ଓ ରେଷ୍ଟିସିଡ଼ଲର ନକଲ ମିଳିବ ।
 ତଲ୍ଲସିସି ବା ଅଇରିକ୍ସ (ଜରୁରୀସି) ନିଅଯିବ ନାହିଁ । ଫଲିଓ (ଜନଅଣିଆ
 କପି କାଗଜ)ରେ ରେଷ୍ଟିସିଡ଼ଲ ବ୍ୟତୀତ ଅପର ସମସ୍ତ ନକଲ ଦିଆଯିବ ।
 ରେଷ୍ଟିସିଡ଼ଲର ନକଲ ରେଷ୍ଟିସିଡ଼ଲ ଫର୍ମରେ ଦିଆଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜଂଶ
 ବା ତହିଁରୁ କମ ରମ୍ଭତ ସକାଶେ ଏକଗୋଟା ଲେଖାଏ ଫଲିଓ ଲାଗିବ ।
 ଜଂଶରୁ ଉତ୍ତରୀଏତ ହେଲେ ଯେତେ ଜଣ ଉତ୍ତରୀଥିବେ ସେ ଜଂଶ ବା ଜଂଶରୁ
 କମ ଥିଲେ ସେହି କମ ସଂଖ୍ୟକ ରମ୍ଭତ ସକାଶେ ଏକଗୋଟା ଲେଖାଏ ଫଲିଓ
 ଲାଗିବ । ନକଲ ସକାଶେ ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ଦୁଇଅଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟିସିସ
 ଲାଗିବ । ଏହା ପରେ କପି କାଗଜ ଯେତେ ଲାଗିବ ତାହା ଦେବାକୁ ହେବ ।
 ତାହା ଉପରେ, ଯାବଦା ସକାଶେ ବାରିଅଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟିସିସ ଦେବାକୁ
 ହେବ ।

ସପ୍ତ ଭାଗ

୪୭ ଧାରା ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ ଓ ତାହାର ବିଚାର

୧ । ଫୁଟରେ କୁହାଯାଇ ଅଛି ଯେ ପ୍ରଜା ସହ ଆଇନର ୪୭ ଧାରା ଅନୁସାରେ ଭାଗ ଜମାକୁ ନଗଦ ଜମାରେ ପରିଣତ କରି ପାରୁଥାଏ । ଏହି ଧାରା ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ରୟତ ଦରଖାସ୍ତ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କେବଳ ଯେଉଁ ରୟତମାନଙ୍କର ହାଲ ବନୋବସ୍ତ କାଗଜରେ ଦଖଲ-ପ୍ରବିଶିଷ୍ଟ କମ୍ପା ପ୍ରିଭିଟି'ନ ସହ ପାସ କରାଯିବ ସେହିମାନେ ଏହି ଧାରା ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ କରି ପାରନ୍ତି । ଦଖଲପ୍ରବିଶିଷ୍ଟ କମ୍ପା ସିଲ୍ଲାମ ରୟତ ପ୍ରଭୃତି ଏହି ଧାରା ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଜମିଦାର ମଧ୍ୟ ଦରଖାସ୍ତ କରି ପାରନ୍ତି ।

୨ । ଏହି ଦରଖାସ୍ତ ଦାଏର କରିବାର କୌଣସି ମିଥ୍ୟା ନାହିଁ, ଏହା ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର ବା ସବ୍‌ଡିଭିଜନାଲ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଏର କରି ପାରୁଥାଏ । ବନୋବସ୍ତ ଚକ୍ରଧରୀ ସମୟରେ ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ କମ୍ପା ଜମାବନ୍ଦ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ କମ୍ପା ସଦର ସେକ୍ରେଟେରୀ ଅଫିସରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦରଖାସ୍ତ ଦାଏର କରି ପାରୁଥାଏ । କେବେ କୌଣସି ମୌଜାର ରେକର୍ଡ ଶେଷ ପ୍ରଗ୍ନର ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ସେହି ମୌଜାର ୪୭ ଧାରା ଦରଖାସ୍ତ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଅଫିସରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

୩ । ଏହି ଦରଖାସ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକଟିରେ ବାରଅଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟିଫିସ ଲାଗେ ।

୪ । ଖଣ୍ଡଯୋଗ ସଙ୍କାଶେ ୪୭ ଧାର ଦରଖାସ୍ତ କଲେ ତାହା ନାମଜୁର କରଯାଏ ।

୫ । ଯି ଦରଖାସ୍ତ ସହଜ ପ୍ରତିବାଦୀ ଉପରେ ଜାର ନିମନ୍ତେ ନୋଟିସ ଓ ଅର୍ଯ୍ୟ ନକଲ ଦେବାକୁ ହେବ । ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ବିଚାର ତାରିଖ ଓ ସ୍ଥାନ ଜଣାଇବା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଫିସ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ନୋଟିସ ଜାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ନୋଟିସ ଖରଚ୍ଛ କୋଟ୍ଟିଫିସରେ ଦେବାକୁ ହେବ ।

(କ) ସମସ୍ତ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ମୌଜାର ବାସିନ୍ଦା ହେଲେ ଏକଗୋଟି ବାରଥଣା ମୂଲ୍ୟର କୋଟ୍ଟିଫିସ ଦେବାକୁ ହେବ ।

(ଖ) ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମୌଜାର ବାସିନ୍ଦା ହେଲେ ସେତେ ଗୋଟି ଗ୍ରାମକୁ ପିଅନ ଯିବ ଯି ଗ୍ରାମ ସଙ୍କାଶେ ଟ ୦ ୩ ମୂଲ୍ୟର କୋଟ୍ଟିଫିସ ଦେବାକୁ ହେବ ।

(ଗ) ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାର କୋଟ୍ଟିଫିସ ବ୍ୟତୀତ ଯଦି ନୋଟିସ ଜାର ସଙ୍କାଶେ ରେଲ୍ କମ୍ପାନୀ ନୌକା ଆଦିରେ ଯିବାକୁ ହୁଏ, ସେଥିରେ ଯାହା ଖରଚ ପଡ଼ିବ ତାହା ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ ।

(ଘ) ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ପ୍ରାର୍ଥନା ମତେ ଯଦି ପ୍ରତିବାଦୀ ଉପରେ ନୋଟିସ ଜାର କରିବାକୁ ଯାଇ ପିଅନକୁ ନୋଟିସ ଜାର କରିବା ସ୍ଥାନରେ ୨୪ ଘଣ୍ଟାରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହାହେଲେ ପିଅନକୁ ତତ୍ତ୍ୱସଙ୍ଗତ ସେହି ସ୍ଥଳରେ ଦୈନିକ ଟ ୦ ୧୨ ହିସାବେ ତଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏହା ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ଦେବ ।

୬ । ନୋଟିସ ଜାର ପରେ ଅର୍ଯ୍ୟ ଦିବସରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟରେ ଦରଖାସ୍ତ ବିଚାର ସଙ୍କାଶେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ଦରଖାସ୍ତକାରୀ

ନୋଟୀସ ପାଇ ସୁଦ୍ଧା ଗରଜାଜର ଥିଲେ ଦରଖାସ୍ତ ଖାରଜ କରାଯିବ । ପ୍ରଜାବାଦୀ ଜମିଦାର ନୋଟୀସ ପାଇ ସ୍ବପ୍ନ କମ୍ପା ଶମତା ପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ଦ୍ବାରା ଉପହୁତ ନ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଦରଖାସ୍ତ ବିଚାର କରାଯିବ ।

୨ । ଭୁଗ କମ୍ପା ସଞ୍ଜା ପ୍ରଭୃତି ପରବର୍ତ୍ତେ ନଗଦ ଖଜଣା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର ରାଏ ଦେଲେ ଏହି ରାଏ ବିରୁଦ୍ଧେ, ରାଏ ପ୍ରକାଶର ପତର ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ କରି ପାରାଯିବ । ଅପିଲ ଦରଖାସ୍ତ ସହିତ ରାଏ ନକଲ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହେବ ।

୮ । କଞ୍ଚିମାହାଲ ମୌଜାମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଜମା ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବା ସେଠାରେ କୌଣସି ପ୍ରଜା ୪୭ ଧାନ୍ ଅନୁସାରେ ବରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ ଓ ମାଲିକ ଏକ ପ୍ରଜା ଉତ୍ତୟେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଯେ ନଗଦ ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ କହିବେ ତାହା ନ୍ୟାୟ୍ୟ କି ନା ତାହା ବିଚାର କରି ଜମାବନ୍ଦୀ-ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ-ସେଟଲମେଣ୍ଟ-ଅଫିସର ଜମାବନ୍ଦୀ ବିରୁଦ୍ଧବା ସମୟେ ବିଚାର କରି ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଯଦି କୌଣସି ପକ୍ଷର ଅପତ୍ତି ହୁଏ ତାହାହେଲେ ଜମାବନ୍ଦୀ ସମୟରେ ବିଚାର ନ ହୋଇ ଏହି ଦରଖାସ୍ତମାନ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମ ମତେ ପରେ ବିଚାର କରାଯିବ ।

ସପ୍ତମ ଭାଗ

ବନୋବସ୍ତ୍ରର ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଦାୟ

୧ । ବନୋବସ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ସର ପାଇନାଲ ପବ୍ଲିକେସନ ଦ୍ଵାରା ସାରିଲା ବାଦେ ପବ୍ଲିକ୍ ମାଡ଼ାଲର ଜମିଦାର ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଏବଂ କଳିମାଡ଼ାଲର ବାହେଲଦାର ଓ ଟଙ୍କା ବାହେଲଦାର ଓ ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବନୋବସ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟର ଖରଚ ଆଦାୟ କରାଯିବ । କାରଣ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସହ ଆଇନର ଦ ୧୪୫(୧) ଫା ଅନୁସାରେ ଯେଉଁଠାରେ ରାଜସ୍ଵ ବନୋବସ୍ତ୍ର ନ ହେଉଥିବ ସେଠାରେ ବନୋବସ୍ତ୍ର ହେଲେ ତାହାର ଖରଚ ମାଲିକ ଓ ପ୍ରଜାମାନେ ବହନ କରିବେ । ପବ୍ଲି ମାଡ଼ାଲମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଠାରେ ଏହିଥର ନୁଆ ସର୍ବେ ଓ ରେକଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଅଛି ସେଠାରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ମୋଟ ଖରଚର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଦେବେ, ଓ ଭିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ମାଲିକ ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ହେବ । ମାଲିକ ଏବଂ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ କେତେ ଅଂଶ ଦେବାକୁ ହେବ ତାହା ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବନୋବସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ଉପକାର ଅଧିକ ଥିବାରୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ ଖରଚର ବେଶି ଅଂଶ ବହନ କରିବାକୁ ହେବ ।

୨ । ଦଖଲ ରକବା ଉପରେ ଖରଚ କଣୋଟ କରାହେବ । କାହାରି ଏକ ଏକରରୁ କମ ରକବା ଥିଲେ ତାହାକୁ ଏକ ଏକରର ଖରଚ

ଦେବାକୁ ହେବ । ଏକ ଏକରୁ ଅଧିକ ହେଲେ ଅଭିଚକ୍ତ ଉକ୍ତ ବା ଅର୍ଦ୍ଧେ ଏକର ମଧ୍ୟରେ ହେଲେ ଶୁଦ୍ଧ ଦିଆଯିବ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଏକର ବା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ହେଲେ ତାହା ଏକ ଏକର ବୋଲି ଧରାଯିବ ।

୩ । ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ନିଜ ଯୋଗ (ପ୍ରଜା ଦଖଲ ବା ନିଜର ଦଖଲ) ନିରାଶ୍ରୟ ଓ ନିଜ ଅଧୀନସ୍ଥ ଅନାବାଦ ଜମି ସର୍ବେ ଏବଂ ରେକର୍ଡ ସମ୍ପାଦନ ସମସ୍ତ ଖରଚ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ହେବ ।

୪ । ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ଅଧୀନେ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚ ଥିଲେ ମାଲିକ ଖରଚ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ବଞ୍ଚା ହୋଇ ଜମିଦାର ଓ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚ ଠାରୁ ଅଦାୟ କରାଯିବ—

(୧) ଇସ୍ତମରାଞ୍ଚୀ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚୀ —

[କ] ମୁକରର ଜମାରେ ନେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ମାଲିକ ଖରଚ ଦେବାକୁ ହେବ ।

[ଖ] ମୁକରର ଜମାରେ ନ ହେଲେ ମାଲିକ ଖରଚର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଜମିଦାର ଓ ଭିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚୀ ଦେବେ ।

(୨) ମିଆଦୀ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚୀ —

[କ] ୧୦ ବର୍ଷ କମ୍ ବା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ମିଆଦ ବାକି ଥିଲେ ଜମିଦାର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଓ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚୀ ଭିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ମାଲିକ ଖରଚରୁ ଦେବେ ।

[ଖ] ୧୦ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ଏବଂ ୭ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ମିଆଦ ବାକି ଥିଲେ ମାଲିକ ଖରଚରୁ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଜମିଦାର, ଅର୍ଦ୍ଧେକ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚୀ ଦେବେ ।

(ଗ) ୭ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ବା ୨ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ମିଆଦ ବାକି ଥିଲେ ମାଲିକ ଖରଚରୁ ଜମିଦାର ଭିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଓ ମଧ୍ୟସହାୟକାଞ୍ଚୀ ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଦେବେ ।

(୩) ବେମିଆଦ ମଧ୍ୟସହାୟକାରୀମାନେ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଓ ଜମିଦାର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ମାଲିକ ଖରଗୁ ଦେବେ ।

(୪) ନିସ୍ବର ପ୍ରଜାମାନେ ଆପଣା ଦଖଲରେ ଥିବା ମାଲିକ ଖରଗୁରୁ ଜମିଦାରର ଅଂଶ ସମସ୍ତ ଦେବେ ଓ ନିଜ ଦଖଲରେ ଥିବା ରଜବାର ରସୁଦା ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ଦେବେ ।

* । ଖରଗୁ ଆଦାୟ ସମୟରେ ମାଲିକ ଏବଂ ରସୁଦକୁ ପଛା ବାଣ୍ଟି ଦିଆଯିବ ; ଏବଂ ନକସା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯିବ । ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରି ସମସ୍ତକୁ ରସିଦ ଦିଆଯିବ ।

୨ । ପୂର୍ବରୁ ନୋଟିସ ଦିଆଯାଇ ଖରଗୁ ଆଦାୟ କରିବାର ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯିବ । ଏହି ନୋଟିସ ସବାସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଗତ ନିମନ୍ତେ ମୌଜାରେ ଜାରି କରାଯିବ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ସମୟରେ ହାଜର ହୋଇ ଖରଗୁ ଆଦାୟ ନ ଦେଲେ ତଲବାନା ପିସ୍ ଟ ୧୯ ସହ ହାଜର ହେବାକୁ ନୋଟିସ କରାଯିବ । କମ୍ପା ସାଟିଫିକେଟ ଜାରି କରାଯିବ । ଏଣୁରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ହାଜର ନ ହେଲେ ଖରଗୁ ଆଦାୟରେ କୌଣସି ବାଧା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । କେବଳ ଜମିଦାର ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଅସୁଆ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ହେବାକୁ ହେବ । ବଡ଼ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ଖରଗୁ ପୃଥକ ପୃଥକ ରୂପେ ଆଦାୟ ନ ହୋଇ ତାହାଙ୍କଠାରୁ ମୋଟ କେତେ ଟଙ୍କା ପଞ୍ଜିଆ ତାହାର ଭାଲିକା କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବ, ଓ ତାହା ଦାଖଲ କରିବାର ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯିବ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଟଙ୍କା ଦାଖଲ ନ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ନାମେ ସାଟିଫିକେଟ ଦାଏର କରାଯିବ ।

୨ । ଯଦି ଖରଗୁ ଆଦାୟ ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଜମିଦାର କମ୍ପା ପ୍ରଜା ମରସ୍ତାଏ କମ୍ପା ସେମାନଙ୍କ ଜମିଦାରୀ ବା ଯୋତ ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇଥାଏ ତାହାହେଲେ ଦଖଲକାର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ ଖରଗୁ ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

୮ । ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ବାହେଲଦାର ଓ ଟଙ୍କା ବାହେଲଦାରମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତ୍ର କମ ରକବା ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଦାୟ୍ ଖରଚ୍ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ରକବା ଉପରେ କଷୋଟ କଲେ କଷ୍ଟକର ହୋଇପାରେ; ଏହିକରି ଏମାନଙ୍କଠାରୁ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ବଜ୍ରଗ ଇଚ୍ଛାକଲେ ରକବା କଷୋଟରେ ଖରଚ୍ ଅଦାୟ୍ ନ କରି ଖଜାଅନ ପ୍ରଜା ଆଠଥଣା ଦିଆବେ ଖରଚ୍ ଅଦାୟ୍ କରି ପାରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଖଜାଅନ ଦିଆଗଲା ବେଳେ ଖଜାଅନ ପ୍ରତି ଆଠଥଣା ମୂଲ୍ୟ ନିଆ ଯାଇପାରେ । ସେଟଲମେଣ୍ଟ ବଜ୍ରଗ ଏଥିରୁ କମ ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି ।

୯ । ଫାଏନଲ ପକ୍ତି କେସନ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ କମ୍ପା ପଟର ଖର୍ଚ୍ଚା ଅଦାୟ୍ କରି ପାରାଯ୍ୟ ଏ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚା ଅଦାୟ୍ କରିବା ସମୟରେ ନକଲ ଖେଉଁନାଟ, ପଟ୍ଟା ଓ ନକସା ବଖାୟିବ । ଯେଉଁମାନଙ୍କଠାରୁ ଖର୍ଚ୍ଚା ଅଦାୟ୍ କରାଯିବ ସେମାନେ ଯେ ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କରିବେ ତାହାର ଯଥାଯଥ ରସିଦ୍ ଦିଅନ୍ତିବ । ଅଦାୟ୍ ଟଙ୍କା ରସିଦ୍ରେ ଠିକ୍‌ରୂପେ ଦରଜ ନ ହୋଇଥିଲେ ସେ ବିଷୟ ତତ୍ତ୍ଵଶାସ୍ତ୍ର ସେହି କ୍ୟାମ୍ପର ଅଫିସରଙ୍କ ନଜରକୁ ଆଣିବା ଉଚିତ ।

୧୦ । ଖର୍ଚ୍ଚା-ଅଦାୟ୍-କ୍ୟାମ୍ପରେ ଯାହାକୁ ଯେତେ ଦେବାକୁ ହେବ ତାହା ଦାଖଲ ନକଲେ ତାହା ସକାଶେ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଜାରି କରାଯିବ । ନୋଟିସ ଖର୍ଚ୍ଚା ଓ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଖର୍ଚ୍ଚା ପ୍ରଭୃତି ମିଶାଇଲେ ଦାଖ ଟଙ୍କା, ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଗୁଣ ହୋଇଯିବ, ଏଣୁ ଖର୍ଚ୍ଚା ଅଦାୟ୍ କ୍ୟାମ୍ପରେ ଅପଣା-ଅପଣା ଦେୟଟଙ୍କା ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାଖଲ କରିବା ଉଚିତ ।

ଅଷ୍ଟମଭାଗ

ଅଫିଲ

ସେଉଁ ଶୁଏ ବା ହୁକୁମ ଉପରେ ଅଫିଲ	୧ମ ଅଫିଲ କାହା ଠାରୁ କରବାକୁ ହେବ; ତାହାର ମିଆଦ	ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଫିଲ କାହାଠାରୁ କର- ବାକୁ ହେବ, ତାହାର ମିଆଦ	ତୃତୀୟ ଅଫିଲ କାହାଠାରୁ କରବାକୁ ହେବ; ତାହାର ମିଆଦ
୧ । ପ୍ରଜାସନ ଆଇ- ନର ୪୭ଧାରା ଅନୁ- ସାରେ ଆ, ସେ-ଅଫି- ସରଙ୍କ ଶୁଏ	ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର; ୧ମାସ	ବିଭାଗୀୟ କମି- ଶନର; ୧ ମାସ	ବୋର୍ଡ ଅଫ ରେଭିନ୍ୟୁ (କେବଳ ଆଇନ ବିଷୟରେ); ୧ମାସ ।
୨ । ୧୨୩ଧାରା ଅନୁସାରେ ଆ, ସେ, ଅଫିସରଙ୍କ ଶୁଏ	ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର; ୨ମାସ, ୧୨୪୧୧୧୧୧ ଅନୁ- ସାରେ [୧୨୪ ୧୧୧୧୧୧୧୧୧୧୧୧ ସବିଶେଷ ଦେଖ ପରିଶିଷ୍ଟ (ଗ)]	ବିଭାଗୀୟ କମି- ଶନର (ଯୋଗର ଜମା ଟ ୧୦୦ ଲା ବା ତାହାର ଉପର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ); ୧ ମାସ ।	ବୋର୍ଡ ଅଫ ରେଭିନ୍ୟୁ; ୨ମାସ
୩ । ୧୨୮, ୧୨୯ ୧୩୦, ୧୩୧, ୧୩୩ ଧାରା ଓ ୧୩୭ଧାରା ଅନୁସାରେ ଶୁଏ	ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର; ୧ମାସ	ଡାଇକୋଟ (କେବଳ ଆଇନ ବିଷୟ) ୧ ମାସ ।	ନାହିଁ
୪ । ସର୍ବେ ଆଇ- ନ ଦେଖାମାକାର୍ଯ୍ୟ ବିଧି ଆଇନାନୁ- ସାରେ ଆ, ସେ, ଅଫିସରଙ୍କ ହୁଏ ଜଣମାନା ହୁକୁମ	ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର; ୧ମାସ	ନାହିଁ	ନାହିଁ

ନବମଭାଗ

ଶେଷ

୧ । ରେକଡ଼ମାନ ଶେଷ ପ୍ରଭୃତ ହୋଇସାରିଲା ବାଦ ଏହି ରେକଡ଼ମାନ ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଅଦାଲତରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ପାରିବା । ରେକଡ଼ମାନ ଶେଷ ପ୍ରଭୃତ (ବା ଫାଇନଲ ପବ୍ଲିକେଶନ) ହୋଇଥିବ କି ନା ତାହା ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସହ ଆଇନର ଦ୧୧୭୮ ମୁତାବକ ଗେଜେଟରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଥିବା ନୋଟୀସ ଦ୍ୱାରା ତାହା ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

୨ । ବନୋବସ୍ତ ବିଭାଗର ଯେ ସମସ୍ତ ନିୟୁତାବଳି କର ହୋଇଥିବ ବା ହୁଏ ତାହା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରିଯାଏ ।

୩ । ରେକଡ଼ ଶେଷ ପ୍ରଭୃତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ସ ଟିପିକଟ ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ରେକଡ଼ରେ ଥିବା ପ୍ରକୃତ ଭୁଲମାନ ସଂଶୋଧନ କରି ପାରିଯାଏ । ଏହିପ୍ରକାର ପ୍ରକୃତ (Bonafide) ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ପ୍ରଜାସହ ଆଇନର ୪୧୩୩ର ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିପାରେ ।

୪ । ପ୍ରଜାସହ ଆଇନର ଦ୧୨୮୮ ଲଗାଏତ ୧୩୦୦୮ ଅନୁସାରେ ଆ, ସେ, ଅଫିସରମାନେ ଯେଉଁ ଶୁଦ୍ଧ ଦେଇଥିବେ ତହିଁରେ କୌଣସି ଭୁଲ୍‌ଥିଲେ ତାହା ସଂଶୋଧନ (ରିଭଜନ) ନିମନ୍ତେ, ସେହି ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରକାଶ ତାରିଖଠାରୁ ବାରମାସ ମଧ୍ୟରେ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟ ଦରଖାସ୍ତ କରି ପାରିଯାଏ ।

* । ପ୍ରଜାସହ ଅଇନର ଧାଞ୍ଚ, ୧୯୮ ଓ ୧୯୭୯ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଜମା, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖଠାରୁ ଫଳରବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୁଜସ୍ତ ବନୋବସ୍ତ ସମୟରେ ଏହି ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୋଇପାରେ ଓ ଭେଦିନୁ ଅଫିସର କୌଣସି ମିଥ୍ୟାରେ ବାଧ୍ୟ ନରହି ସେ କୌଣସି ସମୟରେ ଜମାବୃଦ୍ଧି କରି ପାରନ୍ତି ।

୨ । ପ୍ରଜାସହ ଅଇନର ୧୧୩୧୩ ଅନୁସାରେ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଜାଗାଟମେଣ୍ଟ ଯେଉଁ ଜମାଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଦେବେ ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ କୃଷିବର୍ଷ (Agricultural year) ଆରମ୍ଭରୁ ଅଦାୟ ହୋଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଠାରେ ଗୁଜସ୍ତ ବନୋବସ୍ତ ହେଉଥିବା ସେଠାରେ, ରେଷ୍ଟରୋଲର ଫାଏନଲ ପବ୍ଲିକେସନ ତାରିଖଠାରୁ କମ୍ ଭେଦିନୁ ଅଫିସର କର୍ତ୍ତୃକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ତାରିଖଠାରୁ ନୁଆ ଜମାମାନ ଅଦାୟ ହେବ ।

ପରିଶିଷ୍ଟ—କ

୩୧୮୮, ୧୩୦୭ ଅନୁସାରେ ପ୍ରତିବାଦକୁ ସମନ କରିବାକୁ ହେଲେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତାଲିକାମତେ ସମନ ଖର୍ଚ୍ଚ କୋଟିଫିସ ଅଫି ସହୃଦ୍ୟ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହେବ । [ଦେଖ ନମ୍ବର ଗୁଗ ପାର ୨ (କ) ଓ ୨ ।]

ପେଟେନଟରଙ୍କୁ ସମନ କରିବାକୁ ହେବ :	ସମ୍ପର୍କର ତାଦତ ଟଙ୍କା	
	ଟ ୧୦୦୦/୧୦୦	ଟ ୧୦୦୦/୧୦୦
୧	୨	୩
୧ରୁ ୪... ..	ଟ ୩୮	ଟ ୧୫
୫	ଟ ୩୯	ଟ ୧୫୫
୬	ଟ ୪୫	ଟ ୨୧
୭	ଟ ୫୧	ଟ ୨୫୫
୮	ଟ ୬୮	ଟ ୩୮
୯	ଟ ୭୫	ଟ ୩୮୫
୧୦ — —	ଟ ୮୫	ଟ ୩୯୫

(କ) ୧୧୮୮୮ ଅନୁସାରେ ସମନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦାଖଲ କରିବା ସମୟରେ ସମ୍ପର୍କର ତାଦତ ଟ ୧୦୦୦ /୧୦୦ରୁ କମ ବୋଲି ଧରିଯିବ; ଅର୍ଥାତ୍ କଲମ ଲିଖିତ ଫିସ ଅଦାୟ ହେବ ।

(ଖ) ମୋକଦ୍ଦମାର ପକ୍ଷ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ସମନ ପାର କରିବାକୁ ହେଲେ ଫି ବ୍ୟକ୍ତି ସକାଶେ ଟ ୩୫ ଲେଖାଏଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହେବ ।

ପରିଶିଷ୍ଟ-ଖ

Schedule I--Form No.3B.

Orissa Tenancy Act Rules, 1914.

Chap. VII. Rule 68 (b).

OBJECTION UNDER SECTION 113 OF THE
ORISSA TENANCY ACT, 1913.

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସତ୍ତ୍ୱବିଧିମୂଳକ ଆଇନର ଧାରା ୧୧୭(୧) ର ଅନୁଯାୟୀ
ଆପତ୍ତି

[ବିଧାନାବଳୀର ୭ମ ଅଧ୍ୟାୟର ୫୮ (ଖ) ବିଧି ଦେଖ]

ମୌଜା— ଅନା—

ଆନା ନମ୍ବର— କମ୍ପା ରଜସ୍ୱ ଜମାବ ନମ୍ବର—

ଜିଲ୍ଲା— ପ୍ରଗଣା—

ଆପତ୍ତିକାରୀର ନାମ, ପିତାଙ୍କ ନାମ, ଜାତି ଏବଂ ଠିକଣା । }

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାତିଆନର ଲିଖିତ ବିବରଣୀରେ ଆପତ୍ତି
ହୋଇ ଅଛି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ, ପିତାଙ୍କ ନାମ, ଜାତି
ଏବଂ ଠିକଣା ଏବଂ ଜଣା ଥିଲେ ଖାତିଆନର ନମ୍ବର । }

ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଆପତ୍ତି କରା ହୋଇଅଛି ତହିଁର
ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଆପତ୍ତିର ବିଶେଷ ବିବରଣ । }

ପ୍ରାର୍ଥିତ ପ୍ରତିକାରର ବର୍ଣ୍ଣନା—

ଆପତ୍ତି କାରକର ଦସ୍ତଖତ ଓ ଦାଖଲର ତାରିଖ—

ପରିଶିଷ୍ଟ-ଗ

Schedule VI (N. S)-Form No. 23.)

(Orissa Settlement, 23.)

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଆଇନର ୪୭ଦମା ମୁତାବକ ଦରଖାସ୍ତ

ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ନ —

ମୌଜାର ନାମ ——— ପ୍ରଃ

ଥାନା

ଥାନା ନ ——— ତୋ

ଜିଲ୍ଲା

ଦରଖାସ୍ତକାରୀର ନାମ	}	ଖଜୁଆନ । ମୁ।
		ଖେଡ଼ିଆଟ । ମୁ।

ନମ୍ବର	}	ଖଜୁଆନ
		ଖେଡ଼ିଆଟ

ବିପକ୍ଷର ନାମ	}	ଖେଡ଼ିଆଟ । ମୁ।
		ଖଜୁଆନ । ମୁ।

ନମ୍ବର	}	ଖେଡ଼ିଆଟ
		ଖଜୁଆନ

ରକବା

ପୁଣି ନମ୍ବର _____
ଦାଖ

ଏଃ	ତ୍ରଃ	ମାଃ	ଗୁଃ	ବଃ
----	------	-----	-----	----

ଅତି ଦରଖାସ୍ତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛୁ କି ଉପର ଲିଖିତ ନମ୍ବର
ଯାହାର ଉତ୍ତର ଜମା [ଧୂଳଭାଗରେ] ଦରଜ କରା ଯାଇଅଛି ତାହା
ପ୍ରତିମାଣକୁ କାଗଜାତ ଓ ପ୍ରମାଣ ଅନୁଯାୟୀ ଅଦାଲତ
ଯାହା ଉଚିତ ବିଚାର କରନ୍ତି ନାହା ରଖାଯାଉ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଦାଖ ଯାହା ପାଇବା ଅମ୍ଭର ଉଚିତ ତାହା ଦେବା ପ୍ରତି ବିଚାର ହୁଏ
ସାଦର ହେଉ ।

ତା ମାସ

ସନ ୧୯୨

ମସିହା

ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ଦସ୍ତଖତ୍ ।

ପରିଶିଷ୍ଟ-ଘ

Orissa Settlement,
Appeal under Section 125 O. T. A.

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଜାସତ୍ତ୍ୱ ଆଇନର ୧୨୫ ଧାରା ଅନୁଯାଇ ଅପିଲ

ଅପିଲର ନାମ ଓ ବାସସ୍ଥାନ —

ରସପାଣ୍ଡୁର ନାମ ଓ ବାସସ୍ଥାନ —

ଯେଉଁ ଧାରା ବରୁଣେ ଅପିଲ ତାହାର ନାମ ଓ ଫଏସଲ ତା ରଖି
ମୌଜାର ନାମ ଥାନା ଥାନା ନାମ ମୂଲ୍ୟ

ନମ୍ନ ଅଦାଲତର ପ୍ରଥମ ବାଦୀର ନାମ —

ନମ୍ନ ଅଦାଲତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀର ନାମ —

ନମ୍ନ ଅଦାଲତରେ କି ପ୍ରକାର ଅପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା ତହିଁର ବିବରଣ —

ନମ୍ନ ଅଦାଲତରେ ଅପତ୍ତି ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା କି ନାମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା —
ଅପିଲର କାରଣ —

ଅପିଲର ଦସ୍ତଖତ୍

ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ

୧ । ଏହି ଅପିଲରେ ବାରତ୍ତା କୋଟ୍‌ଫିସ ମଜାରବାକୁ ହେବ ।

୨ । ଏହି ଫାରମର ଦୁଇକିତା ପୁରଣ କରି ଡାକଡ଼ାସ ପଠାଇ ପାର
କିମ୍ବା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ଅଫିସର ସାହେବ ବାହାଦୁରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କଟକ
ମୁକାମରେ ଦାଖଲ କରିପାର ।

୩ । ଏହି ଅପିଲ ଦରଖାସ୍ତ ସଙ୍ଗେ ଅପିଲର ନାମେ ନୋଟିସ ଦୁଇକିତା
ଓ ରସପାଣ୍ଡୁର ନାମେ ନୋଟିସ ଦୁଇକିତା ପୁରଣ କରିଦେବ ।

୪ । ଅପିଲଫାରମ ଓ କୋଟ୍‌ଫିସ ବିଧିମତେ ଲେଖା ନଥିଲେ ଅପିଲ
ସରସର ନାମଞ୍ଜୁର ହେବ ।

ପରଶିଷ୍ଟ-୯

ଉତ୍ତମା ପ୍ରଜାପତି ଅବନର ୧୨୮ ଦୟା ଅନୁସାରେ ଦରଖାସ୍ତ
ମୌଜାର ନାମ—

ଥାନା—

ଥାନା ନମ୍ବର—

ଜିଲ୍ଲା—

ଦରଖାସ୍ତକାରୀର ନାମ, ପିତାର ନାମ, }... ଶେଷ୍ଠାନ୍ତ ନମ୍ବର
ଜାତି ଏବଂ ବାସସ୍ଥାନ } ଖାତା ନମ୍ବର

ପ୍ରତିବାଦୀର ନାମ, ପିତାର ନାମ }... ଶେଷ୍ଠାନ୍ତ ନମ୍ବର
ଜାତି ଏବଂ ବାସସ୍ଥାନ } ଖାତା ନମ୍ବର

ଦାବି

ଶେଷ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ରେକର୍ଡରେ କୌଣସି ଜମି ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ
ବୋଲି ଦରଜ ଥିଲେ ତାହାର ଜମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନାର
ବିବରଣ ଓ ଜମିର ପୁଟ ନମ୍ବର ଓ ରକବା ।

ବିନ୍ୟା

ମାଲିକ ଅଫଣା ଅଧୀନସ୍ଥ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଶେଷ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ରେକର୍ଡରେ
ଦରଜ ହୋଇଥିବା ଜମା ବୁଦ୍ଧି କରାଇବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ତାହାର କାରଣ ଓ
ପ୍ରାର୍ଥନାର ବିବରଣ ।

ବିନ୍ୟା

ପ୍ରଜାମାନେ ଶେଷ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ରେକର୍ଡରେ ଦରଜ ହୋଇଥିବା
ଅପଣାବ ଜମା କମ କରାଇବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ତାହାର କାରଣ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନାର
ବିବରଣ ।

ଉପରେକ୍ତ ବିଷୟମାନ ଅମ୍ଭେ ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କର ଜ୍ଞାନମତେ
ସତ୍ୟ ଅଟେ । ଦସ୍ତଖତ

ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ

୧ । ପୃଷ୍ଠା ୨୩ ଧାରା ୧୫ (ଖ) ୯ ଧାତରେ “ଦଣ୍ଡନୀୟ ହେବାକୁ ହେବ” ପରେ ଯୋଗ ହେବ “ଜମିଦାରମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ସେଉଁ କରୁଲିୟତ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ତାହାର ସର୍ତ୍ତାନୁସାରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷିତ ଅନାବାଦୀ ଜମିକୁ ଆବାଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ; ଏବଂ ଏହି ସର୍ତ୍ତ ଭଙ୍ଗ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର ଗୁରୁତର କୋରମାନା କରି ପାରନ୍ତି । ତେଣୁ ଜମିଦାର ଓ ପ୍ରଜା ଉଭୟଙ୍କର ରକ୍ଷିତ ଜମି ଆବାଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ ।”

୨ । ପୃଷ୍ଠା ୨୯ ଧାରା ୨ (ଖ) ୧ ମ ଧାତରେ “ବାଉଣ୍ଡରା ପିଲ୍ଲର ଅର୍ଥାତ୍ ବିସୀମାଳ ପଥର” ସ୍ଥଳେ “ବାଉଣ୍ଡରା ପିଲ୍ଲର ଓ ବିସୀମାଳ ପଥର” ହେବ ।

୩ । ପୃଷ୍ଠା ୨୯ ଧାରା ୧୪ (କ) ପ୍ରଥମ ଧାତରେ “Law of murger” ସ୍ଥଳେ “Law of merger” ହେବ ।

Public Instruction No. 40.

No. 1042

UPPER PRIMARY SCHOLARSHIP
EXAMINATION, 1889a.

Balasore DISTRICT.

CERTIFIED that Baghuranath Bhattacharya
son of Hareadhar Bhattacharya
inhabitant of Ashapada
in Zillah Balasore and student
of Ashapada School appeared at the Upper
Primary Scholarship Examination held in January
1889a, and was passed in the Second Division, the Divisions
being thus fixed :—

1ST DIVISION.—One-half marks and upwards.

2ND DIVISION.—Three-eighths marks and less than one-half.

3RD DIVISION.—One-fourth marks and less than three-eighths

Kadana Chai
Bhattacharya } Joint Inspector of Schools,
Dated 30th July 1889a } Orissa Circle.

ଦିବ୍ୟାକାଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ - ନମଃ ପ୍ରଣାମଃ ।

ପ୍ରଭାତ ପ୍ରଭାତେ ।

ଅଗ୍ରତପସ୍ୟତୁ ।

ଅଗ୍ରତପସ୍ୟତୁ ।